

Podobe Zahoda

Foto: Dino Kužnik

Dino Kužnik se je nad fotografijo navdušil med prebiranjem obsežnih zbirk revije National Geographic, ki jih je imel njegov ded, dokončno pa ga je prevzela, ko si je na začetku študija kupil prvi digitalni fotoaparati. Želja po izpopolnjevanju je prerasla v profesionalizem, a je hitro ugotovil, da s fotografijo v Sloveniji ne more zaslužiti. Poklicna pot ga je vodila v Združene države Amerike, kjer je sčasoma razvil značilen umetniški izraz.

Fotografske vtise svoje nove domovine je lani izdal v prvencu Shaped by the West. Razstavljal je v Torontu, New Yorku, Arlesu in Parizu, njegove fotografije so objavile številne fotografske publikacije in spletne strani. Dino Kužnik je mladost preživel v Kočevju, zdaj pa živi in ustvarja v New Yorku.

Med teorijami zarote

Pandemija koronavirusa je odprla še posebej velik prostor za različne teorije zarote. Te niso več le eksces nekega vaškega posebneža, ampak vesten spremljevalec internetnih debat. Včasih smo jih zasledili le v kakšnem zbirališču neutrudnih modrecev, kot je gostilniški šank, danes pa so postale stalnica v političnem govoru. Ponujajo široko in na videz notranje konsistentno razlago, ki ljudem omogoča, da ne spreminjajo svojih prepričanj, ko se soočijo z negotovostjo in nerazložljivimi situacijami. Več na strani 4.

Odstavljena direktorja Slovenskih državnih gozdov

► stran 2

Čas negotovosti in zarot

► stran 4

So športnice plačane manj kot športniki?

► stran 5

Intervju:
Dino Kužnik

► stran 6

Pomoč in spodbude za lokalno gospodarstvo

► stran 8

Žagmojstri

► stran 14

Kdaj bomo lahko spet stali pod odrom?

► stran 16

Ristanc

► stran 18

Oživljanje središča in promet

► stran 24

Prejeli smo

► stran 29

Knjižni kotiček

► stran 30

Odstavljena direktorja Slovenskih državnih gozdov

Nadzorni odbor družbe Slovenski gozdovi je 5. maja z dosedanjim direktorjem Zlatkom Fickom sklenil sporazum o prenehanju mandata. Prav tako je istega dne odpoklical Darjo Derganc s funkcije direktorice za finance, računovodstvo in kontroling. Za začasnega direktorja je bil imenovan dosednji predsednik nadzornega sveta Samo Mihelin, in sicer do imenovanja novega posloводства, a največ leto dni, njegovo mesto je prevzel mag. Andrej Rihter.

Nadzorni svet SiDG sestavlja osem članov, od tega pet predstavnikov Republike Slovenije kot ustanoviteljice in trije predstavniki delavcev. Vlada Republike Slovenije je 14. aprila na dopisni seji pred potekom mandata odpoklicala dva člana nadzornega sveta in imenovala nova.

Zlatko Ficko je vodenje SiDG prevzel pred tremi leti, njegovo imenovanje pa je bilo nepričakovano, saj

Foto: arhiv SiDG

po mnenju nekaterih ni imel vodstvenih izkušenj. Po študiju gozdarstva je bil zaposlen v podjetju Snežnik, pred imenovanjem za direktorja SiDG pa je bil svetovalec za trženje na Zavodu za gozdove Slovenije. A kmalu po nastopu funkcije glavnega

direktorja SiDG se je moral zagovarjati pred odborom za kmetijstvo, ki je zavrnilo letno poročilo, leto dni pozneje so člani istega odbora predlagali revizijo računskega sodišča. V minulem letu je prišlo tudi do trenj med SiDG in podizvajalci zaradi sa-

nitarnе sečnje v državnih gozdovih, precej prahu pa je dvignila načrtovana gradnja poslovne stavbe, ki bi stala okoli 5 milijonov evrov.

Na začetku družba Slovenski gozdovi ni imel lastne proizvodnje, saj so jo začeli graditi v začetku leta 2018. Z lastnimi gozdarskimi zmogljivostmi so tistega leta opravili 2,3 % sečnje in spravila, lani 7,1 %. SiDG sicer posluje z več kot 250 izvajalci in podizvajalci sečnje in spravila, v lastni gozdarski proizvodnji pa je konec leta delalo 71 od 271 vseh zaposlenih. Lani je 48 % celotnega poseka predstavljala sanitarna sečnja v državnih gozdovih. Družba Slovenski državni gozdovi je v letu 2019 ustvarila 66 milijonov evrov prihodkov in 11,4 milijona evrov čistega dobička ter prodala 1,35 milijona m³ gozdnih lesnih sortimentov.

Ž. N.

Polaganje venca pri spomeniku osvoboditve

4. maja obeležujemo osvoboditev mesta Kočevje v 2. svetovni vojni, na ta dan pa ima obletnico tudi krajevna skupnost Kočevje mesto. Padlim v bojih so se s položitvijo venca pred spomenikom osvoboditve na mestni ploščadi poklonili župan Vladimir Prebilič, predsednik krajevnе skupnosti Jože Corl ter predsednik ZZB NOB Kočevje Jože Oberstar.

Zaradi epidemije je slovesnost potekala brez prisotnosti javnosti in drugih aktivnosti, župan pa je občane nagovoril prek spleta. V spletnem nagovoru je tisti čas opredelil kot začetek novega poglavja zgodovine Kočevja, ko je mesto drugo svetovno vojno pričakalo popolnoma uničeno.

Foto: arhiv Občine Kočevje

Opomni, da je bilo mesto Kočevje v šestdesetih letih regionalni center, a je to vlogo kmalu izgubilo, čeprav danes lahko rečemo, da gre na bolje. "Odprli smo nova delovna mesta, veliko se v naše mesto investira v infrastrukturo, vlagamo tudi v kulturo in turizem, zato lahko rečemo, da se mesto počasi prebuja."

"Vse to je možno le, ker smo stopili skupaj," Prebilič poudarja vlogo skupnosti, ki želi spremeniti tok zgodovine na bolje predvsem tistim, ki pridejo za nami. "Mesto počasi postaja regionalni center, to, kar bi pravzaprav moral biti že ves čas. In temu smo se zavezali vsi."

Ž. N.

Koncert pred Domom starejših občanov

Domovi za starejše so bili med izolacijo pod posebej strogim režimom, zaradi česar so odpadle številne aktivnosti, ki popestrijo vsakdan stanovalcem. Na poziv civilne zaščite in osebja je stanovalcem koncert priredil kočevski kantavtor Roman Zupančič. "Glasba je dejavnost, ki ljudi povezuje," pravi Zupančič, ki je v domu sicer že večkrat nastopil. "Glasba pomirja in ravno zaradi tega je v socialnem smislu izjemno pomembna, kar se je pokazalo tudi na tem nastopu." Zupančič je k nastopu povabil tudi člana Prifarskih muzikantov Mitjo Ferenc, s katerim sta zapela repertoar slovenskih narodnih pesmi in popevk.

Stanovalcem doma starejših občanov

Foto: arhiv Občine Kočevje

nov sta zaigrala tudi mlada glasbenika Nika in Nejc. "Vsi vemo, kakšno je

stanje za stanovalce doma, in ko sva izvedela, da sprejemajo glasbenike

za popestritev njihovega vsakdana, sploh nisva razmišljala," je o nastopu povedala Nika Stefanišin, duo pa si je čas karantene kot številni slovenski glasbeniki krajšal s preigravanjem skladb na balkonu.

Slovenski domovi starejših občanov so začeli ukrepe proti koronavirusu sproščati na začetku maja in postopno odpirati vrata obiskovalcem. Obiski v domu starejših občanov so tako možni od 11. maja. Stanovalce lahko obišče ena zdrava oseba, član ožje družine ali skrbnik. Obiskovalcem osebje izmeri telesno temperaturo, med 20-minutnim obiskom pa morajo slediti zaščitnim ukrepom.

Ž. N.

Vojaška vaja preskok 2020

Slovenska vojska bo do 19. junija na širšem območju Slovenije izvajala vajo Preskok, s katero preverja odzivnost sil za delovanje v podporo sitemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Prva v nizu vojaških vaj je potekala 24. aprila, ko so se pripadniki logistične brigade s 150 vozili premaknili iz vojašnic v Kranju, Ljubljani, Slovenski Bistrici in Mariboru do industrijske cone v Kočevju, kjer so vzpostavili povezave z lokalnimi deležniki obrambno-varnostnega sistema.

Minister za obrambo Matej Tonin je na postroju vojske v Kočevju dejal, da je bila vaja namenjena preverjanju, kako vojska deluje v času zaščitnih ukrepov zaradi koronavirusa: "Marsikdo se je v teh dneh spraševal, kje je Slovenska vojska. Danes smo pokazali, da je tukaj in da je pripravljena

pomagati domovini." Kočevski župan Vladimir Prebilič je vojake nagovoril: "Pri nas na Kočevskem ni nikoli bilo dvoma o tem, da Slovenski vojski ne

Foto: Rajko Petek

bi pomagali. Na vas smo ponosni in bomo vedno imeli prostor za to, da se boste pri nas usposabljali ali prihajali ob drugi priložnosti." Obenem se je zahvalil vojaški zdravstveni enoti, s katero so sodelovali in ki je med pandemijo usposabljala kočevske zdravstvene delavce.

Zaradi pandemije in odpovedi večjega števila vaj je Slovenska vojska spremenila način vzdrževanja pripravljene taktične enote ter sistem poveljevanja. Del spremenjenega načrta je tudi vaja Preskok, s katero je vojska preizkusila delovanje v pogojih epidemije. Vaje bodo potekale pretežno zunaj vadišča vojske, največkrat na območjih ob južni in jugovzhodni slovenski meji. V sodelovanju s civilno zaščito in policijo bo na vaji udeleženo do 2.500 vojakov. Gre za največjo vajo v letu 2020 in eno od velikih vaj Slovenske vojske, ki bo najmanj opazna, zatrjujejo v Slovenski vojski. Med izvajanjem bodo na območju Slovenije potekali premiki vojaških enot, v vojski pa poudarjajo, da bodo tesno sodelovali z lokalnimi skupnostmi.

Ž. N.

Zahvala za pomoč med epidemijo

Kako pomembno je sodelovanje lokalne skupnosti, se pokaže v najtežjih trenutkih. In epidemija koronavirusa je nedvomno ena največjih preizkušenj našega časa, posledice pa bomo zagotovo čutili še dolgo. A veseli nas dejstvo, da se je solidarnost pokazala že v prvih dneh izrednih razmer, kar je nedvomno opogumljajoča popotnica za našo skupnost. Občini Kočevje in občinskemu štabu civilne zaščite so na pomoč z donacijami priskočili številni posamezniki in podjetja, in sicer na različnih področjih. Tako smo z donacijami prehranskih izdelkov Zakladov Kočevske, Mercatorja, Vrtca Kočevje, CŠOD Jurček in Radenci marsikateri družini olajšali vsakdan, saj so se potrebe po paketih hrane za pomoč socialno šibkejšim že povečale. Zahvaljujemo se tudi Mercatorju za pakete, ki so jih kot zahvalo namenili prostovoljcem. S pomočjo trgovine A1 Kočevje, podjetja Yaskawa, Občine Kočevje in Podjetniškega inkubatorja Kočevje se je zagotovila tudi potrebna računalniška oprema za pouk na daljavo. OŠ Zbora odposlancev pa je s tabličnimi računalniki dneve popejšala stanovalcem doma starejših,

Foto: Rdeči križ Kočevje

ki so tako lahko videli svoje bližnje. Čas v karanteni sta jim polepšala tudi glasbenika Roman Zupančič in Mitja Ferenc, ki sta jim podarila koncert. Štab CZ Občine Kočevje se zahvaljuje za prispevek tudi tiskarnama Sitomat in Vegraf. Ne nazadnje pa gre velika zahvala za pomoč pri oskrbi z zaščitnimi sredstvi podjetju Melamin za etanol za izdelavo razkužil, s katerimi smo oskrbeli ZD Kočevje, DSO Kočevje in pripadnike civilne zaščite, podjetju Atropa in podjetju Intersocks za zaščitne kombinezone.

Štab civilne zaščite se še enkrat zahvaljuje vsem aktiviranim službam in prostovoljcem, ki so se kljub nevarnosti okužbe odzvali in opravljali pomembno delo na terenu. S tem so prispevali k ugodnim rezultatom na našem področju, saj smo po številu obolelih med najuspešnejšimi občinami v državi. Želimo si, da svetu uspe premagati virus in da se zgodba ne ponovi letos ali kdaj pozneje. Če pa se to vseeno zgodi, verjamemo, da bomo s skupnimi močmi zmogli na osnovi pridobljenih izkušenj ponovno uspešno izpolniti svojo nalogo.

Štab CZ Občine Kočevje

Uvodnik

Če bi za vsakega komentatorja, ki je v preteklih mesecih napisal 'svet se bo nepovratno spremenil', dobil evro, ne bi ravno obogatel, zagotovo pa bi lahko mirno užival v brezdelju in še naprej brskal po novicah. "Lej, še eden," pomislim in se pomaknem nižje po zaslonu, da vidim, kaj je tega internetnega učnjaka zdaj zmotilo, potem se pa zavem, da sem to frazo tudi sam že večkrat ponovil.

Seveda je res, da je pandemija eden večjih zgodovinskih dogodkov nove dobe in da marsikaj ne bo več enako, res je tudi, da se zaradi ekonomske krize in pretečega drugega vala epidemije svet še nekaj časa ne bo umiril. Najbolj očitno pa je, da je že nekaj časa omahoval na robu prepada. Pandemija je pokazala, da so bili zdravstveni sistemi v nekaterih državah že zdavnaj na robu propada in da je ekonomski sistem nevzdržen, saj čeprav je prostora in hrane na svetu dovolj za vse, še vedno goni po načelu nenehne produkcije.

Eden od profesorjev na fakulteti nam je na nekem predavanju mimogrede navrgel: "revolucija se nikoli ne zgodi ob pravem času." Ne gre za to, da bi bila katerakoli že revolucija zaradi tega že takoj nelegitima. Lahko se tudi igramo s protislovji in povemo, da je zato pravi čas za revolucijo obenem vedno in nikoli. Če bi bila pričakovana, ne bi bila revolucija, ampak bi se sistem le razvil v svojo naslednjo inačico in življenje bi teklo skoraj nespremenjeno naprej.

Kdaj je pravi čas za spremembo? Dogodki, ki temeljito spremenijo svet, so po svoji naravi nepričakovani. Velikih sprememb ne pričakujemo, ampak nas doletijo. Zgodovinarji bodo čez leta zbrali vse zgodbe in uredili dogodke v neko razumljivo časovno sosledje, do takrat pa si bomo morali zaupati, da delamo dobro, saj napake vedno dojamemo takrat, ko je že prepozno.

Žarko Nanjara
odgovorni urednik

OBVESTILO

Uredništvo časopisa Kočevska obvešča, da je rok za oddajo prispevkov za junijsko številko 10. 6. 2020. Gradivo pošljite na info@kocevska.si.

Pošiljatelje pozivamo, naj poskrbijo za kakovost poslanih fotografij. Te morajo biti dobro osvetljene, **ostre** ter primerne resolucije. Fotografij slabe kakovosti ne bomo objavili.

Čas negotovosti in zarot

Nekaterim je le smešno, drugi se križajo nad človeško neumnostjo, tretji kar zgroženi od neresnosti, a teorije zarote niso le eksces nekega vaškega posebnega, ampak vesten spremljevalec internetnih debat. Včasih smo jih zasledili le v kakšnem zbirališču neutrudnih modrecev, kot je gostilniški šank, danes pa so postale stalnica v političnem govoru.

Zarotniški pogled na nebo v nedoumljivem vremenskem pojavu, kot je oblak, prepozna grozljivo agendo zastrupljanja z izpušnimi plini letal, drugi ustroju globalnega kapitalizma pripisujejo nezemeljske ali plazilske lastnosti, nekateri pa grejo tako daleč, da zanikajo osnovna dejstva o našem planetu – da ni ploščat. Vsak pomembni dogodek naleti na začudenje in začetno nerazumevanje in skoraj vedno se mu priključi tudi teorija zarote, ki se začne širiti enako hitro kot pandemija. Covid-19 je biološko orožje, s katerim želi Kitajska podjarmiti Ameriko (ali pa tudi obratno), pandemija je postala ustrezno gojišče za zarote o farmacevtskih lobijih, ki so vzgojili virus zaradi večjega zaslužka ali z zlovesčim namenom čipiranja in kontroliranja populacije.

Obstoj nekega skrivnega znanja, ki je dostopen samo posvečenim, je od nekdaj razširjeno prepričanje. Še preden je nastopila znanost in so nastale prve šole, odprte za malo bolj širšo javnost, je bilo znanje domena zaprtega kroga, zato takšna prepričanja niso bila tako neosnovana. Še Platon je vrhove svojih teorij razlagal le ožjim učencem, pitagorejci so svoje znanje skrbno skrivali v svoji sekci. Pojav moderne znanosti je področje znanja izjemno razširil, saj je osnova resne znanosti prav javno dostopno znanje in soočanje tez.

Leta 1793 je Filadelfijo prizadela strašna epidemija rumene mrzlice. George Washington je zbežal iz takratne prestolnice Združenih držav, kjer je bolezen, po vsej verjetnosti uvožena prek trgovine s sužnji, zdesetkala prebivalstvo. Rumena mrzlica se je začela z glavobolom, čez nekaj časa je nastopila zlatenica in krvavenje dlesni, bolniki pa so zaradi hudih bolečin blazneli in v številnih primerih umrli zaradi odpovedi notranjih organov. V ameriškem časopisu pa se v tistem času pojavi nov skrivni sovražnik: Iluminati.

Profesor Adam Weishaupt z univerze v Ingolstadt ni slutil, da bo njegova skupina, ki jo je ustanovil 1. maja 1776, doživela takšen svetovni sloves. Iluminati se niso ukvarjali z načrti za svetovno prevlado, ampak z radikalnimi vprašanji tistega časa, kot so sekularizem in pravice žensk. Bavarski vojvoda je skupino prepovedal leta 1784, s čimer bi se zgodba morala zaključiti, a je ameriška javnost, ki je bila soočena z grozečim sovražnikom, v njih našla novega krivca. Rumena mrzlica je prizadela tudi mladega pis-

ca Charlesa Brockdena Browna, ki je pozneje zaslovel kot začetnik ameriške gotike, žanra, ki poudarja groteskno, nadnaravno in je času epidemije in negotovosti, ko odpovedujejo razum in se širi strah, našel mnogo bralcev. Takrat se je začel – kakor so ga pozneje oklicali zgodovinarji – 'paranoični' stil ameriške politike, ki nosi v sebi veliko teatralnega, predvsem v naglaševanju boja med dobrim in zlim, ameriška javnost pa se je konec

prepričanje, da svet upravlja skrita agenda, resnični vzroki in nameni so skriti javnosti in nepreverljivi, zarotniki pa naj bi pri skrivanju uporabljali mnoge vzvode dezinformacij. Tako postanejo ljudje, ki hočejo razkrinkati teorije zarote, le še en del paranoičnega ustroja, ki v sebi ne dovoljuje preverjanja. Močnejša je racionalna ali znanstvena razlaga, močnejše dvomijo o njej, saj je množica podatkov in razlag zanje le še večji dokaz, koliko

zarot tako tudi obtožujejo vse druge, z namenom, da bi sebi in skupini ohranili ugled in zvišali samopodobo, sebe prikazali kot moralne subjekte, drugega pa kot zlobnega. Tako so za zarote bolj dovzetni ljudje, ki imajo načeto samopodobo v skupini.

Olje na ogenj še dodatno prilivajo posamezniki, ki si nadenejo avtoriteto stroke, a delijo povsem neznanstvene informacije. 'Skeptikov' je v znanstveni skupnosti izredno malo in ne uživajo nikakršnega akademskega ugleda, čas krize pa psevdoznanstvenikom predstavlja veliko poslovno nišo. Mnogo teorij zarot poudarja, da svet vodijo predvsem ekonomski interesi zarotnikov, a za podpihovanjem čustev skeptikov stoji močna industrija 'alternativnih' zdravljenj.

A raziskave kažejo, da teorije zarot ne nadomestijo uspešno občutkov nemoči in jih le poglobljajo. Bolj se teoretiki zarot poglobljajo v iskanje zarotniških povezav, manj je možnosti, da bi se družbeno udeleževali, saj bi se s tem po njihovem mnenju le priključili zarotnikom, tako pa občutno zmanjšajo možnost, da bi svoja mnenja primerjali z drugimi. Raziskave so tudi pokazale, da se posamezniki po soočenju z zarotniškimi idejami niso niti zavedali, da se je njihovo mnenje spremenilo in so vztrajali, da so na ta način razmišljali že prej. Teorije zarot tako le še bolj poglobijo občutke nemoči ter zmanjšajo družbeno povezanost.

Pandemija koronavirusa je odprla še posebej velik prostor za različne teorije zarote. Dejstvo, da si množica zarot o tem, kako antenski stolpi 5G širijo virus ali je okuženost posledica načrtovane okužbe s cepitvijo, popolnoma nasprotujejo, teoretikov ne odvrne. Ekonomsko opustošenje je ljudi prisililo iskati drugačne odgovore – ali je mogoče vse le pretirano in bi bilo bolje, da se vrnemo v vsakdan. Veliko dejstev o koronavirusu še vedno ostaja neznanih, k čemur spada tudi skrivnostnost Kitajske o začetkih okužbe ter različni odzivi držav na epidemijo.

Skok v teorije zarote je za marsikoga že prevelik izlet v paranoično, a je zarotniški pogled na svet dosti bolj razširjen. Na svet okoli sebe ne gledamo več kot na nekaj, kar bi nas navdajalo s čudenjem in sililo k raziskovanju in odkrivanju skrivnosti. Začetek iskanja razlage je dvomljenje in prepoznanje lastne nevednosti, v današnjem svetu pa zanjo ni prostora, saj nas sili, da moramo imeti takoj odgovor na vse.

Žarko Nanjara

Edward Munch, *Krik* (1893)

18. stoletja še vedno bala sil z druge strani Atlantika.

Močnejše kot veliki dogodki, pandemije, naravne nesreče ali gospodarske krize pretresejo naš vsakdan, manj vpliva imajo ljudje na svoje življenje in so zato tudi nezadovoljni z razlagami in ukrepi institucij, ki bi morale odreagirati. Teorije zarote ponujajo široko in na videz notranje konsistentno razlago, ki ljudem omogoča, da ne spreminjajo svojih prepričanj, ko se soočijo z negotovostjo in nerazložljivimi situacijami. Teorije zarote so še močnejše pri ljudeh, ki so nagnjeni k iskanju povezav in pomena v okolju, vključno z verujočimi v paranormalno. Osnovni namen teorij zarot je predvsem potešiti radovednost, ko primanjkuje informacij, ter zmanjšati negotovosti, ko si te nasprotujejo.

Teorij zarot je mnogo, a vse druž

truda so zarotniki namenili temu, da nas prevarajo.

Raziskave kažejo, da v teorije zarote zapadejo ljudje, ki niso nagnjeni h kritičnemu mišljenju, predvsem pa precenjujejo pomembnost povezave med naključnimi istočasnimi dogodki. Vzročne razlage služijo ljudem, da se počutijo varne in imajo vsaj nekakšno kontrolo nad svojim okoljem kot posamezniki ali kolektiv. Že zgodnje razlage teorij zarot so domnevale, da se posameznik k njim obrne, ko so ogrožene njihove potrebe. Ljudje, ki nimajo velikega nadzora nad življenjem, s teorijo zarot dobijo nadomestni občutek nadzora nad situacijo, saj jim omogočajo, da zavrnejo uradno razlago. Tako ponudijo občutek varnosti, kjer lahko 'identificirajo' nevarne ali zaupanja nevedne posameznike. Skupine teorij

So športnice plačane manj kot športniki?

Pred kratkim je odjeknila novica o razsodbi tožbe, ki jo je vložila ameriška ženska nogometna reprezentanca. Pod geslom spolne diskriminacije si prizadeva za enako plačilo, kot ga ima moška reprezentanca. Sodišče v Kaliforniji je njihovo zahtevo zavrnilo in tako presodilo v korist ameriške nogometne zveze. O zadevi bo razsojala tudi višja instanca – sojenje je predvideno za 16. junij. Boj za enako plačilo v nogometu poteka že zadnji nekaj let, leta 2017 pa je ženska reprezentanca podpisala tudi nov sporazum, s katerim naj bi se te razlike zmanjšale. Je ženska nogometna reprezentanca kljub temu plačana manj kot moška?

Da bi lahko razglabljali o (še) vedno aktualni neenakosti med spoloma, se moramo osredotočiti na samo srž problema – spol. V splošnem razlikujemo med biološkim (ang. sex) in družbenim spolom (ang. gender). Glede na prvo distinkcijo se moški in ženske razlikujemo glede na fizične značilnosti, družbeni spol pa razumemo kot kopico (družbenih) razlik med spoloma, ki so priučene. Z drugimi besedami, ko se rodimo, nam pripišejo spol, ki temelji na naših bioloških značilnostih, postopoma pa skozi socializacijo prevzamemo spolne vloge – sklop obnašanj, stališč in interesov, ki so pri večini skladne z biološkim spolom. S terminom družbeni spol torej opredeljujemo psihološke, sociološke in kulturne razlike med moškimi in ženskami. Ker se (družbenih) razlik med spoloma naučimo s primarno in sekundarno socializacijo, jih kaj kmalu ponotranjimo in sprejememo. Deklice učimo dejavnosti, ki so podobne dejavnostim njihovih mater, prek spolno stereotipnih iger, pripovedi, knjig, pesmi, filmov in oglasov. Družbeno zaželene in pričakovane spolne vloge, vrednote in vzorci obnašanja se sidrajo v našo podzavest in tvorijo našo identiteto. Tako se reproducirata ženskost in moškost. V preteklosti so bila opravila med spoloma jasno razdeljena: moški je bil lovec, ženska pa je rojevala otroke in skrbela za družino. Bolj se kot družba razvijamo, bolj se te nekoč stroge meje meglijo in brišejo. To daje občutek navidezne enakopravnosti med spoloma, a šele na tej točki situacija postaja resnično kompleksna.

Šport je ena izmed panog, ki tradicionalno velja za moško – zaradi fizične moči, vzdržljivosti, hitrosti in tekmovalnosti, ki je pri tem pričakovana. Gre za zmotno prepričanje, ki temelji na teoriji bioloških razlik med spoloma, kjer imajo te lastnosti zgolj (ali večinoma) moški. Spomnimo, ženske so na olimpijskih igrah prvič nastopile leta 1900 v Parizu, vendar le v dveh športnih disciplinah. Podobna zgodovina se je pisala v smučarskih skokih – leta 1924 je bila tudi ta panoga priključena preostalim zimskim olimpijskim športom, a le za skakalce. Skakalke lahko v tej disciplini na olimpijskem nivoju tekmujejo šele od leta 2014.

Danes so ženske v športnih panogah bistveno bolj prisotne, a neenakosti tu še ni konca. Moški niso le v večji

meri prisotni na športnih tekmovanjih, temveč bolje zastopani tudi na trener-skih stolčkih in na položajih organov odločanja v športnih institucijah. Na vodstvenih položajih v nacionalnih olimpijskih komitejih so na mestu predsedujočih ženske zastopane le v 4 odstotkih, na sedežu podpredsednikov pa v 9 odstotkih. Podatki Evropskega inštituta za enakost spolov

Foto: www.pixabay.com

(EIGE) kažejo, da na evropski ravni ženske povprečno zasedajo zgolj 14 odstotkov vodstvenih položajev. Po tej raziskavi, ki sega v leto 2015, so bile najslabše zastopane na Poljskem, najboljše pa na Švedskem. Kar zadeva trenerstvo, so podatki na podlagi sedmih držav članic Evropske unije pokazali, da je športnih trenerk le 20 do 30 odstotkov, najpogostejše pa so prisotne v športih, kot so gimnastika, ples, umetnostno drsanje in konjeniški športi. Ženske so manj prisotne tudi v drugih panogah, kot sta športno komentatorstvo in sojenje.

S tematiko žensk v športu se je ukvarjala tudi dr. Mojca Doupona Topič, profesorica in raziskovalka na področju sociologije športa in avtorica knjige *Ženske in šport* – ta je izšla leta 2004. Osredotoča se predvsem na zastopanost žensk na različnih nivojih športnega udejstvovanja (šolska športna vzgoja, prostčasne športne aktivnosti in vrhunski šport). Med drugim analizira tudi, kako na ženski šport vplivajo mediji – njihov vpliv se kaže na dva načina: s količino

poročanja in vsebino prikazovanja. Moški šport je v medijih ne le pogostejši, temveč tudi drugače predstavljen. Ugotovitve kažejo, da dosežki športnic niso deležni enake pozornosti kot dosežki športnikov, razlike pa najdemo tudi v naslavljanju ter opisovanju. Športnice pogostejše poimenujejo po imenu ali vzdevku, medtem ko športnike poimenujejo po priim-

državah Amerike. Zmagala je Billie Jean King.

Po Forbesovi lestvici so od petih najboljše plačanih športnic, štiri ravno igralka tenisa. Wimbledon je izmed turnirjev Grand Slam postal zadnji, ki je izenačil nagrade za moške in ženske – a šele leta 2007. Kljub temu so v tenisu razlike v plačilu še vedno prisotne. V raziskavi iz leta 2018 so primerjali 100 najboljših igralk in igralcev tenisa in ugotovili, da 71 % moških zasluži več kot ženske, čeprav tekmujejo na istih turnirjih.

Če se ponovno osredotočimo na ameriško žensko nogometno reprezentanco, moramo vedeti, da moška in ženska ekipa nimata istih pogodb, zato je neposredna primerjava nemogoča. Ženska reprezentanca prejema temeljno plačo in bonuse za tekme, ki jih bodisi zmaga bodisi igra neodločeno. Moška reprezentanca ne prejema temeljne plače, vendar dobiva (višje) bonuse ne glede na zmago, neodločen rezultat ali poraz. Ekipi igrata različno število tekem in zasluži različne bonuse, odvisno od rezultata in uvrstitve na lestvici. Po trenutni pogodbi, ki velja od leta 2017, bi v primeru 20 odigranih prijateljskih tekem ženska ekipa zaslužila 89 % tistega, kar zasluži moška ekipa. Če pa bi obe ekipi vseh 20 tekem izgubili, bi ekipi zaslužili isto – zaradi bonusa, ki ga moška ekipa dobi tudi v primeru izgube.

Eden izmed argumentov, da sodišče ni razsodilo v korist ženske nogometne reprezentance, je tudi, da je njihova ekipa v letu 2017 zaslužila več kot moška reprezentanca. To je sicer res, a argument ne vzdrži vode – ženska reprezentanca je namreč zmagala nedvomno na več tekmah kot moška in jih skoraj dvakrat več tudi odigrala. Če pogledamo še strukturo svetovnega prvenstva – FIFA določi višino nagrade, ki jo bo dobil zmagovalec prvenstva, nato pa nogometna zveza to nagrado razdeli med igralce. Konkretno, nagrada za zmagovalno ekipo na ženskem prvenstvu leta 2019 je bila 30 milijonov dolarjev, od česar je reprezentanca dobila 4 milijone dolarjev. Na moškem svetovnem prvenstvu leta 2018 pa je zmagovalna francoska reprezentanca dobila 38 milijonov dolarjev. Čeprav sporazum iz leta 2017 do neke mere zmanjšuje razlike med ekipama, je na nivoju svetovnih prvenstev med spoloma še vedno velika vrzel.

Neja Jerebičnik

kih in s tem upoštevajo strokovno distanco, ki je v tem odnosu pričakovana. Predvsem pa so ženske pogostejše deležne opisovanja na podlagi videza oziroma telesne atraktivnosti. Manjša prisotnost športnic v medijih ima posledično vpliv tudi na gledalce in gledalke – ob odsotnosti športnic se posledično ustvari (zmotni) vtis, da je ženski šport manj pomemben. Skladno s tem se tudi sponzorji raje odločajo za sodelovanje z moškimi športniki ali ekipami.

Področje, kjer se neenakost kaže še bolj izrazito, je vrzel v plačah. Tenis je glede na komercialno privlačnost in svetovno priljubljenost eden najuspešnejših izmed ženskih športov, dobiva pa tudi več medijske pozornosti kot preostali ženski športi. A teniški dvojbo spolov traja že vrsto let. Leta 1973 se je takrat ena izmed boljših ženskih teniških igralk Billie Jean King, da bi dokazala svojo enakovrednost moškemu, pomerila s takrat najboljšim teniškim igralcem Bobbyjem Riggsom. Tekmo si je ogledalo 90 milijonov televizijskih gledalcev po Združenih

Podobe Zahoda

»Sploh nisem razmišljal, takoj sem privolil,« pravi Dino Kužnik o ponujeni priložnosti, da s širitvijo podjetja krene v San Francisco. Ob službi grafičnega oblikovalca je v prostem času še vedno zbiral motive v objektivu analognega fotoaparata. Pester svet Kalifornije je najprej lovil v ulični fotografiji, kjer kot navdih navaja Magnumove fotografe. Če so njegove fotografije najprej kompozicijsko še sledile ozadju grafičnega oblikovalca, je s potovanji po Ameriki izoblikoval samosvoj slog, s katerim brezhibno prikaže pestro motiviko in notranja protislovja ameriške krajine. Zaradi motivov in pastelnih barv analogne fotografije številni najdejo vzporednice s fotografom Stephenom Shorom, njegov prikaz intimnih ameriških vedut pa primerjajo tudi s slikarjem Edwardom Hopperjem.

Lani je pri ameriški založbi Aint-Bad izdal prvo knjigo fotografij *Shaped by The West* (Izoblikovan na Zahodu), ki je bila nemudoma razprodana. Razstavljal je tudi v Londonu, New Yorku in Parizu. Dino Kužnik je mladost preživel v Kočevju, zdaj pa živi in ustvarja v New Yorku.

Kaj je prvi šok, ki si ga doživel kot Slovenec v Ameriki?

Ob prihodu me je najbolj fasciniralo, koliko različnih ras in kultur živi v sožitju. Ljudje so dosti bolj odprti, še posebej v Kaliforniji, kar izpade včasih tudi prisiljeno, a ti da dober občutek. Če se ne pozna in imava neko interakcijo, naj bo ta pozitivna. Tudi pokrajina je izredno zanimiva, saj je precej drugačna kot pri nas doma.

A sem hitro okusil realni svet in videl, da so določene zadeve v Sloveniji bolj urejene. Na primer zdravstvo, kar sem hitro spoznal na lastni koži, ko sem prvič preplačal zobozdravnika. Kar sem videl v San Franciscu, ni niti primerljivo slovenskim razmeram. Pred blokom, kjer živijo milijonarji, životari brezdomci, ki ne more sam skrbeti zase. Ko vidiš, kako država sploh ne poskrbi za ljudi, ki so res potrebni pomoči, te zaboli srce. Po drugi strani pa je spet fascinantno, kako hitro sprejmeš to kot nekaj normalnega.

Včasih se v Sloveniji ne zavedamo, kako smo privilegirani, vsaj kar se tiče delujoče socialne države. Tudi naš sistem ni idealen in ima probleme, a če bi se znašel na dnu, bi bil raje v Sloveniji kot v Ameriki.

Kakšne spremembe si opazil v poslovnem okolju?

Zdi se mi, da je delovna etika v Ameriki dosti boljša, v Sloveniji sem se namreč gibal v nekaterih krogih, kjer sem prejel marsikatero poleno pod noge. A mogoče je to prav zaradi majhnosti in ljudje nimajo toliko priložnosti. Tam pa je tako, da ko nekdo vidi, da dobro delaš, te že hoče komu predstaviti, ljudje iščejo nova poznanstva in priložnosti, kako bi lahko ustvarjali skupaj. To me je izredno fasciniralo in mi dalo zagon, spoznal sem izredno veliko ljudi, s katerimi se vsak dan menim o fotografiji, o poslovnih priložnostih, ne da bi se bal, da bi mi nekdo speljal posel. V Sloveniji sem včasih dobil občutek, da ti ljudje ne privoščijo uspeha. A to so le moje osebne izkušnje.

Imamo v Sloveniji ljudi, ki so na enakem kakovostnem nivoju kot v tujini?

Seveda. V tujini je veliko uspešnih Slovencev, za katere doma sploh ne vejo, saj se mogoče tudi ne izpostavljajo toliko. Mislim, da imamo Slovenci več kot dovolj dobrega kadra, zato gre tudi toliko ljudi v tujino, ker doma ne najdejo priložnosti. Večina mojih sošolcev oziroma vrstnikov s

fakultete ni v Sloveniji, so v Berlinu, na Dunaju, v Barceloni, Lizboni, New Yorku, San Franciscu ali Londonu.

Tvoje fotografije imajo močan avtorski izraz, precej privlačnosti pa jim doda tudi to, da so posnete na filmski trak. Kako dojemáš razliko med analognim in digitalnim fotografiranjem?

Celoten proces fotografiranja na film mi je dosti bližje. Zdi se mi, da se takrat psihično bolj oddaljim od tega, da ne bi neprenehoma preverjal fotografije na digitalnem zaslonu, zato se fotografiranju dosti bolj posvetim. Digitalne fotografije mi včasih delujejo klinično, preveč so pravilne. Danes so vsi usmerjeni na najbolj ostre leče, brez kakršne koli distorzije ali napake, včasih pa fotografska skupnost ni bila tako obremenjena s tem. Starejše fotografije imajo več značaja. Vseeno rad eksperimentiram z digitalno fotografijo, a svoje delo, če lahko, posnamem na film. Nimam temnice, a si želim malo bolj eksperimentirati s povečevalnikom in fotopapirjem. Delam oboje, zato sem se tudi moral naučiti, kako videz analognih fotografij prenesti na digitalne.

Fotografski film ne bo izginil, zadnjih šest ali sedem let je celulojdni trak

spet oživljen. Kodak je pravkar podpisal veliko pogodbo s petimi hollywoodskimi studii, v New Yorku je nekaj fotografskih studiev že povečalo svoje prostore in zaposlilo nove ljudi, ker imajo toliko dela. Videz fotografskega filma je spet zaželen. Nismo zaskrbljeni za film, to je dovolj velika niša, ki bo odprta, dokler prinaša denar.

Koliko časa so nastajale fotografije za knjigo *Shaped by the West*?

To so fotografije, ki so nastajale med letoma 2015 in 2019. Vzel sem si enotedenski dopust od takratne službe kot grafični oblikovalec in se sam odpravil na 'road trip' po Arizoni, Utahu, Novi Mehiki in drugih zahodnih zveznih državah. To ni bilo načrtovano potovanje, začrtal sem si pot in fotografiral, kar me je privlačilo. Potovanja so tako postala nekakšna samoanaliza mojih predstav o Ameriki, ki so nastale med mojim odrasčanjem. Fascinacija s temi motivi je zrasla prav v obdobju, ko se je naša država odpirala zahodu. Otroci smo dobili Cartoon Network, ameriške filme, nismo več hodili v Italijo po nakupih, prišla je ameriška glasba in stripi. Ta idealizacija je bila dosti drugačna od realnosti, ki sem jo spoznal. Nočem izpasti negativen, a je podoba, ki nam

je predstavljena skozi medije, precej zgrešena, saj je Amerika zmeraj predstavljena kot heroj - kar je precej daleč od resnice. Pozneje sem začel svoja potovanja malo bolj načrtovati, a sem vseeno ohranil neko mero spontanosti. Celotna serija je zato, čeprav nisem na nobeni fotografiji, nekakšen avtoportret.

Privlačil me je ta ameriški simbolizem, Kalifornija, svobodni duh in potovanja po ameriških cestah. In potem sem začel fotografije zbirati v nekakšno serijo. Vse se je razvilo precej organsko. Ljudje so začeli opaziti moje fotografije, nekatere spletne strani so začele predstavljati moje delo in v neki točki me je kontaktiral založnik. Prva knjiga je za fotografa pomemben mejnik in potrditev nje-

govega dela, veselilo me je tudi to, da smo jo pozneje še razprodali.

Pri nastajanju fotografij, ki si jih lani izdal v knjigi, si prepotoval velik del ruralne Amerike. Kako opažaš ameriški razkorak med ruralnim in urbanim, glede na to, da si ves čas živel v velikih mestih.

V mestih se zadržuje veliko več imigrantov, šolanih ljudi, ki pridejo v državo iskat zaposlitev. Zaradi talilnega lonca različnih kultur so ljudje bolj dovzetni do drugače mislečih, bolj odprt do različnih mnenj in zato se mi zdi, da so v velikih mestih možnosti dosti bolj odprte, saj ljudje radi sodelujejo.

Sem belec in imam že zato privilegij, še v tako odročnih krajih so bili ljudje zelo prijazni do mene. Moja punca je temnopolta in mi je govorila o stvareh, ki so jih doživljali ona ali njeni prijatelji. Lahko zaslutiš to razpoloženje, ki pod Obamo mogoče ni bilo tako vidno, a je pod Trumpom privrelo na površje. Zaradi koronavirusa so se okrepili tudi napadi na azijske skupnosti.

V ruralnem svetu je še toliko bolj opazen ta stranski produkt agresivne kapitalistične mašinerije. Pred vsako hišo stojijo zapuščeni avti, saj reklame ljudem konstantno vsiljujejo nakup

novega. V odročnih krajih so tako na voljo le franšizne restavracije s hitro prehrano, kot so McDonalds, Wendy's in Subway. Obiskal sem indijanski rezervat in veliko odročnih krajev in opazil, da je večina ljudi predebelih, a vidiš, da nimajo izbire, ker si ne morejo zares kupiti sveže oz. nepredelane hrane, ker je ni na voljo. Kokakola je cenejša od vode. Veliko naravnih spomenikov je predstavljenih kot zabavišni park, skozi katerega te zapeljejo, na koncu pa te čaka trgovina s spominki.

V štiriletnem obdobju nastajanja knjige si posnel mnogo fotogra-

fij. Kako izbrati tisto fotografijo v setu, ki bo posredovala pravo sporočilo, a obenem obdržala čustveni naboj, ki je tebi kot avtorju pomemben?

Zelo težko se je odmakniti od tega in narediti serijo fotografij, ki je dosledna. Knjiga Shaped by the West je nastajala dolgo, a s časom sem spletel rdečo nit. Začne se z zelo idealiziranimi fotografijami, kar je metafora za moje začetno naivno dožemanje Amerike. V nadaljevanje sem umestil bolj negativne podobe, knjiga preide iz neke idealizacije v bolj kruto realnost. S sosledjem fotografij sem želel prikazati spreminjanje svojega dožemanja.

Pri oblikovanju knjige so mi pomagali v ljubljanskem grafičnem kolektivu Ljudje, kjer smo podobe zoperstavili mojim prvim izkušnjam Amerike. Naslovnica knjige je tako oblikovana kot potni list, v knjigo pa so umeščeni tudi dokumenti mojega prijavljanja za vizum. Kljub črnogledosti se knjiga zaključí s spodbudno podobo odprtih vrat in krajine Arizone ter mojim odobrenim vizumom.

Kakšni so tvoji načrti za prihodnost?

Delo, ki ga načrtujem v prihodnosti, bo precej drugačno. Izkušnja s knji-

go mi je dala predstavo o Ameriki, ki mogoče ni tako pozitivna, zato hočem dokumentirati ostanek tega agresivnega kapitalizma, izpostaviti zadeve, ki niso tako rožnate. Prvi kraj, ki ga bom dokumentiral – zdaj bi moral biti tam, a mi obisk one-mogoča koronavirus – je Trona, industrijsko mesto v kalifornijski Dolini smrti, kjer zdaj mogoče živi 30 ljudi. Mesto, ki ga je Amerika pozabila. Zdi se mi pomembno izpostaviti te zadeve, dokumentirati bedo, ki je mogoče ne vidimo. Rad bi, da moje delo vnaprej ni več tako avtobiografsko.

v Londonu so bile moje fotografije razstavljene v istem prostoru z njegovimi.

Na uspeh danes gledam drugače kot včasih, več mi pomeni biti srečen. Uspeh je zelo subjektivna zadeva, to, da je nekdo odšel na Zahod, še ne pomeni, da mu je uspelo. Zame je uspeh to, da se lahko preživljam z delom, ki ga imam rad, kar je fotografija. Še naprej si želim delati projekte, kot sem jih s Tylerjem, The Creatorjem, rapperjem in glasbenim producentom.

Kako si začel sodelovati z njim?

Tyler je moje fotografije zasledil nekje na internetu in me kontaktiral na Instagramu. Tako mi je zapisal: »YO. Can we shoot? Vem, da fotografiraš samo opustošene pokrajine in

Foto: Dino Kužnik

Trenutno me v življenju moti veliko, od populizma, ki ga vidimo vsepovsod, od Trumpa in Slovenije. Rad bi, da vsi skupaj kot človeštvo zasnujemo neko pozitivno prihodnost in nismo več tako individualistični. Zaradi tega sem posnel tudi serijo Bleeding Magenta, kjer izpostavljam naravo, saj nočem fotografirati naravnih katastrof, ampak opozoriti na stvari, ki jih jemljemo za samoumevne. Hočem narediti portret nekega pokrajine in s tem opozoriti, da se moramo obnašati primerno in ohranjati spoštovanje do narave.

Prek različnih serij fotografij želim opozoriti na stvari, ki so mogoče bolj skrite in niso v poročilih. Menim, da je zdaj, ko imam neko občinstvo, moja dolžnost, da se posvetim tem stvarim in opozarjam nanje. Pomembno mi je, da v drugih spodbudim spremembo, da si rečemo, kaj bi lahko storili za dobrobit vseh nas, in se ne osredotočamo samo nase.

Kaj bi izpostavil kot svoje največje uspehe?

Zelo sem bil vesel knjige, največji uspeh pa je zame uvrstitev v ožji izbor Sony World Photography Awards v kategoriji 'landscape photography' leta 2017. Fotografa Martina Farra sem imel za nekakšen zgled, a prav

zapuščene hiše, ampak to je popolno. Hočem, da me obravnavaš kot rekvizit, kjer fokus ni na meni, ampak na prostoru.« To je največji kompliment, ko te nekdo najame, da lahko ustvarjaš po svoji volji. To je pravi uspeh. Tyler mi je pri ustvarjanju pustil popolnoma odprte roke. Mogoče moraš biti umetnik, da razumeš, kako pomembno je slediti svoji viziji.

Trenutno sem tudi ambasador podjetja GOBE magazin, ki sicer izdeluje UV-filte za objektivne, a so zelo ozavešeni, in za vsak prodani filter namenijo določeno vsoto denarja za okoljevarstvene namene. Upam, da bom zanje lahko posnel tudi bolj obširno serijo, predvsem mi je pa všeč njihova zavzetost za okolje.

Veliko projektov je bilo zaradi krize odpovedanih, trenutno časi niso idealni, a mislim, da bo po koncu krize bolje. Veliko možnosti so mi odprle prav Tylerjeve fotografije, veliko ljudi hoče zdaj delati z mano. Vse bolj se posvečam tudi videu, saj moraš kot fotograf dandanes znati tudi to. Če bom imel denar, bom poskušal voditi tudi svoje projekte. V prihodnosti bi rad izdal novo knjigo, a si želim ta korak storiti v samozaložbi. Menim, da je moja dolžnost informirati ljudi o stvareh, ki niso najbolj vidne.

Žarko Nanjara

Pomoč in spodbude za lokalno gospodarstvo

Občina Kočevje se je na gospodarske posledice epidemije covid-19 odzvala že takoj ob uveljavitvi začasne prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev ter omejevanju gibanja oziroma zapiranja mej. Aprila je bil tako sprejet ukrep zmanjšanja obračuna komunalnih storitev za prizadete poslovne subjekte in odlog plačila najemnin poslovnih prostorov v lasti občine. Istočasno je Občina Kočevje skupaj s Podjetniškim inkubatorjem Kočevje in Razvojnim centrom Kočevje Ribnica začela pripravljati dodatne ukrepe pomoči in spodbud. Ti so bili pripravljeni na podlagi zbranih odzivov lokalnih podjetnikov. Paket pomoči, ki ga sestavljajo štirje ukrepi, je bil obravnavan na izredni seji Občinskega sveta Občine Kočevje 14. maja in je bil soglasno potrjen. Sredstva iz paketa pomoči lokalnemu gospodarstvu bo-

Foto: Žiga Marin

do razdeljena na podlagi javnega razpisa in natečaja. Javni razpis zajema subvencioniranje najemnin poslovnih

prostorov v času trajanja razglašene epidemije, spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja ter spodbujanje

turistične promocije. Preko javnega natečaja pa bodo dodeljena sredstva za nove inovativne turistične produkte destinacije Kočevsko, in sicer v znesku do 1.000 evrov in v obliki promocije. Cilj ukrepov je ohranjanje delovnih mesta kot tudi spodbujanje novih zaposlitev ter ne nazadnje hitrejši odziv na nove razmere v gospodarsko pomembni panogi – turizmu. Predvidena skupna višina sredstev za ukrepe pomoči je 165.000 evrov. Javni razpis in natečaj sta objavljena na spletni strani Občine Kočevje. Kočevje je sicer tudi eno od desetih partnerskih mest v Urbact projektu iPlace za trajnostni razvoj lokalnega gospodarstva, ki se bo v danih razmerah prav tako podrobneje posvetil razvoju odpornega in hitro spreminjajočim se razmeram prilagodljivega podjetništva prihodnosti. **S. M., K. G.**

Zamenjave stavbnega pohištva na OŠ Ob Rinži

V sklopu investicije zamenjave stavbnega pohištva na OŠ Ob Rinži v poletnih mesecih načrtujemo nadaljevanje del, in sicer začnemo II. fazo. Ta zajema celotno zamenjavo oken in vrat z ALU/les materiali v učilnicah prve triade, sanacijo lesenih parapetov in zamenjavo termostatskih ventilov. V minulem letu so se v sklopu I.

faze del že uspešno zamenjala okna in vrata v avli, knjižnici in telovadnici. Pogodbena dela II. faze v višini 370.472,46 evra (z DDV) bo izvajal lani izbrani ponudnik BS Gradbenik s podizvajalci Inles in Mizarstvo Pantar. Celotna pogodba za zamenjavo stavbnega pohištva sicer znaša 1,3 milijona evrov in skupaj obsega tri faze. V

Foto: arhiv Občine Kočevje

naslednjem letu je tako načrtovana še izvedba zadnje od treh faz, ki je hkrati tudi najboljše, to je zamenjava stavbnega pohištva v učilnicah druge in tretje triade, in sicer v višini 664.561,13 evra (z DDV). S tem bo tudi zaključena ena od pomembnejših sanacij za varčnejšo in prijetnejšo stavbo. **K. K.**

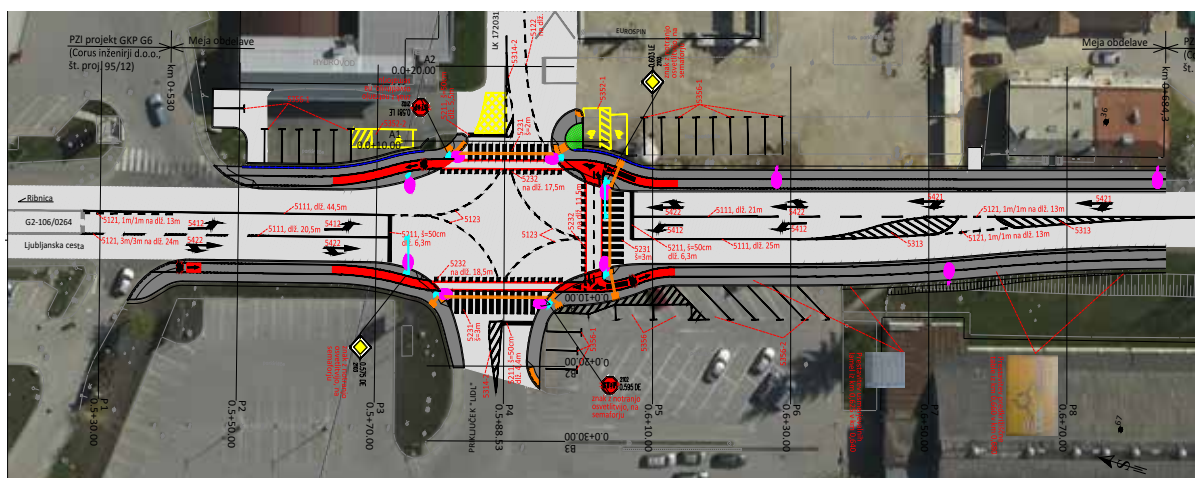
Pri Lidlu pametni semaforji za pretočnost

V javnosti se še vedno poraja veliko vprašanj, ali bodo semaforji na križišču pri Lidlu in Eurospinu dejansko zagotovili zadostno pretočnost prometa. Izpostavlja se predvsem ideja, da bi bila izgradnja križišča bolj smotrna rešitev. Na tem mestu Občina Kočevje ponovno pojasnjuje, da gre za državno cesto. Projekt za ureditev križišča tako vodi in strokovno podpira Direkcija RS za infrastrukturo. Na občinsko pobudo so bile obrav-

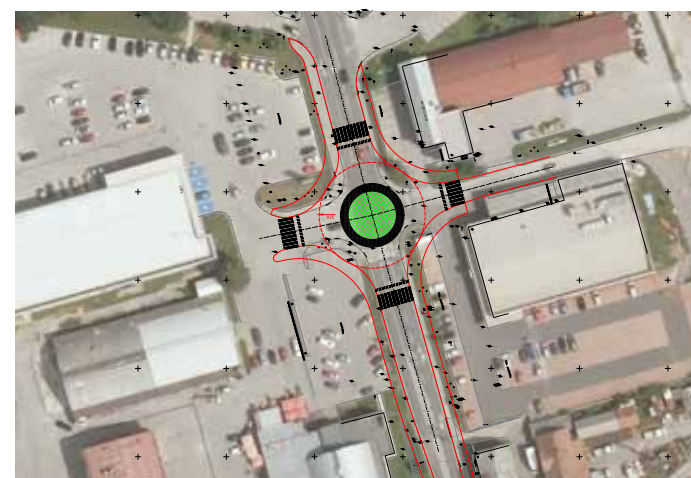
navane različne variante in pri tem je bilo ugotovljeno, da bi izgradnja krožnega prometa zahtevala bistveno bolj obširne in zahtevne posege v prostor – tako v že zgrajena parkirna mesta kot tudi v druge površine v lasti zasebnikov oz. podjetij, ki prodaji zemljišč niso bili naklonjeni. Strokovne podlage tudi niso naklonjene izgradnji novega krožišča tako blizu že obstoječega, ki je nekoliko nižje (pri gradbenem materialu). Glede na

to, da se pričakuje povečanje prometa s stranskih priključkov, še posebej zaradi vzpostavitve potniškega prometa na železnici, se je za najboljšo rešitev v danih razmerah pokazala vzpostavitev režima t. i. 'pametnih' semaforjev. Ti se bodo odzivali tako na pritisk tipke z vidika pešcev in kolesarjev kot tudi prek video nadzora gostote prometa. Če bo kamera zaznala več avtomobilov, bo tudi zeleni interval trajal dlje. Na ta način v konicah ne

bodo nastajale kolone, hkrati pa se bodo prav vsi lahko varno in brez čakanja priključili s stranskih priključkov na glavno cesto. Z ureditvijo kolesarskih poti na obeh straneh ceste bo celoten odsek postal bolj varen tudi za kolesarje. Ob tem za naše lokalno okolje ni zanemarljiv niti finančni vidik. Za omenjeno ureditev naše infrastrukture bo država iz proračuna primaknila skoraj 200.000 evrov. **G. Š., G. K.**

Prikaz situacije križišča s semaforji

Prikaz situacije krožišča in posega v zemljišča

Obnova gozdov občine Kočevje

V zadnjih letih se tako kot po vsej Sloveniji tudi na Kočevskem spopadamo s številnimi naravnimi nesrečami, ki so v veliki meri poškodovale naše gozdove. Začelo se je leta 2014 z žledom, nadaljevalo z gradacijami podlubnikov, sledil je vetrolom in ponovno podlubnik. V zadnjih letih je bilo tako močno poškodovanih dobrih 12 ha gozdov občine Kočevje. Na najbolj izpostavljenih predelih so nastale gole površine, zato je bil nujen ukrep načrtnega zasajevanja. V prvi fazi obnove je družba Kočevski les opravila posek poškodovanih dreves in spravilo več kot 3.000 m³ lesa. Lani in letos je bila na vrsti obsežna obnova z zasajanjem mladega drevja. Načrt del je pripravil Zavod za gozdove, izvajalo pa jih je podjetje Recinko, izbrano

Foto: arhiv Občine Kočevje

prek javnega naročila. Poškodovane površine so se najprej ustrezno pri-

ravile za sadnjo. Ta se je v manjšem delu izvajala lani, ko je bilo posa-

jenih 10.000 dreves, in nadaljevala letos marca z zasaditvijo kar 35.000 mladih dreves - sadik smreke, bukev, hrasta, javorja in češnje. Skupaj je bilo tako na poškodovanih površinah zasajenih več kot 45.000 sadik novih dreves, vrednost del pa je znašala 60.000 evrov. Sadike in vse materiale za izvedbo del je v celoti financiral Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja - Program razvoja podeželja, medtem ko so stroški izvedbe del sofinancirani le do 30 oz. 40 odstotkov. Izvedena dela si je na najbolj poškodovanem območju nad vasjo Polom ogledal tudi župan dr. Vladimir Prebilič s sodelavci in predstavniki družbe Kočevski les ter Zavoda za gozdove OE Kočevje.

K. G., A. O.

KOLU spet na voljo

Javna mestna kolesa so od 25. maja ponovno na voljo za izposajo. Uporabnikom priporočamo, da si pred uporabo sistema in po njej razkužijo roke. Obvezna je uporaba rokavic. Za redno dnevno razkuževanje postaj in koles bo skrbel tudi upravljalec sistema. Članarino za uporabo sistema lahko uredite na treh lokacijah: na blagajni Občine Kočevje, TIC-u Jezero in Hostlu Bearlog. Več informacij o sistemu KOLU najdete na spletni strani Občine Kočevje.

Foto: Marjan Kapele

NE POZABITE NA PARKIRNI LISTEK

S ponovnim zagonom javnega potniškega prometa 11. maja so bili aktivirani tudi parkomati v Kočevju, in sicer **na parkirišču za Namo** in od zdaj tudi **na parkirišču pri ZD Kočevje**. Parkiranje za Namo je brezplačno 1 uro, pri ZD Kočevje pa 2 uri. Kljub temu je nujno na vidno mesto namestiti parkirni listek. Upravičenci do parkirnih dovolilnic (stanovalci in pravne osebe, ki imajo svoj sedež na tem območju) to lahko uredijo na Občini Kočevje.

Mestni travniki

Nekatere travnate površine v mestu od letos ne bodo več košene. Gre za območja v Gaju, pri stadionu ob OŠ ob Rinži in v Titovem parku. Tu se namreč vzgajajo visoki ekstenzivni travniki. Gre za prakso, ki je v mestih razvite severne Evrope že dodobra udejanjena in utrjena, pri nas pa še vedno manj poznana. V začetni fazi nepokošena območja morda delujejo nekoliko nenavadno, čez čas, ko narava opravi svoje delo, pa bodo ti travniki polni trav in cvetov. Tudi z nekaj naše pomoči, saj se bodo dodajale semenske mešanice cvetlic, ki so značilne za naše področje. Cilj je izboljšanje biotske pestrosti zelenih površin v mestu in s tem izboljševanje kakovosti in odpornosti zelenic, hkrati pa bodo travniki tudi življenjski prostor in paša za številne žuželke, kot so čebele, metulji in črčki.

T. Š. U.

Primer ekstenzivnega travnika v središču Londona.

Foto: Tanja Štajdohar Urh

Sopotniki so začeli omejeno izvajati storitve

Zavod Sopotniki obveščamo, da smo 11. maja začeli sprejemati rezervacije brezplačnih prevozov za starejše. **Od 18. maja izvajamo storitve** pod posebnimi pogoji, skladnimi s smernicami, ki jih priporočata NIJZ in naša strokovna sodelavka s področja zdravstva, ki pozna delovni proces v organizaciji. Prioritetno bomo izvajali prevoze na **zdravniške preglede**.

V začetnem obdobju ponovne vzpostavitve bomo vozili ob **ponedeljkih, sredah in petkih**. Vozili bomo po največ tri uporabnike dnevno, in sicer posamično – to je po en uporabnik v vozilu. V začetnem obdobju bomo delovali v enoti **Kočevje, in sicer od 7. do 12. ure**.

Ustrezna uporaba zaščitne maske in razkužila za roke je obvezna za

vse uporabnike. Vozilo bo ustrezno pregrajeno s pleksi steklom med voznikom in uporabnikom. Spremljevalci ne bomo zagotavljali, fizične opore starostnikom v tem času ne bomo mogli ponuditi.

Vse informacije prejmete na telefonski številki **051 426 411** pri zaposleni koordinatorki v delovnem času enote.

Obenem sporočamo in prosimo za razumevanje, saj vstopamo v drugačen svet, kjer je resnično treba poskrbeti za starejše, ki so rizična skupina.

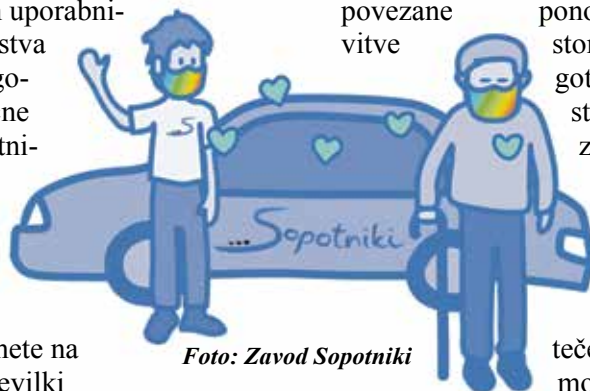

Foto: Zavod Sopotniki

V obdobju počasnega sproščanja ukrepov glede koronavirusa in s tem povezane

ponovne vzpostavitve storitve želimo zagotavljati čim višjo stopnjo varnosti za vse vključene.

Zagotavljali jim bomo najnujnejše in osnovno, da življenje teče naprej. Vsi moramo – kot

družba – poskrbeti, da se starejši ne izpostavljajo po nepotrebnem in da se še vedno varuje njihovo zdravje v najboljši možni meri. Enako velja za naše drage in čudovite prostovoljce! Res pa je, da bodo morali starejši tudi

samostojno skrbeti za lastno varnost, ko bodo od doma.

Storitev brezplačnih prevozov za starejše Sopotniki spada med tvegane dejavnosti, saj vključuje zagotavljanje storitve za rizično skupino prebivalstva – starejše od 65 let. Med delom ni mogoče zagotoviti ustrezne razdalje med voznikom in uporabnikom. Prav tako uporabniki obiskujejo zdravstvene ustanove in trgovine, kjer morajo tudi sami poskrbeti za lastno varnost. Opozarjamo, da kljub upoštevanju vseh navedenih ukrepov še vedno obstaja možnost prenosa okužbe z novim koronavirusom med osebama. Storitve Sopotniki se v občini Kočevje izvaja v sodelovanju med Zavodom Sopotniki in Občino Kočevje.

Zavod Sopotniki (A. K.)

30 let izredne seje, ki je opozorila na razoroževanje Slovenije

Slovenija letos obeležuje 30. obletnico nekaterih ključnih dogodkov, ki so pripeljali do ustanovitve samostojne države. Ti so se dogajali tudi na Kočevskem, ki je tako postalo eno pomembnejših področij slovenske osamosvojitve. Občina Kočevje je na majski izredni sejni Občinskega sveta, sklicani zaradi gospodarskih posledic epidemije, obeležila 30. obletnico prav tako izredne seje takratne skupščine, ki je bila sklicana zaradi ukaza o odvzemu orožja. Kočevje je tako širšo javnost prvo opozorilo, da jugoslovanska vojska razorožuje teritorialno obrambo. Kako so se odvijali dogodki, nam je razkril Mihael Petrovič st., takratni predsednik skupščine Občine Kočevje.

"Na podlagi strogo zaupnega ukaza komandanta Pokrajinskega štaba teritorialne obrambe ljubljanske pokrajine (vojaška tajnost – strogo zaupno), je Občinski štab teritorialne obrambe Kočevje v četrtek, 17. maja 1990, predal svoje orožje in orožje upravnega organa v 'hrambo' tedanji Jugoslovanski ljudski armadi. Vodstva občine, ki je bilo po takratni zakonodaji odgo-

Foto: Petra Šolar

vorno za stanje obrabnih priprav, o tem ni obvestil. Že istega dne je za

dogodek slučajno izvedel Anton Krkovič, v tem času načelnik občinskega oddelka za Ljudsko obrambo in sekretar Sveta za družbeno samozaščito in splošno ljudsko obrambo občine Kočevje, ter o tem nemudoma seznanil najožje občinsko vodstvo. Isti večer smo se na osnovi spoznanja o pravem pomenu odvzema orožja dogovorili o nadaljnjem ravnanju in postopkih, saj je bilo evidentno, da gre za začetek specialne vojne proti Sloveniji. Naslednjega dne, v petek, 18. maja 1990, je bil sklican sestanek Sveta za družbeno samozaščito in splošno ljudsko obrambo, ki je soglasno podprl vse predloge in ultimativno zahteve za takojšnjo vrnitev orožja. Ker zahteva do 15. ure ni bila izpolnjena, smo se v občinskem vodstvu zvečer odločili za sklic izredne, za javnost odprte seje vseh zborov občinske skupščine, ki so se je udeležili tudi novinarji. Sklepi so bili tako odmevni, da se je osrednji televizijski dnevnik RTV Ljubljana začel s poročilom iz Kočevja, s čimer je bil molk o razoroževanju Slovenije dokončno prekinjen."

K. G.

Naj spominek 2020

Objavljen je javni natečaj Naj spominek Kočevske 2020. Tudi letos so natečaji tematsko obarvani, letošnja iztočnica pa je komunikacijsko-marketingški nagovor destinacije Kočevsko "Divje. A prijazno" oziroma za tuje goste "Wild. But Nice". Izpostavlja pristna naravna doživetja in povzame prednosti naše destinacije, tako neokrnjene narave, kakovostnih domačih izdelkov kot seveda tudi gostoljubnost. Občina z natečajem, ki ga razpisuje že vrsto let, spodbuja ustvarjanje novih lokalnih izdelkov, ki bodo predstavljali razpisano temo in krepili prepoznavnost Kočevske. Rok za prijavo je 1. avgust 2020. Podrobnejša vsebina natečaja in prijavni obrazci so objavljeni na spletni strani Občine Kočevje.

S. M.

Naj spominek 2019 • Foto: Adem Ibrahimović

OU ponovno sprejema stranke

Občinska uprava Občine Kočevje je med epidemijo v skladu s priporočili za omejevanje zdravstvenih tveganj in prenosa virusa covid-19 prilagodila svoje delovanje tako, da se je fizični stik s strankami omejil. Z umiritvijo epidemiološke situacije se je tako kot na državnem ravni tudi v naši občini začelo postopno sproščanje ukrepov. Svoja vrata so za

stranke in obiskovalce ponovno odprle številne ustanove, seveda po nekoliko spremenjenem režimu kot pred epidemijo, strogo upoštevajoč preventivne zdravstvene ukrepe in priporočila NIJZ. Občina Kočevje je tako najprej odprla občinsko blagajno, 4. maja se je ponovno odprla glavna pisarna, od 11. maja dalje pa zaposleni ponovno sprejemajo

tudi stranke, vendar le po predhodnem naročilu oziroma dogovoru, in sicer v času uradnih ur. Zaposleni naročene stranke sprejemajo pri vходу, obvezna je uporaba maske in razkuževanje rok ob vstopu. Kontakti vseh zaposlenih na Občinski upravi so na voljo na spletni strani Občine Kočevje.

K. G.

Popolna samooskrba s hrano

SLOGA

Epidemija koronavirusa nas je opozorila, da se svetovni sistem lahko zaradi različnih vzrokov kadarkoli sesuje. Slovenijo lahko zaradi pomanjkljive pridelave lastne hrane in prekinjene dobave hrane iz tujine ali nezmožnosti njenega nakupa doleti huda lakota ali celo izumrtje zaradi nje. Državna oblast je neodgovorno opustila strategijo prehrabene samooskrbe, ki je konec 80. let prejšnjega stoletja dosegala 80-odstotno pokritost potreb družbe in se nevarno zanaša na pretežni uvoz hrane, čeprav bi lahko presegli 100-odstotno samooskrbo in postali izvozniki hrane. Izgubili smo delovna mesta, znanje in

sposobnost pridelave hrane, ker so bila tujcem večinsko prodana tudi prehrabno predelovalna podjetja in s tem patenti. Država je s preusmeritvijo samooskrbnega prehrabnega gospodarstva v dopolnilno postavila na kocko suverenost in obstoj same skupnosti.

“Če bi dosegli 100-odstotno prehrabno samooskrbo, bi presežke lahko prodajali ali menjavali.”

Ob popolni ali presežni samooskrbi bi presežke preprodajali ali menjavali za druge prehrabne proizvode, ki jih pri nas ni mogoče vzgojiti. Tako bi imeli dobiček, varna delovna mesta in zagotovljeno priho-

dnost, zdaj pa je stanje takšno, da uvažamo 2/3 hrane, se za toliko zadolžujemo in ustvarjamo primanjkljaj v denarni bilanci. V primeru svetovnih ali večjih lokalnih pretresov ni denarja, s katerim bi lahko v tujini kupili hrano za preživetje. Zmeraj se lahko najde nekdo, ki bi za nakup ponudil več, če bi hrana sploh bila še na voljo.

“Manjvredna zemljišča so se zaščitila, na najboljših zemljiščih pa se načrtujejo gradbeni posegi.”

Z vstopom Slovenije v EU so se zaščitila manjvredna zemljišča in kmetijska zemljišča, ki se zaraščajo z NATURO 2000 brez treznega premisleka

o posledicah, da se je ugodilo Bruslju. Gre že za 38 % ozemlja Slovenije. Druge nove članice so zaščitile približno 14 % svojega ozemlja. Posledice: občine in vlade načrtujejo posege na najboljših kmetijskih zemljiščih, ker soglasje iz Bruslja ni potrebno; najboljša kmetijska zemljišča trajno izgublamo zaradi industrijske in druge pozidave in jih ni mogoče nadomesti.

Predlagam, da vlada takoj začne postopke zmanjšanja obsega NATURE 2000 na območja, ki smo jih že sami zaščitili kot nacionalne in krajinske parke; da se na kmetijskih zemljiščih, v parkih in vodovarstvenih območjih pospešeno

vлага v ekološko pridelavo hrane in tradicionalno kmetovanje brez umetnih gnojil in kemijskih škropiv; da se kmetijska zemljišča v zaraščanju takoj usposobijo za kmetijsko pridelavo; da občine takoj začnejo postopke spreminjanja prostorskih načrtov, s katerimi se pozidava predvidi zgolj na manjvrednih (kamnitih, z velikim naklonom, tanko plastjo humusa) zemljiščih. Tako kot so to načrtovali in delali že naši predniki.

Pozivam Vlado RS, da takoj pristopi k izdelavi in izvedbi programa prehranske, energetske in druge samooskrbe.

Janko Veber

Dvig povprečnin

Ker v tem času primanjkuje pozitivnih novic, bom začel z dobro novico za občino in občane Kočevja. Vlada – SDS, SMC, DeSUS, NSi – pod vodstvom predsednika vlade Janeza Janše je zvišala povprečnino s sedanjih 589,11 evra na 623,96 evra. Za našo občino Kočevje to pomeni 546.727 evrov več dodatnega denarja na leto, ki ga bo lahko investirala v dodatne investicije in dodatni razvoj naše občine. Veliko občin se je že v prejšnji vladi

zavzemalo za višje povprečnine, vendar niso imele posluha za dodatno zvišanje povprečnin, ki bi občinam zagotavljal dodatni razvoj, z njim pa bi razbremenile marsikateri občinski proračun. Do zdaj so zvišali minimalno plačo, s čimer je prišlo do kontra učinka, povečale so se namreč cene komunalnih storitev, vrtca ter uporabe stavbnega zemljišča – v občini Kočevje kar za 30 %.

Glede na to, da je vlada dvignila povprečnine – to je dodatni

denar za razvoj in investicije – me preseneča dejstvo, da lokalni mediji in visoki funkcionarji o tem ukrepu vlade niso kaj dosti poročali ali govorili v javnosti. Sprašujem se, ali niso zadovoljni s tem dodatnim denarjem.

Za občino Kočevje bi to morala biti spodbudna novica, da bomo na leto dobili 546.727 evrov. Pričakujem pa tudi pojasnilo od občine, za kaj ali kam se bo namenil ta dodatni denar. Želimo si, da bi se del tega denarja

namenil obnovi šolske kuhinje v OŠ Stara Cerkev.

Med epidemijo je sedanja vlada pripravila veliko ukrepov za omilitve krize, kot je na primer dodatek upokojencem z najnižjimi pokojninami, študentom, velikim družinam itd. Ukrepi so zajeli veliko večino prebivalstva in tudi gospodarstva. Uspešno se je zavezilo epidemijo z virusom covid-19. V svetovnem merilu so ti ukrepi vlade prepoznani kot najboljši. Ob tem se želimo zahvaliti

vsem, ki so kakorkoli pomagali med krizo in s svojim znanjem in izkušnjami pripomogli, da smo vsi skupaj lažje preživeli.

Od sedanje vlade, ki je pred dvema mesecema nastopila mandat, se veliko pričakuje. Da bo vse težave, ki so se nakopičile v zadnjih osmih letih, rešila, je preprosto nesmiselno pričakovati. Treba bo vložiti ogromno dela za rešitev teh problemov, predvsem pa potrpljenja.

Luka Bubnjič

Koronavirus v našem mestu

Po dveh mesecih se zadeve s koronavirusom počasi umirjajo in vsi smo spoznali, kako hitro se nam življenje lahko obrne na glavo. To je bila velika lekcija za vse nas, da smo spoznali, kaj je v življenju pravzaprav pomembno – zdravje in družina. Delo, vsakodnevni stres, politika, tekmovanje, kdo je boljši in uspešnejši, kdo ima več in kdo manj, vse to je v takšnih situacijah na koncu nepomembno. Spoznanje, kdo ti lahko pomaga in na koga se lahko obrneš, je zlata vredno. Pa čeprav damo vse na drugo mesto in se umaknemo v varen dom, v svojo karanteno, pa so nekateri vendarle morali ostati izpostav-

ljeni, da je življenje potekalo vsaj približno normalno. In tu je seveda tudi zelo pomembno, kako se je katera občina spopadla s tem izzivom. Mislim, da smo vsi enakega mnenja, da smo v Kočevju zelo uspešno preživeli najhujše, in to po zaslugi dobrih ukrepov tako civilne zaščite, Zdravstvenega doma, Rdečega križa, Komunale, gasilcev, trgovcev in vseh prostovoljcev kot seveda dobre organiziranosti občinske uprave. Načrt za rešitev kriznih situacij je poglobljen za pravilno ukrepanje in tu se glede tega res lahko pohvalimo. Lahko smo tudi hvaležni, da živimo v majhni državi in imamo zdravstveno

zavarovanje ter res dobro oskrbo. Zdravnikom ni vseeno in zdaj se res dobro vidi, koliko je življenje prebivalcev vredno v večjih mestih v ZDA. Če ne plačuješ dragega zavarovanja, te enostavno ne obravnavajo, zato pa tudi imajo tako visoko umrljivost. Počasi se vračamo v stare tirnice, pa vendar se žal moramo zavedati, da življenje nikoli več ne bo enako.

Gospodarstvo je v resni krizi in omejitve se bodo morale sprostiti, čeprav še ne bo zdravila ali cepiva, saj drugače bomo vsi imeli večji problem, in to je, kako preživeti. Brez služb, brez šol in izobraževanja ne bo šlo, in čeprav bo virus ostal med nami, bomo

morali vzpostaviti sistem, ki bo dopuščal normalno življenje. In tu seveda imajo spet pomembno vlogo vodilni v državi. Strah je vedno bil najboljšo orožje za manipulacijo in marsikomu je v interesu, da to stanje traja čim dlje, ampak se je treba zavedati, da bo tudi tega nekoč moralo biti konec.

Navaditi se bomo morali, da bo distanca morala ostati, delo v pisarnah in drugih službah bo spremenjeno, pa vendar iz tega lahko sklenemo nekaj dobrega. Če se spomnite, smo pred le nekaj meseci zdravnika čakali v prenatrpani čakalnici, nekateri okuženi z rotavirusom, gripo, spet drugi le z zunanjimi po-

škodbami. In ker ni bilo distance ali posebne obravnave tistih z nalezljivimi boleznimi, so se tega nalezili tudi tisti, ki dejansko niso bili tako bolni. Enako je bilo v službah ali šolah. Bil si celo nagrajen za to, da si se kljub visoki vročini žrtvoval in prišel v službo, čeprav si po drugi strani s tem okužil kar nekaj drugih sodelavcev, ki so zaradi tega zboleli. Zato je dobro, da se to spremeni, saj ko ima nekdo nalezljivo bolezen, mora ostati doma in ne ogrožati preostalih. Zato je bolje, da na vse gledamo pozitivno, ker bomo pač morali sprejeti nov način življenja.

Vesna Lisac

Kmalu varno s kolesom po mestu in okolici

Kljub spopadu z virusom covid-19 življenje teče dalje, zunanje aktivnosti pa za naše zdravje postajajo še toliko bolj pomembne. Kočevska počasi, a vztrajno postaja ena od najbolj zelenih destinacij v Sloveniji. V času velikih sprememb to zagotovo predstavlja veliko prednost za nas, tako na področju ustvarjanja kakovostnega življenjskega prostora kot tudi na področju turizma.

Pomemben del naše trajnostne transformacije je tudi

ustrezna prometna infrastruktura. V skladu s sprejeto celotno prometno strategijo je bil tako lani vzpostavljen sistem javne izposoje mestnih koles – KO-LU, ki ga uporablja vse več občanov, razmišlja pa se tudi o dodatnih postajališčih in možnosti uporabe za obiskovalce naše občine. Za korak naprej k trajnostni mobilnosti je ključna vzpostavitev ustrezne infrastrukture za kolesarje in pešce, seveda s poudarkom na varnosti. Občina Kočevje

je tako med prvimi v Sloveniji pristopila k projektu iz Dogovora o razvoju regij za sofinanciranje kolesarskih povezav. Ko država zaključuje kolesarsko povezavo od Jasnice do mesta, se na občini že pripravljajo na izvedbo ureditve kolesarskih povezav in površin za pešce v samem mestu. Do konca leta 2022 lahko pričakujemo, da bosta obe glavni prometnici mesta imeli urejene povezave za pešce in kolesarje. Del kolesarske poti se bo odcepil pri

tunelu in z mestom povezal tudi Kočevsko jezero ter zagotovil varno vrnitev v mesto prek prenovljene Roške ceste. Skupno gre za 7,5 kilometra novo urejenih mestnih kolesarskih poti. Država pa je na pobudo občine z izvedbo projektne naloge že pristopila k načrtovanju kolesarske povezave od mesta proti Dolgi vasi, Livoldu in naprej proti Štalcerjem, Kočevski Reki in Petrini.

Z nadaljnjim razvojem centra MTB trail v Dolgi vasi in do-

datno ponudbo na tej lokaciji bo poskrbljeno tudi za kolesarske navdušence iz Slovenije in zunaj nje, ki potrebujejo nekaj več adrenalina. Skratka, v naslednjih letih lahko upravičeno pričakujemo, da bo Kočevska postala kolesarjem in pešcem še bolj prijazna občina. Po trenutni koronakrizi bodo naši naravni potenciali tako prišli še bolj do izraza, geslo 'zdrav duh v zdravem telesu' pa osnova za naše bivanje.

Gregor Košir

Zdravstveni dom Kočevje med epidemijo covid-19

Zdravstveni dom Kočevje oz. vsi v njem zaposleni se od začetka epidemije soočamo z eno od svojih bistvenih vlog – to je ohranjanje zdravja v lokalni skupnosti in skrbno varovanje zdravja ranljivih skupin. Kriznega menedžmenta nas v zdravstvenih šolah ne učijo, a ko kriza pride, je ključno hitro, odločno, preudarno, modro in pogumno ukrepanje.

V ZD Kočevje smo se samoiniciativno zelo hitro organizirali takoj na začetku epidemije. Ključni težavi sta bili pomanjkanje osebne varovalne opreme (OVO) in kadrovska stiska, s katero smo računali ob morebitnem izbruhu bolezni. Ko smo v medijih spremljali stisko v sosednji Italiji in zaman čakali na navodila od države, smo se zavedali, da moramo ukrepati samostojno in lokalno in predvsem hitro. Že konec februarja smo izvedli vajo glede pravilnega ravnanja z OVO. 28. 2. 2020 smo na sestanku z ministrstvom za zdravje neuradno izvedeli, da smo vstopna točka za covid-19 za področje ZD Kočevje in ZD Ribnica in v roke prejeli 25 mask FFP3 in tri torbe s po tremi plašči in očali. Direktorji vseh zavodov smo stali v vrsti in čakali na nekaj kosov mask FFP3 in kombinezonov. Prizor za v memoarje.

Ker so navodila države in NIJZ zamujala, smo se sami organizirali glede jemanja brisov, triaže, vzpostavitve lokalnega koronatelefona, informiranja javnosti, razkuževanja prostorov in odvoza teh infektivnih odpadkov.

Že 12. 3. 2020, na dan razglasitve epidemije, smo imeli interni krizni štab in si razdelili naloge. Sestali smo se z vsemi lokalnimi deležniki, štabom civilne zaščite, ustanoviteljico, vsemi koncesionarji v regiji, vsemi ravnatelji in takoj reorganizirali delo. Z vsemi deležniki v lokalnem okolju smo redno komunicirali in dobro sodelovali, še posebej z ustanoviteljico Občino Kočevje in Štabom civilne zaščite Kočevje.

Že pred državnimi navodili smo ustavili preventivne storitve, vzpostavili triažo na vratih in kmalu zaprli vrata zdravstvenega doma. Začeli smo z novim načinom dela, vsi zaposleni in pacienti smo vstopali prek triaže. Delo v akutni ambulanti, COVID-ambulantni in administrativnih ambulantah smo organizirali na lastno iniciativo pred navodili ministrstva. Vsakodnevno smo komunicirali z lokalnimi mediji, radijem, televizijo. Poučevali smo ljudi

o pravilni uporabi mask, higieni rok, objavljali vsakodnevne novice na našem Facebook profilu. Odzvali smo se tudi na vabila nacionalnih medijev. Že 17. 3. 2020 smo vzpostavili telefon za psihološko podporo v stiski. Zaposlene smo razporedili v t. i. ruski urnik, ki je omogočal, da na posameznih delovnih delajo stalni timi in se zaposleni

naši občini, polovica je zasebnikov. V teh kriznih časih smo stopili vsi skupaj, kot eno, in delovali v skupno dobro. Zdravnica v DSO zaradi varnosti ni delala na drugih delovnih viščin, vpoklicali smo specializante in pripravnike v matično ustanovo. Pokazali smo, da nam je timsko delo blizu in da smo v krizi še boljši tim.

že tako dolge čakalne vrste bodo zdaj verjetno še daljše. Finančni učinki se bodo še pokazali in bodo verjetno grobo zarezali tudi v zdravstveno blagajno in količino denarja, ki nam bo namenjena. Sproščanje ukrepov bomo izvajali postopno in premišljeno, varnost vseh pacientov in uporabnikov ter zaposlenih bo na prvem mestu.

Foto: Zdravstveni dom Kočevje

niso mešali. V primeru bolezni bi lahko umaknili le en tim in delali dalje.

Ob vsakem pozitivnem brisu smo se zelo angažirali, da smo čimprej podali navodila o izolaciji in ustreznem obnašanju bolniku in vsem stikom, nismo čakali na epidemiološko službo, ki v obilici dela prve tedne ni zmogla vsega. Vsi pozitivni primeri so bili dovolj hitro izolirani, da se bolezen ni širila naprej v lokalni skupnosti.

Naš zavod je poseben v tem, da v njem dela le polovica zdravnikov v

Prebrodili smo intenzivna čustva, strahove, jezo ... in v skupno dobro iskali rešitve v vsaki situaciji – in jih našli. Na pomoč so nam prišli tudi iz sosednjega ZD Ribnica, kar zelo pozdravljamo. Zdravstveno oskrbo v DSO Kočevje izvaja zdravnica zasebnica, pa vendar smo v skupno dobro DSO Kočevje pomagali pri začetku kriznega plana in organizacije dela v primeru okužbe s covidom-19.

Upad programov med epidemijo bo lokalno prebivalstvo zelo čutilo,

Predvsem na začetku epidemije smo zelo pogrešali ažurna navodila in usmeritve države in NIJZ. Se je pa to izkazalo kot dobra priložnost za izboljšanje našega notranjega sodelovanja, razvoj kreativnosti in zaupanja v lastne rešitve. Zelo sem ponosna na naše zaposlene in njihovo dosedanje delovanje med epidemijo. In zelo sem hvaležna lokalnemu prebivalstvu, ki se je z upoštevanjem ukrepov izkazalo za razumevajoče in odgovorno.

Polona Vidič Hudobivnik

Pleskarstvo Steklarstvo
Andreja Lebar s.p.

Za pripravo ponudbe nam pošite na:
info@storitve-lebar.si

Reška cesta 15
1330 Kočevje
01/89 555 97

SLIKOPLESKARSKA DELA
IZDELAVA TOPLOTNO
IZOLACIJSKIH PASEV
UKVIRJANJE SLIK
STEKLO IN STEKLARSKA
DELA

stekleni nadstreški, ograje, pregradne stene,...
steklene stene za tuš kabine
steklene kuhinjske stenske obloge

Najboljša spletna trgovina za vse ljubitelje sestavljanek (puzzle)

RIJAVEC GORAN s.p.

- Notranja vrata LIP BLED
- Notranja oprema talne obloge
- Lesene stopnice
- Mizarski servis
- Hišniška opravila
- ☎ 031 694 728
- ✉ info@longy.si
- 🌐 www.longy.si

Avtohiša Vrtin
Kočevje 21
8340 Črnomelj

+386 (0)7 35 66 101
info@vrtin.si
041 782 167 Matic

NA ZALOGI PREKO 50 RABLJENIH VOZIL Z GARANCIJO

PRODAJA IN SERVISIRANJE VOZIL

KAROSERIJSKA POPRAVILA

SERVISIRANJE VSEH ZNAMK VOZIL

QUICK CHECK CENITVE POŠKODOVANIH VOZIL

UVOZ VOZIL PO NAROČILU

ZA VAS POSKRBI MATIC OBRANOVIČ, KI VAŠE VOZILO
ODPELJE IN PRIPELJE BREZ DOPLAČILA

Renault ZDAJ

0% obrestna mera*
4 leta podaljšanega jamstva**
Odlog plačevanja do **4 mesece*****

*Velja ob nakupu preko Renault Financiranja. Stranka je do promocijske obrestne mere upravičena v primeru minimalne financirane vrednosti 3.900 € in trajanjem od 12 do 48 mesecev. Maksimalna financirana vrednost je omejena glede na model vozila. **4 leta jamstva ob nakupu avtomobila prek Renault Financiranja obsega 2 leti tovarniške garancije in podaljšano jamstvo za 3. in 4. leto ali 80.000 km, karkoli se zgodi prej. ***Odlog pričetka plačevanja mesečnih obrokov do 120 dni je omogočen v primeru nakupa avtomobila prek Renault financiranja z minimalnim 20% pologom in v primeru ustrezne bonitete stranke. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana. Poraba pri mešanem ciklu 4,1–7,3 l/100 km. Emisije CO₂ 109–158 g/km. Emisijska stopnja: EURO 6Dt. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

Renault priporoča Castrol

renault.si

AVTOHIŠA VRTIN D.O.O.

Kočevje 21, 8340 Črnomelj
tel: 07 35 66 101, mob: 040 454 020

**SAMO 39 KM
IZ KOČEVJA**

Žagmojstri

Anton je bil rojen leta 1900 na Suhorju pri Plešcih (Hrvaška). Pri 15 letih je odšel s sovaščani delat v slavonske gozdove. Njegova naloga je bila priprava obrokov in skrb za kočo, v kateri so živeli. Ko je postal starejši, je tudi sam prijel za žago in sekuro. Z 22 leti je odšel na delo v Francijo, kjer je po štirih letih dela v gozdu prislužil dovolj denarja za nakup zemlje in hiše v Gašparcih. Tam si je ustvaril družino, dokler ni doživel težke usode druge svetovne vojne, ko so mu italijanski okupatorji zažgali dom. Da bi po koncu vojne lažje preživel, je za dodaten zaslužek 'šel za žagami'.

V gebarskem narečju so rekli: "Moj oča je šiu/so šui za žagami," kar pomeni, da so hodili od hiše do hiše in ljudem za plačilo popravljali žage. Potujoče obrtnike, ki so brusili in urejali ročne žage, so imenovali žagmojstri. Izpričani so na območju zgornje doline reke Kolpe in Čabranke vse do druge polovice 20. stoletja. Popravljanje žag je bila zanje dodatna oblika zaslužka, ki jim je omogočala lažje preživetje. Zaradi pojava oziroma širjenja uporabe motornih žag konec 70. let 20. stoletja je ta oblika potujoče obrti izginila. Spomin nanjo se je ohranil v obliki pripovedi potomcev in nekaj ohranjenih predmetov.

Območje Gebarije je bilo že od nekdaj povezano z lesno dejavnostjo. Leta 1651 so grofje Zrinjski v Čabru postavili železarno. Zaradi potrebe fužin po oglju se je na tem območju zelo razvil poklic gozdnega delavca. Delo v gozdu ni bilo tuje niti njihovim sosedom v Loškem Potoku, ki so hodili na delo v gozdove v Slavoniji. V času, ko se je kuhalo in ogrevalo na drva, je bila žaga nepogrešljivo orodje vsake kmetije, ob tem pa še nekaj parov pridnih in vztrajnih rok. Poklicni sekači in drugi gozdni delavci so znali skrbeti za lastne žage, medtem ko je drugje na domačijah takšnega znanja primanjkovalo. Gozdnim delavcem, pogosto je šlo za prebivalce revnejših hribovskih vasi, se je tako ponudila občasna dodatna oblika zaslužka.

Najpogostejše so šli za žagami jeseni, ko je bila doma košnja že opravljena ter narejena drva za zimo. Pred božičem so se vrnili, in če je bila zima ugodna, so na pot ponovno odšli januarja ter ostali zdoma vse do marca. Na poti so bili različno dolgo, odvisno od tega, koliko časa so doma zmogli brez njih. Nekateri so se na pot odpravili 4-krat letno, včasih za kakšen mesec, kdaj pa tudi le za 14 dni.

Takrat so bile znane in povsod v uporabi žage na poteg ali po domače *cugžage*. Imele so dva ročaja in dolge so bile skoraj dva metra, odvisno od tega, kakšno debelino so žagali. Ob pogosti uporabi so se zobje na žagi obrabili in treba je bilo vsekati nove. Postopek popravila žage je bil sledeč: po dogovoru za višino plačila si je žagmojster poiskal primeren prostor za delo in raztovoril svoje orodje. Za svoje opravilo je uporabljal razne pile, priprave za razpeljevanje zob na žagi, manjše kladivo, orodje za rezanje zob,

Žagmojster Valentin Štimec, leta 1952 • Foto: zasebna last

Štanca, 20. stoletje, last Pokrajinskega muzeja Kočevje

imenovano *stanca*, in nastavke z različnimi modeli zob, ki jih je vstavljal v stanca. Žagmojster je najprej poravnal žago in njeno linijo zob, nato pa je moral žago razpeljati, kar pomeni,

da je uredil položaj rezilnih zob na listu žage. Ti so imeli različno lego glede na tip lesa (iglavci, listavci) in na vrsto žage (robidnica, amerikanka, suličarka idr.). Pri amerikanki se je

prvi rezilni zob žage imenoval rezilce, ker je rezal, drugi se je imenoval čistilec, ker je odstranjeval žaganje. Če je žagi manjkala kakšen zob, ga je žagmojster s *štanco* moral izrezati na novo. Ko so bili zobje na svojem mestu, je sledilo brušenje s pilo. Tu je bilo pomembno, da sta bili nabrušeni obe strani zoba, saj je le tako žaga rezala naprej in nazaj. Pomemben je bil tudi kot brušenja.

Anton iz Gašparcev je *štanco* kupil od soseda, medtem ko mu je nastavke z različnimi modeli zob naredil znameniti kovač Urh iz Črnega Potoka v Loškem Potoku. Omenjeno orodje in preostale pripomočke je zložil v lesen koš, ki ga je naredil sam, ter se tako odpravil na pot. Imel je dve priljubljeni destinaciji — Istra in okolica Varaždina. Za pot do teh krajev je uporabljal različna prevozna sredstva, ki so bila tisti čas razpoložljiva, veliko pa je tudi prehodil. Do Istre se je odpravil takole: z avtobusom se je odpeljal v Delnice nato z vlakom do Grobeljskega polja od tod pa v Ilirsko Bistrico in Buzet. Ko je prispel v vas, je z vpitjem: "Žage brusim!" vzbudil pozornost in tako naznanil svojo prisotnost. Ker je to počel že leta, so ga ljudje poznali in mu zaupali. Pri nekaterih ljudeh je imel prenočišče zagotovljeno, kadarkoli se je pojavil. Na poti nazaj domov se je redno ustavil na Sušaku, saj je dal tam nabrusiti obrabljene pile. Podoben način dela je imel na poti Delnice–Sesvete–Marija Bistrica–Varaždin. Zaslužek žagmojstrov ni bil nikoli tako velik, da bi od tega obogatel, je pa vsekakor pomagal pri preživetju družine.

Izginjanje in pojavljanje novih poklicev ter obrti je pogost človeški pojav. Gre za človekovo iznajdljivost, s katero si lajšamo življenje. Ljudje, ki živijo v težkih razmerah, so toliko bolj prisiljeni v iskanje rešitev. Ribničani, Poljanci, Kočevarji in Kostevci so krošnjari oziroma obzirali, v osilniškem koncu so nekateri prodajali in popravljali ure, gozdni delavci pa so za dodaten zaslužek in preživetje popravljali in brusili žage na domačijah. Dežela zgornje doline Kolpe in Čabranke je vsekakor dežela iznajdljivih ljudi. Če poznate življenje žagmojstrov, vabljeni k deljenju svojih spominov s Pokrajinskim muzejem Kočevje.

Živa Ogorelec,
Pokrajinski muzej Kočevje

Vrtec Čebelica (vila Erker) na Ljubljanski 22

V Kočevju smo tudi v časih, ko so vrte marsikje poimenovali po dogodkih ali ljudeh iz druge svetovne vojne, bolj ali manj razumeli, da naj bo ime tovrstne ustanove blizu predvsem njenim uporabnikom, se pravi kratohlačnicam in kratkohlačnikom. In tako smo v mestu imeli vrte s samimi lepimi imeni: Ostržek, Kekec, Čebelica ... A če so se pristojni še v poznih šestdesetih letih pritoževali, da bi bili vrtci v kočevskih razmerah lahko bolj zasedeni, že dobro desetletje zatem tovrstnih težav niso imeli več: leta 1981 je ob 530 preskrbljenih otrocih v občini na prosto mesto v varstvenih oddelkih nestrpno čakalo še nadaljnjih 230 malčkov.

Takrat je bil sprejet tudi sklep, da bodo Čebelico leta 1984 obnovili ter ji dodali prizidek s prostorom za dojenčke in tremi igralnicami. Zmogljivost naj bi se tako z dotedanjih 88 povečala na 148 mest. "Skrajni čas bi že bil," je verjetno ob tem zavzdihnil marsikdo, kajti stavba na Ljubljanski cesti 22 je imela za seboj častitljivo preteklost.

Iz zapisov v listinah je razvidno, da je zemljišče, ki je bilo prej v lasti Ma-

rie Jonke, rojene Erker, leta 1931 po njeni smrti prešlo v posest kočevskega dekana Ferdinanda Erkerja ter njunih neporočenih sester Josefe in Elisabeth. Naslednje leto je dekan na parceli začel graditi novo vilo, svojo staro dvonadstropno hišo na Glavnem trgu (današnjem TZO) pa je prodal trgovcu Macherju.

Erkerji so bili pomembna kočevska rodbina. Dekanov ded je bil prvi učitelj v Stari Cerkvi, kjer je pozneje pet desetletij učiteljeval tudi njegov sin Josef. 'Stari učitelj', kakor so Josefu pravili, je samo v zadnjih 25 letih življenja izšolal 24 bodočih učiteljev, 15 duhovnikov, 5 pravnikov ter po štiri filozofe in zdravnike. Učitelja sta postala tudi sinova Alois in Georg, predsednik prve kočevske čebelarke organizacije, ob Ferdinandu pa se je duhovniškega poklica oprijel še 15 let starejši Josef, nabožni pisec, stolni župnik in ljubljanski častni kanonik. Enake časti je bil leta 1930 deležen tudi Ferdinand, ki je končal gradnjo sedanje župnijske cerkve ter obnovil pogorelo cerkev Corpus Christi na Trati.

A vrnimo se k Čebelici: že januarja 1939 je bil Elisabethin delež prepisan na Josefo, isto leto pa je umrl tudi dekan, tako da je 70-letna dama, ki je prej gospodinjila Josefu (enaka dela je Elisabeth opravljala za Ferdinandu) postala edina lastnica hiše. Leta 1941 v dokumentih sledi še podatek, da je septembra zaradi Josefinine smrti lastnik stavbe postal gozdarski nadzornik Josip Erker. Naslednji mesec so se Kočevski Nemci začeli izseljevati. Nadaljnje zgodbe verjetno ni treba ponavljati, saj je podobna zgodbam drugih zgradb, ki jih je po odselitvi Nemcev prevzela družba Emona.

Zato morda le še to, da je bila stavba, ki je po vojni služila kot ambulanta in stacionarij zdravstvenega doma, na koncu obnovljena celo prej kot

Foto: Mihael Petrovič ml.

pričakovano. Preurejena Čebelica je bila uradno odprta na nekdanji dan republike, 29. novembra 1982, namesto sprva predvidenih 148 pa je ob začetku ponovnega delovanja januarja 1983 lahko sprejela več kot 200 otrok. Se je pa zato občina odrekla načrtovanemu novemu vrtcu v Turjaški ulici, ki nikoli ni bil zgrajen.

Mihael Petrovič ml.

RANCH MARINA
KOČEVSKO SLOVENIJA

INFORMACIJE
IN REZERVACIJA
040 760 199

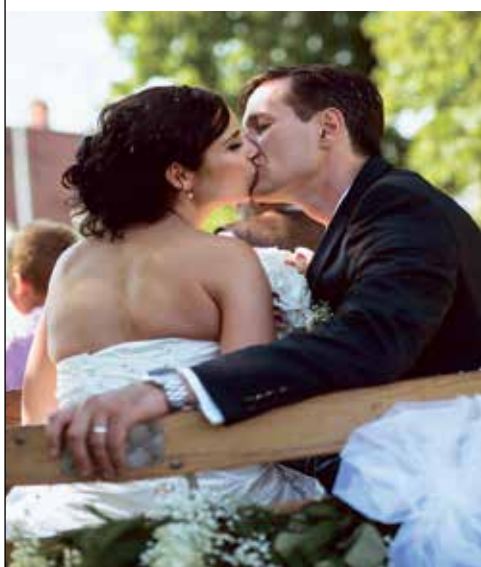
POROKA

NAJ BO VAJIN
DAN EDINSTVEN.

V objemu gozdov in
osrčju narave.

RANCH MARINA
Koče 2, Kočevska Reka

info@ranchmarina.com
www.ranchmarina.com

Kdaj bomo lahko spet stali pod odrom?

Med tistimi, ki jih je pandemija s svojimi ukrepi močno prizadela, so tudi organizatorji koncertov in preostala glasbena sfera. Javne prireditve so bile odpovedane med prvimi, predvidevamo, da bodo med zadnjimi ponovno dovoljene.

Predloge za odpravo posledic prepovedi izvajanja javnih prireditev – ta velja od 7. marca – je na vlado, poslanske skupine, naše evropske poslance in mestne občine naslovilo tudi Gospodarsko interesno združenje koncertnih organizatorjev Slovenije (GIZ KOS). Ker so bili organizatorji prisiljeni prireditve odpovedati ali prestaviti, zaradi časovno neomejene veljave prepovedi ne morejo zagotoviti nadomestnih terminov. Stroški, ki so nastali med pripravami na dogodke, ostajajo – tudi če prireditev ne bo. Izpad dohodkov beležijo tudi preostale panoge, ki skupaj z organizatorji skrbijo za izvedbo prireditev – tehniki, varnostniki, gostinci in drugi. Zavzemajo se tudi za oprostitev obveznosti vračila kupnine pri prestavljenih in odpovedanih dogodkih ter nadomestitev z vrednotnicami za druge dogodke istega organizatorja, ki bi veljali dve leti. Predlagajo tudi prestavitev plačila DDV-ja na prodane vstopnice po izpeljanih dogodkih in oprostitev plačila prispevkov samozaposlenim med prepovedjo javnih prireditev.

Kako so ukrepi prizadeli kočevsko koncertno sceno in kaj počnejo med tem, ko ni nastopov, smo vprašali lokalne glasbenike. Primož Turk je dejal, da je karantena zelo blagodejno

Foto: Žarko Nanjara

vplivala na njegovo glasbeno ustvarjalnost – v 40 dneh je namreč vsak dan posnel in na družbenih omrežjih objavil po eno avtorsko skladbo. S Skrajneži so bili celo tako produktivni, da so posneli tudi dve novi – vsak s svojega brloga. Začeli so tudi snemati četrti avtorski album. Da bi v teh časih živel zgolj od glasbe, si ne predstavlja. Društvo Kočevskih glasbenikov pa opaža odsotnost skupinskih vaj bendov, a se od začetka maja večinoma že sestajajo. Med koncerti bodo snemanja plošč, vide-

ospotov, kompilacije Kočevje špila in raznoraznih predstavitev na internetu izziv. Odgovor na vprašanje, kdaj se bomo lahko vrnili pod koncertne odre, smo poiskali pri direktorici Zavoda Kočevsko Vesni Malnar Memedovič – odgovorila nam je, da spremljajo dogajanje glede sproščanja ukrepov, so pozorni in pripravljeni. Vrata KCK bodo odprli, ko bodo ukrepi te aktivnosti dovoljevali. Podobna situacija je tudi s tradicionalnimi poletnimi večeri – organizatorji še čakajo informacije in odločitve glede sproščanja ukrepov,

ki ta trenutek, kljub prekinitvi epidemije, še vedno veljajo.

Nekatere države (Španija, Hrvaška, Irska) so z upoštevanjem vseh preventivnih ukrepov že napovedale rahljanje ukrepov za javne prireditve. V odgovoru na pobudo poslancev SD-ja je Vasko Simoniti z ministrstva za kulturo zapisal, da si prizadevajo za sprostitev opravljanja kulturnih prireditev v zaprtih prostorih. Tako bi s 25. majem lahko znova zagnali glasbene in gledališke prireditve.

Neja Jerebičnik

Vokalna Skupina Cantate Domino obiskala kočevske šole

Vokalna skupina Cantate Domino je ob 30-letnici delovanja ponudila sodelovanje izobraževalnim ustanovam v domači občini. Ponudbo za sodelovanje so z zanimanjem sprejele vse osnovne šole, gimnazija in glasbena šola. In zakaj obisk v šolah?

Za Slovence je od nekdaj znano in značilno, da je petje ena od osrednjih in temeljnih prvin narodnostne identifikacije. Navezuje se na narodovo zgodovinsko in kulturno izročilo. Zbori in vokalne skupine se vsako leto pomerijo na festivalih in tekmovanjih zborovske glasbe na lokalni, regijski, državni pa tudi mednarodni ravni. V Kočevju imamo dobre otroške zборе, upadanje pa se kaže že na mladinskem nivoju, še večje na srednješolskem in posledično je največje pri odraslih zborovskih zasedbah. Obstoječe odrasle zasedbe gojijo predvsem ljudsko petje, kar je razveseljivo in potrebno za lokalno skupnost. Vrsto let pa je pomanjkanje odraslih zasedb in zborov, ki bi jim bilo v izziv prepevanje zahtevnejše večglasne zborovske glasbe. V zadnjih 30 letih je bila Vokalna skupina Cantate Domino edina mešana pevka zasedba (poleg nekajletnega delovanja Zbora Kočevc'), ki je svoj

program gradila na takšni ravni, da se je lahko udeležila tekmovanj v Sloveniji in v tujini. Pohvale za 45-letno delovanje veljajo tudi Moškemu pevskemu zboru Svoboda, ki pa ima tudi že mnogo let težave s številom pevcev. V tej razlagi je odgovor na vprašanje, zakaj smo ponudili sodelovanje s kočevskimi izobraževalnimi ustanovami; da bi spodbudili mlade pevce k zborovskemu petju, tudi ko odrastejo, saj bodo le tako tudi na Kočevskem ohranjali pevsko tradicijo našega naroda, ki premore čudovite slovenske ljudske pesmi in priredbe, uglasbene pesmi naših pesnikov, pa tudi sodobno glasbo.

Da bi nastop učencem in dijakom čim bolj ugajal, smo izbrali zanimiv in pester program za vse starosti in vsebinsko vsake pesmi tudi razložili. Pri izvajanju pa smo vključili tudi njihovo sodelovanje, ki je bilo navdušujoče in prijetno zanje in za nas.

Pevci VS Cantate Domino pa smo z veseljem prisluhnili šolskim zborom. Odziv mladih v vseh šolah je bil za vse presenetljiv; za nas, ravnatelje in učitelje. Kdaj in kje smo bili? 7. 2.

Foto: Maruša Mlekuž

2019 nas je Osnovna šola ob Rinži povabila na skupno praznovanje kulturnega praznika, Osnovni šoli Ljuba Šercerja smo 25. 3. 2019 obogatili program za starše ob materinskem dnevu, 15. 5. 2019 smo obiskali Gimnazijo, 7. 6. 2019 nas je Glasbena

šola vključila v program na svojem zaključnem koncertu v KCK-ju, 6. 2. 2020 smo kulturni praznik praznovali z Osnovno šolo Zbora odposlancev (na obeh šolah), 27. 2. 2020 pa smo res uspešen projekt zaključili v Osnovni šoli Stara Cerkev. Pevci smo si za dopoldanske nastope vzeli proste ure v službi ali tudi dopust, a smo to z veseljem naredili, saj nam je bilo sodelovanje z mladimi v veliko veselje, hkrati pa tudi spodbuda za nadaljevanje 30-letnega delovanja skupine.

Z zavedanjem, da je zborovsko petje dragocena vzgojna ter ustvarjalno-poučevalna umetniška glasbena dejavnost, ki v šoli in zunaj nje razvija, spodbuja in neguje temeljne tako glasbene kot zunajglasbene osebnostne in družbene vrednote učencev, upamo, da bodo mladi, ki so nas poslušali, v bodočnosti naši pevski nasledniki na Kočevskem.

Helena in Franc Štefanič

POOBLAŠČENI SERVISER IN PRODAJALEC VOZIL KIA

Avtohiša RANDELJ

Mahovnik 2a, 1330 Kočevje

Edini pooblaščen servis in prodajalec
na območju Kočevske

Avto hiša Randelj d.o.o.
Mahovnik 2a, 1330 Kočevje
T: +386 40 435 547, +386 68 680 554

randelj.prodaja@gmail.com
<http://www.randelj.si/>

DELOVNI ČAS SALONA:
ponedeljek – petek:
8.00 – 12.00 in 13.00 – 18.00
sobota: 8.00 – 12.00

SERVISNA DELAVNICA:
ponedeljek – petek:
8.00 – 12.00 in 13.00 – 16.30

Financiranje brez
pologa za testna
in nova vozila

Pestra izbira
rabljenih vozil

Vzdrževanje
voznega parka
za podjetja

- Uvoz vozil vseh znamk in vrst
- Komisijska prodaja rabljenih vozil

- Pridemo po vozila na dom, jih poservisiramo in
vrnemo na dogovorjeno lokacijo
- Nudimo nadomestna vozila
- Diagnostika
- Prodaja, hramba in premontaža pnevmatik
- Zunanje (ročno) in notranje čiščenje vozil

Smo pogodbeni partner za popravila zavarovalnic:

triglav

SAVA
ZAVAROVALNICA

GRAWE
Zavarovalnica d.d.

- Polnilna postaja Texa 760R za polnjenje
klimatskih naprav z novim plinom R1234yf, ki je
v uporabi v večini vozil izdelanih po letu 2016.

- Stroj FORTRON za čiščenje in menjavo olja v
AVTOMATSKIH MENJALNIH po TIM ECKART
METODI.

NOVO!

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE:

- SERVISNE STORITVE • DODATNA OPREMA
• PNEVMATIKE

KIA ODPRODAJA, KOT JE ŠE NI BILO!

NOVI
picanto
8.999 €
1.2 MPI LX Fun

NOVI
RIO
9.999 €
1.2 MPI LX Edition

OMEJENA KOLIČINA VOZIL

NOVI ODLIČNO OPREMLJEN
SPORTAGE
DIZEL
17.599 €
1.6 CRDI LX Edition

-40%

PONUDBA LETA

NOVI
STONIC
12.199 €
1.0 T-GDi LX Active

Na voljo je omejena količina vozil v neponovljivi Kia odprodaji. Na voljo pri vseh zastopnikih le do izteka zalog.

KIA – Največ avta za vaš denar

The Power to Surprise

Skupaj do cvetočih oken

Na OŠ Ljuba Šercerja se dejavnosti, pouk in interesi krožno prepletajo. Sodelujemo tudi s sosednjimi šolami, vrtci in drugimi institucijami. Kar nas bogati, nam daje nove izkušnje in zanimive izzive. Z veliko podporo vodstva šole in širše lokalne skupnosti stremimo k izboljšanju in širjenju znanja učencev.

V okviru izbirnih vsebin kmetijstva in s sodelovanjem v posebnem programu vzgoje in izobraževanja tretje skupine smo želeli malce razširiti svoj zeleni program. Kaj to pomeni? Učenci praktično in teoretično spoznavajo pomen samoskrbe, vrtnarstva, zeliščarstva in cvetličarstva. Že sedmo leto imamo namreč čudovit šolski vrt, na katerem učenci med poukom, učiteljici pa tudi med počitnicami, razvijajo ročne spretnosti pri praktičnem delu. Dejavnosti smo razširili na prenovljeno zeliščno gredo, ki krasi zelenico v simbiozi s ptičjo kopeljo. Tako posamezniki iz vseh oddelkov, predvsem pa učenci izbirnih vsebin kmetijstva spoznavajo zelišča, dišavnice, medonosne rastline in medsebojno odvisnost vseh živih bitij na vrtu. Dnevno skrbimo za vrt, zelenico, visoki gredi, zeliščno gredo, maline in ribez. Sejemo, sadimo, pikiramo, se radostimo vsake uspele rastlinice, vonjamo zelišča, jih sušimo, izdelujemo mila, suhe slike, čajne mešanice, kuhamo mar-

Foto: Ana Jarni

melade, strjenke in jabolčne zavitke, saj imamo na dvorišču tudi dve stari jablani. Pod eno smo že pred šestimi leti posadili 44 tulipanov - za vsakega učenca enega - vendar si jih je malo že privoščil voluhar. Pod drugo smo letos spomladi v okviru projektne tedna uredili mali

gozdni objem. Znanilce pomladi, kot so teloh, zvonček, jetrnik, pljučnik, žafran, tevje in podlesna vetrnica, smo posadili za učence prve triade, posebnega programa prve in druge skupine ter sosednji vrtec.

Kaj pa naša lepa šola s toliko okni in praznimi policami? Zasluži si

veliko cvetja. Širša lokalna skupnost je ponovno dokazala, da lepa beseda lepo mesto najde, saj skupaj s socialnim podjetjem Zadruga Zakladi Kočevske sodelujemo pri projektu Z roko v roki do kakovostne prehrane, ki ga je razpisalo Ministrstvo za kmetijstvo in zajema 4 LAS območja po Sloveniji. Tako smo dobili cvetlična korita, zemljo in varnostna držala za korita, ki jih bo naš spretni hišnik pritrdil na okenske police. Projekt je trajal od prejšnje jeseni. Nekaj korit smo sicer že imeli, vendar smo jih jeseni pospravili in pozimi načrtovali, kako bi lahko polepšali okolico šole. Učenci so izrazili željo, da bi bilo dobro imeti cvetje na vseh oknih naše živahne šole, fantje in dekleta pa tako ali tako z veseljem in ljubeznijo ob pomoči učiteljic poskrbijo za zalivanje, dognojevanje in urejanje rož. Letos nam jo je sicer zagodel koronavirus in je cvetje samo na okenskih policah spodje etaže in zunanji terasi, saj učiteljici v šolo ne vstopata, cvetje pa nego vseeno potrebuje. Zbiralnik za vodo je poln, zalivalke so v vrtni lopi in če bomo lahko prestopili šolski prag še maja, boste lahko opazili tudi naše skrbno negovano cvetje. Iskrena hvala zadrugi, ker lahko učencem z njihovo pomočjo ponudimo znanje za življenje, kar je ena od naših prednostnih nalog.

Valerija El Habashy

OŠ Stara Cerkev je kljub koronavirusu posodobljena

Vsako leto se vsi razveselimo vrnitve štokelj v gnezdo na dimniku šole. Letos se je par vrnil 14. marca in verjetno z začudenjem opazuje in spremlja šolo, kjer ni učencev in učiteljev.

V tem času smo veliko naredili, da bo pouk v prihodnje potekal še bolj kakovostno. Ker smo na predmetni stopnji imeli eno učilnico premalo, pouk je namreč potekal tudi v kletnih prostorih, smo prostorsko stisko rešili s preselitvijo knjižnice iz pritličja na galerijo. Pri tem nam je z nasveti in načrti pomagala arhitektka Zvonka Korošac, za kar se ji iskreno zahvaljujemo.

V pritličju smo tako pridobili učilnico za angleški jezik, ki sta jo prepletkala hišnik in javni delavec. Delo sta opravila odlično. Učiteljica za matematiko se bo iz kletnih prostorov preselila nazaj v prvo nadstropje, knjižničarka pa že skrbno ureja knjižnično zbirko v novih prostorih.

Na mojo urgenco smo na šoli dobili končno tudi optiko, ki se nas je sra-

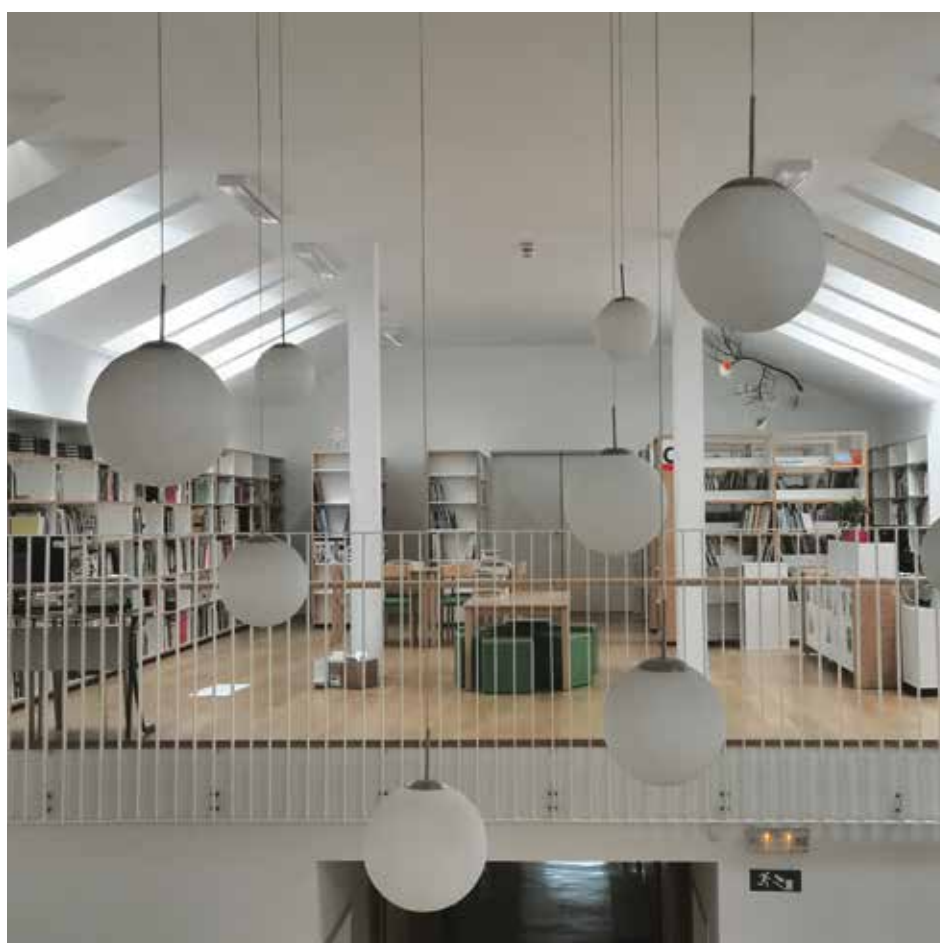

Foto: Gregor Rus

mežljivo izogibala vrsto let. Omrežje je bilo razpeljano po celotni šoli pod budnim očesom šolskega računalničarja in hišnika. Vsa dela na šoli so potekala ob upoštevanju preventivnih ukrepov, ki so uvedeni zaradi covid-19.

Sodobna računalniška in omrežna oprema je nujen del sodobne šole. V dobi interneta je posamezni računalnik brez povezave v računalniško omrežje skoraj neuporaben učni ali delovni pripomoček. Vzpostavljane sodobne omrežne infrastrukture je zato pomemben korak za vsako izobraževalno organizacijo. Zato smo na šoli pred pandemijo v okviru projekta SIO 2020 (projekt MIZŠ) v vseh prostorih uredili brezžični internet. Tako vzpostavljeno omrežje bo šoli omogočilo napredne oblike dela, učenja in poučevanja.

V teh pomladanskih mesecih smo poskrbeli tudi za urejenost šolske okolice.

Šola zato kliče učence in učitelje: "Vrnite se čim prej."

Sonja Veber

Povezani v izrednih razmerah

Na OŠ Zbora odposlancev se je kljub zaprtju šol in fizični odsotnosti učencev nadaljevala tradicija mesečnega izdajanja šolskega časopisa Učilna zidana. Izšli sta dve obsežni številki, marčevska in aprilaska, posebni izdaji, nastali v izrednih razmerah, ko so bile šole zaprte, igrišča so odmevala tišino, kolesa nedotaknjena samevala. Po drugi strani pa je sonce neusmiljeno bleščalo, zvončki, trobentice, mačice in drugi znanilci tople pomladi se niso zmenili za stisko človeštva, ki jo je povzročil nevidni sovražnik. Zdelo se nam je, kot da smo v središču dogajanja vseh tistih znanstvenofantastičnih filmov, ki smo si jih včasih tako radi ogledali, zdaj pa si ne upamo pomisliti nanje. Neresnično, toda realno.

Delo na daljavo je oborožilo učence s spretnostjo pošiljanja elektronskih sporočil, posnetkov, postali so pravi

mojstri v računalniškem urejanju in oblikovanju besedil, kar je naš časopis domiselno izkoristil. Splošni odpor do vsega šolskega se je pretopil v iskreno iskanje stika z vsem, kar jim je pred 13. 3. predstavljalo vsakdanjo normalnost. Sem seveda spadajo tudi domače naloge, zahteve šolskega sistema in ne nazadnje učitelji. Ob objavljenih mislih v šolskem glasilu se je zagotovo marsikomu orosilo oko ... Navajam misel devetošolke Lane Pečnik: "Koronavirusa ne vidim le kot bolezen, ki se širi in ubija ljudi, ampak ga bolj povezujem z neke vrste opominom, mogoče zadnje možnosti, ki nam jo Zemlja daje, da se končno spravimo v red, premislimo o tem, kam vse to, kar se dogaja v zadnjih letih, vodi: praktično iz dneva v dan bolj uničujemo naš planet, naš dom, in mislim, da vsi nekje vemo, kam vodi, ampak se tega ne zavedamo."

V uvodnih motivacijskih besedah v marčevski številki ravnatelj Peter Pirc opogumlja učence z besedami: "Popolnoma normalno je, da imaš ogromno vprašanj, popolnoma normalno je, da te je občasno tudi strah, in razumljivo je, če pridejo trenutki, ko ne veš, kaj bi, ko bi najraje kar kam šel, ko bi kričal, ko bi kam udarjal." Poudarja, da se je treba v takih trenutkih pogovoriti z odraslimi: "Prvi so tu starši, a glede na to, da si se mogoče z njimi sprl, so te poslali v sobo, ti kaj prepovedali, verjetno ne bodo vedno prava izbira. Absolutno pa velja naslednje – tvoji starši so tisti, ki te imajo in te bodo imeli vedno najrajši, ki bi zate naredili vse, pa mogoče tega ne znajo vedno pokazati na najbolj posrečen način." Zato v takih trenutkih nastopijo učitelji, eden od njih bo gotovo prava izbira: "Ko bo težko, piši, vprašaj ... Prihajajo še težje omejitve, hujši ukrepi in zelo

nepredvidljivi dnevi, ko bo lahko nevzdržno zate, in moraš vedeti, da te imamo na šoli radi."

Aprilaska izdaja časopisa se je nadaljevala v duhu predstavitev načina dela na daljavo. Sodelovali so vsi učenci, od prvega pa vse do devetega razreda. Učitelji smo ponosni in počaščeni, da imamo na OŠ Zbora odposlancev Kočevje generacije učencev, ki vztrajajo v medsebojni povezanosti in sodelovanju, tudi če so odtujeni od najboljših prijateljev in sošolcev. Prepričana sem, da bo majevsko-junjska časopisna številka prinesla v prvi vrsti občutenje velikega olajšanja, da nam je uspelo v boju proti virusu, kar je le še bolj utrdilo naše vezi. Pesnik Tone Pavček je dejal, da smo na svetu, da z njega odganjamo sence. In mislim, da nam je to popolnoma uspelo!

Maja Gole Premrl

Računalnik že v otroštvu?

Današnjega sveta si ne moremo zamisliti brez elektronskih medijev. Digitalna tehnologija je prisotna v vsakem domu in vpliva tudi na večino otrok. Širi se z nezaustavljivim tempom in je vse bolj dostopna otrokom vseh starosti, tudi predšolskim.

Otrok je dandanes obdan z računalniki, mobilnimi telefoni, televizijo, s tem pa ima dostop do videoiger, e-pošte ... Prilagaja se novemu digitalnemu okolju in razvija potrebno znanje in kompetence. Močan vpliv medijev na otroke, ki so najbolj ranljivi del prebivalstva, pri strokovnjakih vzbuja številne dileme, saj grede otroci v tem obdobju življenja skozi intenzivni proces socializacije in so zelo podvrženi različnim vplivom.

Kdaj je pravi čas za računalnik?

V Vrtcu Kočevje menimo, da naj otroci, mlajši od treh let, ne bi uporabljali računalnika, tablic ali mobilnih telefonov, čeprav je realnost drugačna. V tej starosti ti mediji ne prispevajo k razvoju socialnih, čustvenih in kognitivnih otrokovih veščin, saj otroci niso sposobni povezati, kaj se dogaja na zaslonu ali kaj v resničnem svetu. Otroci do treh let usvajajo osnovna znanja in veščine, kot so hoja, razvijanje ravnotežja in telesne spretnosti, pogovor in sklepanje resničnih prijateljstev - vse, česar računalnik ne more zagotoviti.

Otroci, stari tri ali štiri leta, so že pripravljeni na raziskovanje sveta s pomočjo računalnika. Prične se bolj intenziven razvoj motoričnih sposobnosti, potrebnih za nadzor miške. Poleg tega otroci v tem obdobju radi delajo stvari sami, so ustvarjalni in

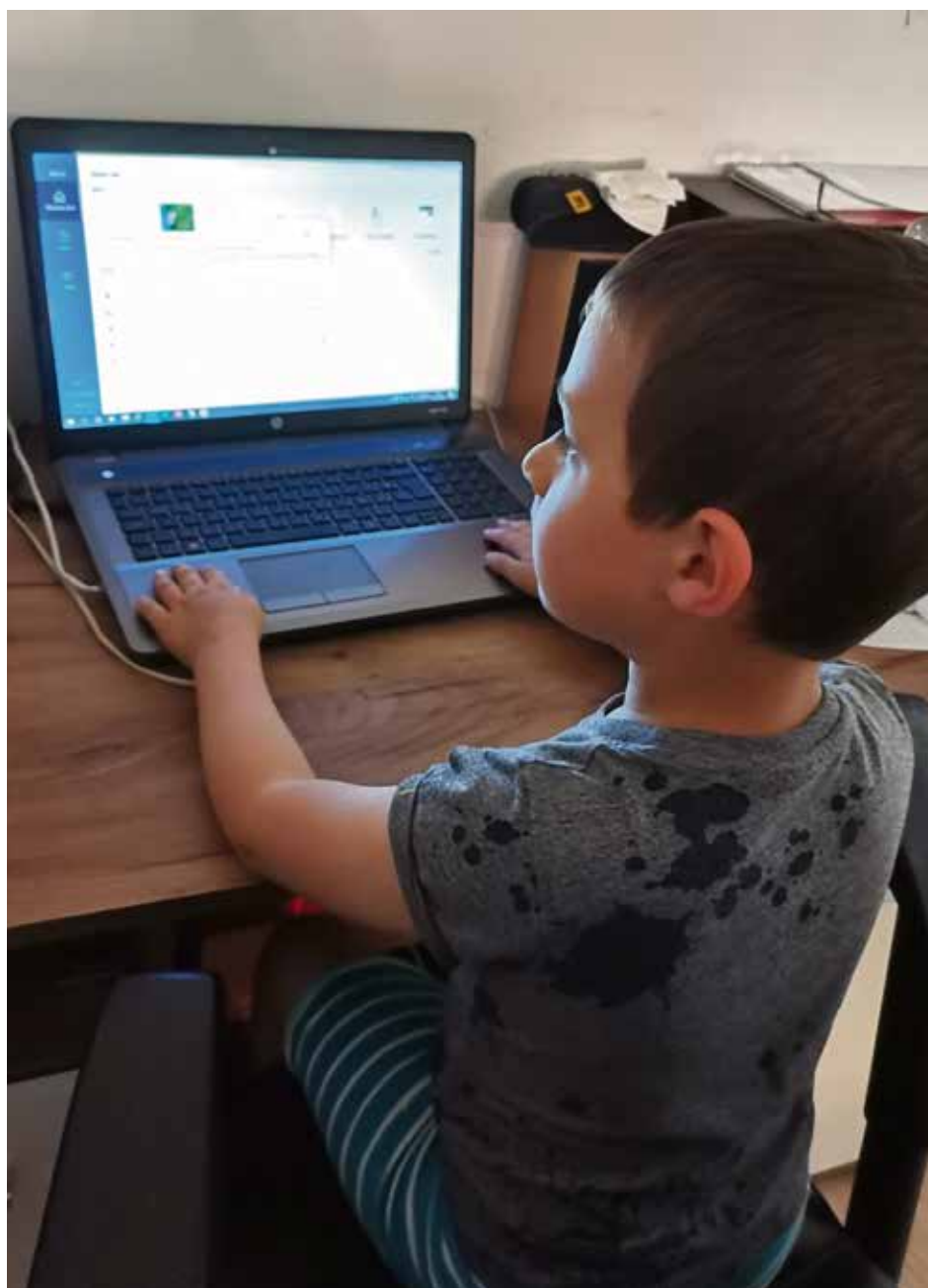

Foto: Mojca Zdravce

radi nekaj naredijo z lastnimi rokami. To je čas, primeren, da jih spodbuja-

mo k uporabljanju miške. Razložimo jim, kaj se zgodi, ko miško premakne-

mo tako ali drugače.

Strokovni delavci vrtca sledimo trendom in stroki. Raziskave namreč kažejo, da lahko uporaba računalnikov že v predšolskem obdobju izboljša otrokovo pripravljenost za šolo in napredek v šolski dobi. Opažamo, da starejši predšolski otroci hitro sprejmejo pravila računalniške igre, rešijo problemske situacije, računalnik uporabljajo za ustvarjanje. Otroke spodbujamo, da to, kar vidijo na zaslonu, povežejo s tistim, kar se jim dogaja v vsakdanjem življenju, ter jim pomagamo pri zaznavanju podobnosti.

Predšolski otroci računalnika ne uporabljajo več kot 10 do 20 minut na dan. Uporaba računalnikov v vrtcu je dobro metodično zasnovana in nadzorovana. Otroku dovolimo igrati le izobraževalne igre, ki smo jih predhodno preverili in so primerne starosti otroka. Skupaj z otroki postavimo jasna pravila jih 'zapišemo' na piktogramih ob računalniku. Vzgojitelji smo otroku vzor, zato v oddelku nimamo pametnih telefonov in ne uporabljamo računalnika.

Računalnik je lahko otroku že od zgodnjega otroštva pomožno sredstvo za učenje. Otroci se učijo skozi igro, zato morajo biti računalniške igre izobraževalne narave in morajo biti predvsem zabavne. Smo sodobna družba, kjer je življenje brez medijev nemogoče. Otroci so del te družbe, zato jim omogočimo sodobno življenje. Ne smemo iskati le negativnih učinkov digitalnih medijev, ampak moramo prepoznati dobre strani in jih znati izkoristiti v otrokovo dobro.

Majda Puhar

Letošnje poletje bo K3 +1 ustvarjalno

Letošnja situacija s koronavirusom je šolarjem v drugem semestru vzela skoraj vse dodatne aktivnosti. Prestavila je tudi inkubatorjeve načrte za delavnice programiranja, 3D-ustvarjanja in robotkanja.

A glede na umirjanje razmer v državi načrtujemo v poletnih počitnicah izvesti K3 +1, Kočevski kamp kreativnosti, ki mu bomo letos dodali še teden podjetniške ustvarjalnosti z nagradami za KUL idejo Kočevsko 2020.

Podjetniški inkubator Kočevje je poleti 2019 izvedel prvi **K3 - Kočevski kamp kreativnosti**. 36 mladih umov se je prijetno zabavalo in naučilo novih znanj in spoznalo različne nove tehnologije. Zaradi pozitivnega odziva bomo K3 ponovili tudi letos v upanju, da se bodo ukrepi še dodatno sprostili.

Kamp K3 je primeren za otroke od 5. do 9. razreda, ki jih ni strah preizkušanja novih aktivnosti. Letos smo program nadgradili. Udeleženci bodo lahko izbirali med številnimi aktivnostmi, kot so izdelovanje novih izdelkov (bluetooth zvočnik, odmevnik, namizna luč), se preizkusili v 2D laserskem graviranju in rezanju, spoznali nove tehnologije LEGO robotike, se preizkusili v ustvarjanju avdia in videa ali se na zelo zabaven način naučili osnove programiranja (npr. kako banane pretvoriti v tipkovnico za igranje igrice).

Letošnja novost je tudi, da dodajamo še +1 teden, kjer bo potekala KUL ideja Kočevsko 2020. V tednu dni bodo mladi razvijali podjetnost, svojo podjetniško idejo pa razvili do te mere, da jo bodo predstavili komisiji, kjer bodo lahko pridobili dodatna sredstva za uresničitev te ideje. Nagradni sklad znaša več kot 10.000 evrov.

KUL ideja Kočevsko je namenjena tako osnovnošolcem, srednješolcem kot študentom. Skupine bodo delovale

Foto: arhiv Podjetniškega inkubatorja Kočevje

ločeno z različnimi mentorji. V petih dneh poletnega druženja bodo nastali številni izdelki, spleta se bodo nova prijateljstva, mladi nadobudneži pa bodo ob pomoči izkušenih mentorjev izkusili nova znanja in pridobili praktične izkušnje. Čeprav je na kampu delo tudi zabava, bomo poskrbeli še za pester program sproščujočih aktivnosti.

K3 – Kočevski kamp kreativnosti bo potekal med 29. junijem in 10. julijem. Če bodo ukrepi zaradi situacije v državi podaljšani, bomo kamp K3 +1 predstavili na avgustovski termin. Ostanite obveščeni in se prijavite na e-novice na www.inkubator-kocevje.si.

Andrej Mladenovič

Noč knjige na GSŠ Kočevje

Noč knjige v Sloveniji poteka že od leta 2014. Letošnja je bila posebna, saj je presegla svoje prvotno poslanstvo promocije branja in knjige v vseh plasteh družbe. Povabili so nas, da skupaj ustvarimo svoje literarne svetove, ki jih bomo delili z drugimi bralnimi navdušenci. Fantazija, ustvarjalnost in literarni navdih so v tem času prečkali mejo štirih sten, dosegli skupnost knjigoljubcev, bralk in bralcev, vseh ljubiteljev tiskane in pisane besede.

Noč knjige 2020 je najbolj zasijala 23. aprila 2020, na večer svetovnega dneva knjige. V Sloveniji je potekala pod geslom Edinost, sreča, sprava, saj letos praznujemo 220-letnico rojstva našega največjega pesnika Franceta Prešerna.

Na GSŠ Kočevje noč knjige praznujemo že od leta 2016. Obiskali smo

že veliko dežel. Bili smo na OI v Rio de Janeiru, spoznavali Italijo, potovali v Belgijo in na Poljsko. Pekli smo vafle, izdelovali sendviče in v poznih nočnih urah iskali zaklad po šoli. Proti jutru je bil na sporedu filmski maraton. Letos od 20. do 25. aprila pa se je noč v knjižnici preselila v naše domove, na naše vrtove, terase, balkone ter v virtualni svet. Dijake in druge zaposlene je k sodelovanju povabila knjižničarka na GSŠK Dijana Grgurić Vidic. Vsi tisti, ki jih je dogodek zanimal, so na e-naslov knjižničarke poslali citat, misel ali stavek iz knjige, ki so jo našli v svojih domačih knjižnicah. Med branjem knjige so se tudi fotografirali.

Nina Papež, profesorica slovenščine, je dijake povabila v 'bralnico'. 24. dijakom in dijakinjam se je pri branju

Foto: arhiv GSŠK

pridružilo še pet profesorice. Resnično smo začeli verjeti, da se zgodi čarov-

nija, ko beremo dobro knjigo. In brali smo prozo, poezijo, razsvetlili svoja srca in domišljijo. Brali smo knjige v slovenskem in angleškem jeziku. Spoznali smo dela J. K. Rowling, J. Greena, T. Jansona, S. Kinga, Georga R. R. Martina, potovali okrog sveta do srca z družino Grubar, vse do lažnih mest, ob spoznavanju trenutkov lepote so se nas močno dotaknile pesmi B. Gregorčič Gorenc. Prebirali smo moderne misli B. Franklina, B. Dola, Nelsona Mandele. Citate, pesmi, stavke in fotografije smo združili v PowerPoint predstavitev Noč knjige 2020, ki bo objavljena na FB strani šole.

Torej, branje je zakon! Vzemite si čas zase in preberite kakšno zanimivo knjigo. Znova se srečamo ob noči knjige 2021.

Dijana Grgurić Vidic

Strli smo trd oreh

V skupni operaciji Strimo ta oreh, ki ga sofinancira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, smo partnerji iz različnih sektorjev uspešno izpeljali zastavljene pilotne akcije in oblikovali model sistema storitev za izboljšave v okolju. Kot sklepni dokument operacije smo poslali pobude občinam naše LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe. Te pobude bodo občine lahko vključile v vsebine občinskih razvojnih strategij, ki se navezujejo na varovanje in ohranjanje kulturne krajine. Kulturna krajina je že zdaj v strategijah opredeljena kot ključni resurs za trajnostni razvoj. Je rezultat človekovih potreb, ki se oblikuje in razvija z rabo zemljišč.

Vodilni partner v operaciji je bilo v preteklem dvoletnem obdobju podjetje LUKA, d. o. o., iz Kočevja. S partnerji KGZS – Kmetijsko-gozdarskim zavodom Ljubljana, Zavodom Area Gea iz Javorjev pri Turjaku, Lukčevu domačijo iz Kostela in društvom MLC iz Kočevja smo preizkusili in ozavestili do zdaj premalo definiran izraz 'kulturna krajina'. Čeprav imamo z njo vsak dan opravka, čeprav smo njeni delni lastniki in najemniki, smo

Foto: Albin Likar

spoznali, da je to istočasno naš vir prihodkov in objekt ohranjanja, da je treba pridobiti dodatna znanja, če jo hočemo ohranjati in tržiti. Prav tako smo ugotovili, da so pri tem pomembne male in raznolike tehnologije, ki omogočajo prihodke in so bile do zdaj v našem okolju manj znane. Učinkovito pobiranje orehov in jabolk

za predelavo s pomočjo ročnega pobiralca je navdušilo številne udeležence delavnic. Posebno učinkovit je ježasti pobiralec jabolk, s katerim se v enem popoldnevu lahko pobere tudi dve toni jabolk za predelavo. Z uporabo teh tehnologij lahko lastniki kmetijskih zemljišč ustvarijo višje prihodke in dodano vrednost.

V naši skupni operaciji smo preizkusili sodelovanje z različnimi ranljivimi skupinami in s kmetijami, ki lahko dobre izkušnje našega sodelovanja uporabijo tudi pri sebi, predvsem v primerih, ko lahko neizkoriščenim kmetijskim zemljiščem zagotovijo nove vsebine. Gojenje orehov smo v operaciji podrobneje preučili in za namen izobraževanja zainteresiranih posameznikov postavili testni nasad 21 orehov. Za vse, ki se bodo ukvarjali z maloserijsko predelavo in označevanjem izdelkov za trg, smo raziskali in opisali postopke etiketiranja in tiskanja etiket za različne vrste embalaže. Vstop v novo zasnovano neformalno partnerstvo jim omogoča dostop do številnih podpornih dokumentov, ki smo jih partnerji skozi dveletno raziskovanje ustvarili.

Naše delovanje je bilo tudi prepoznano kot dobra praksa in zgled za druge projekte, ki se ukvarjajo z ohranjanjem naravne in kulturne dediščine. Prepričani smo, da svoje delo lahko nadaljujemo, in sicer tako z vidika konkretnega trženja novih vsebin kot z vidika razvijanja novih projektov.

Albin Likar

Outlet

industrijska prodajalna

crocs™ & socks

sreda od 16h – 19h

petek od 10h – 19h

Intersocks, Reška cesta 29, 1330 Kočevje | www.intersocks.com

 INTERSOCKS
HURWITS

Počitnice v objemu domače narave

kočevsko
Skrivnostni gozd Slovenije

Kljub trenutnim razmeram si vsakdo vsaj občasno zaželi možnost oddiha in počitnikovanja na novih in oddaljenih lokacijah, pri tem pa domačini Kočevja včasih nehote pozabimo, da smo obkroženi z zelenim gozdnim rajem, ki nam na skoraj vsakem koraku ponuja možnosti za številna doživetja. Vse kaže, da bo veliko Slovencev letošnji dopust preživljalo doma, z namenom, da podrobneje raziščemo domače kraje in o njih izvemo kaj novega. S tem pa lahko izkažemo podporo tudi lokalnim turističnim in gostinskim delavcem. V tem prispevku vam ponujamo kar nekaj predlogov za načrtovanje kakovostnega preživljanja prostega časa na Kočevskem, ki so primerni za družine, pare, manjše skupine in tudi tiste, ki najraje raziskujete kar sami. Ne pozabite, da lahko poleg enodnevnih izletov v našo neokrnjeno naravo načrtujete tudi večdnevne pobege, ki vam bodo pomagali podoživeti brezskrbno mladost, napolniti baterije in pozabiti na vsakodnevne obveznosti.

Ljubitelji kulturne dediščine in zgodovine lahko velik navdih za aktivnosti najdete že v mestu Kočevje, kjer si na sprehodu po mestnih ulicah ogledate imenitno stavbno dediščino in obiščete številne pomembne spomenike. Lahko se odločite tudi za vrnitev v ne tako oddaljeno zgodovino in se odpravite na vodeni ogled Bunkerja Škrilj, ki že skoraj tri leta od odprtja navdušuje tako domače kot tuje goste. Tam pa vam bodo izkušeni vodniki razkrili vse dolgo prikrite skrivnosti tega nekdanj zaprtega območja, ki segajo v obdobje hladne vojne.

Za celodnevni izlet, namenjen odkrivanju kulturne dediščine, se lahko odpravite na obisk nekdanjih kočevskih vasi, ki so jih takratni prebivalci na začetku 19. stoletja začeli zapuščati, nanje pa še danes opominjajo številne ruševine in zapuščeni sadni nasadi. Dve poti Iskanje izgubljene Kočevske in Po sledih kočevskih vasi sta predstavljeni tudi v brošuri Poti k izginjajoči dediščini. Poleg opisov vasi in dediščine, ki blede iz spominov, vključujeta tudi druge pomembne naravne zanimivosti, ki so vredne obiska in jih boste srečali na poti (npr. Žaga Rog, Kraljica Roga in Prelesnikova koliševka). Brošura z opisi je na voljo v vseh lokalnih turističnih informacijskih centrih (Hostel Bearlog, Turistični kompleks Jezero in Kočevska Reka).

Kočevsko je raj za kolesarjenje in pohodništvo, ki sta tudi najbolj zelena in trajnostna načina za raziskovanje naših skrivnostnih gozdov. Na naši spletni strani lahko vedno najdete šte-

vilne predloge, ki vam bodo pomagali pri izboru kolesarskih in pohodniških poti, ter datoteke z GPS-koordinatami, ki vas bodo uspešno vodile skozi gozdove ter popeljale tudi mimo številnih naravnih in drugih znamenitosti, ki ste jih nazadnje morda obiskali na osnovnošolskem športnem dnevu. Za varno raziskovanje in uspešno pot do cilja lahko v lokalnih turistično-informacijskih centrih poiščete tudi kolesarske in pohodniške zemljevide

vam bodo našo izjemno in neokrnjeno naravo približali na drugačen način ter vam ob tem podali tudi veliko zanimivosti. Z njimi se lahko odpravite tudi na vodene pohodniške poti in nanje povabite še sorodnike in prijatelje iz drugih koncev Slovenije, ki Kočevsko morda še vedno poznajo predvsem kot deželo medvedov in ponudbe naše destinacije in gozdov še nikoli niso raziskali.

Na krajše izlete, ki bodo zanimivi in

Ljubitelji živali lahko izbirate med številnimi edinstvenimi vodenimi doživetji, kot je program sledenja divjim živalim, v okviru katerega boste s strokovnimi in izkušenimi vodniki izvedeli več o prebivalcih naših gozdov in njihovem življenjskem prostoru, se podali na teren in odkrivali ter identificirali sledi, ki jih živali puščajo (od sledi njihovih stopinj do iztrebkov), ter v varnem zavetju opazovalnice lahko pričakali medve-

Brezskrbne in doživljajev polne počitnice lahko doživite tudi doma, v skrivnostnem gozdu Slovenije. • Foto: Jošt Gantar in Nea Culpa

z opisi in vrisanimi trasami poti ter priporočenimi postojankami na poti. Ti zemljevidi vam bodo pomagali odkriti tudi manj obljudene pohodniške in kolesarske poti – npr. kolesarjenje v Kočevski rog po Roški poti, ki deloma sledi poti znanega vzdržljivostnega pohoda Po medvedovih stopinjah. Lahko se podate na pohod iz Gotenice na Goteniški Snežnik ali pa iz Borovca na naravoslovno Borovško pot, ki vodi tudi mimo gozdnega rezervata Krempa in pragozda Krok, ki je bil v letu 2017 kot neprecenljiv gozdni rezervat bukovih gozdov uvrščen tudi na UNESCOV seznam naravne dediščine. Skupne lokalne pohode redno organizira tudi Planinsko društvo Kočevje.

Če želite domače Kočevsko spoznati v povsem novi luči, za vodenje po kolesarskih poteh stopite v stik z lokalnimi vodniki (njihovi kontakti so navedeni na naši spletni strani kocevsko.com, posredujejo pa vam jih lahko tudi v lokalnih TIC-ih), ki

za otroke ne preveč fizično zahtevni, se lahko odpravite na Mestni vrh in si ogledate ostanke gradu Fridrihštajn, ki opominjajo na tragično in prepovedano ljubezen med Friderikom Celjskim in Veroniko Deseniško. V Kočevskem rogu si lahko ogledate izjemno jelko Kraljico roga in jo skupaj poskusite objeti, v Kočevski Reki pa ob Reškem jezeru obiskovalce vseh starosti navdušuje poučna Orlova pot. Kratek oddih si lahko privoščite tudi s sprehodom okoli Kočevskega jezera in opazovanjem številnih živali, ki so tam našle svoj življenjski prostor. Ta krajša potepanja lahko zaključite še s piknikom v naravi, polnim dobrot lokalnih ponudnikov s kočevske tržnice ali trgovine Zakladi Kočevske.

Bolj avanturistični ljubitelji narave lahko izbirate med večdnevnimi vodenimi programi preživetja v naravi, kjer se boste seznanili z osnovnimi veščinami in pravili življenja v naravi in gozdu ter ta nova znanja na terenu tudi preizkusili in dodobra usvojili.

da ali katero drugo zver. Več informacij o preživetju v naravi in vodenjih lahko poiščete na naši spletni strani kocevsko.com.

Za zanimive počitnice in dogodivščin polne krajše izlete v domačem kraju morate vložiti le nekaj truda v načrtovanje aktivnosti pa se bo dopust končal tako zadovoljivo, kot če bi se odpravili kam dlje. Zdaj je čas, da tudi Kočevsko dodate na svoj potovalni seznam in dodobra spoznate ponudbo doživetij v naši neokrnjeni naravi. Navsezadnje pri potovanjih ni ključna le končna destinacija, temveč priložnosti za nova doživetja ter gradnjo družinskih, partnerskih in prijateljskih odnosov. Naša želja po sprostitvi, zabavi in uživanju v trenutkih odklopa je tista, ki nam pomaga ustvarjati spomine, ki jih bomo lahko nato vse življenje negovali in cenili – izkoristimo torej možnosti za zeleni odkop kar doma, v naši neokrnjeni naravi skrivnostnega gozda Slovenije. **Nadija Kolmanič**

Popolnoma nedopustno in nekorektno ravnanje stanovalcev bloka Turjaško naselje 5, ki so v začetku aprila obglavili vsa drevesa na zelenici svojega bloka.

Nasvet oz. prošnja: Obglavljenice (to niso več drevesa) odstranite v celoti.

Tina Kotnik, Civilna iniciativa »Uredimo in polepšajmo naše Kočevje«

Foto: Tina Kotnik

Kulturni
Center
Kočevje

www.kck.si

@kckkocevje

@kulturnicenterkocevje

Spremljajte naša spletna mesta za vse spremembe, odpovedi oz. prestativte dogodkov in filmskih predstav v Kulturnem centru Kočevje.

Hvala za razumevanje.

Oživljanje središča in promet

Projekt oživljanja središča Kočevja se nadaljuje pod naslovom Vsi v mesto! Njegov namen je okrepiti sodelovanje med strokovnimi službami občine, prebivalci in izvajalci različnih dejavnosti v središču ter sprožiti vsebinsko osmišljanje fizične prenove z razvojem programov in prometno politiko. Se sprašujete, kako sta povezana oživljanje središča in promet? Poglejmo.

Oživljanje potrebujejo vsa mesta, iz katerih so se v nekem obdobju umaknile dejavnosti in na koncu tudi številni ljudje, ki so tja prihajali po nakupih in opravkih, pa tudi zgolj samo iz potrebe po doživljanju mestnega vrveža. Živo mesto je polno ljudi, gospodarskih in družbenih dejavnosti. Ljudje so na ulicah, se srečujejo, igrajo, spoznavajo in opazujejo, počutijo se varno in so sproščeni. Vsi, otroci in starejši, se počutijo v mestu dobro in uporabljajo mesto od zgodnjega jutra do poznega večera ter tudi ponoči.

Pomemben razlog za umik dejavnosti iz mestnih središč je v preteklosti predstavljal prav razvoj avtomobilskega prometa. S tem, ko se je večina ljudi začela premikati naokrog v osebnih avtomobilih, je začelo v središčih primanjkovati prostora in trgovske in druge storitve so se počasi premaknile na obrobja mest. Želja po oživljanju mestnega središča zato vedno nujno sproži proučevanje prometnih režimov in prometnega prostora ter oblikuje prometno politiko tako, da ta prispeva k ponovnemu ustvarjanju privlačnosti, prostornosti in varnosti središča za vsakdanje življenje in delo. Prometne rešitve lahko podpirajo ponovni zagon razvoja dogodkov,

dejavnosti in storitev v mestnem središču, lahko pa ga ovirajo.

Kako torej s prometnimi rešitvami podpremo proces oživljanja mestnega središča? Promet je seveda zelo pomemben, prometna infrastruktura omogoča mobilnost ljudi in blaga. Brez prometne infrastrukture ljudje ne

Foto: Urban Jeriha

morejo priti do mestnega središča. Po drugi strani pa je lahko pretirana ponudba cest in parkirnih površin neprivlačna in lahko deluje tudi odbijajoče ali celo nevarno. Hitra vožnja vozil skozi središče, je na primer nevarna za pešce, zato se središču ljudje raje izogibajo in ga ne uporabljajo.

Vožnja z avtomobili in parkiranje zavzemata veliko mestnega prostora, hkrati pa ljudem preprečujeta, da bi se spontano srečevali in bili družabni, kar je ključno za privlačnost in delovanje mestnega središča. Zato se

pogosto izkaže, da je v središču mesta dobro prometno infrastrukturo skriti in izboljšati dostopnost do dejavnosti peš in ureditev ter povečati občutek varnosti za pešce in kolesarje. Velja, da kjer je več pešcev, je manj avtomobilov.

Za ponovni zagon dejavnosti v sre-

dišču mesta so ključni ljudje, ki se po središču premikajo tako, da lahko mimogrede, brez večjih težav, opravljajo opravke in nakupe. Znano je, da pešci prav tako spodbujajo razvoj lokalne ekonomije, storitev in dejavnosti ter da imajo mesta, ki so bolj prijetna za hojo, na splošno višji domači bruto proizvod.

Zato ni naključje, da so prenove mestnih središč povsod po svetu povezane z ukinjanjem parkiranja na glavnih trgih, zapiranjem ulic za avtomobilski promet, ustvarjanjem

območij mešanega prometa in pešcem in kolesarjem prijaznega prostora. Tako so nedavno ravnali v Novem mestu in že dolgo pred tem v slovenski prestolnici, tako pravkar vodijo proces prenove središča v Mariboru. Prenova javnega prostora in novi prometni režimi omogočajo, da se mestne površine uporabljajo v nove, sodobne namene in da se ljudje v središču počutijo prijetno.

Je pa preurejanje prometa – in zlasti parkiranja – pogosto vroča tema, saj imajo ljudje občutek, da se posega v njihove pravice. Male trgovine ali gostinski lokali se bojijo uvedbe plačljivega parkiranja in enosmernih cest, ker menijo, da k njim vendar večina gostov pride z avtomobilom.

Na srečo je večina ukrepov prometne politike lahko taka, da so z nekaj razmisleka koristni za vse akterje v središču mesta. V Kočevju na primer dvosmerna Ljubljanska cesta v samem središču mesta teče čez Trg zbora odposlancev. Če bi nekako poskrbeli za manj gost in manj hiter pretok vozil po njej, bi lahko pomembno povečali prometno varnost za vse udeležence v prometu in uporabnike javnega prostora ter celotno območje Jernejevega trga in ploščadi tudi razbremenili hrupa in smoga. Z novim prometnim režimom in prometnimi ureditvami bi tako ustvarili prijeten javni prostor, dobre pogoje za hojo in kolesarjenje ter tako koristili vsem - prebivalcem, izvajalcem storitev in uporabnikom ter obiskovalcem mestnega središča.

Urban Jeriha in Maja Simoneti, IPoP - Inštitut za politike prostora

NOVI KAMIQ

JORAS CENTER
Ob železnici 7, Ribnica
tel.: 01 836 90 40

ŠKODA

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 5,1 – 4,2 l/100 km in 116 – 110 g/km, emisijska stopnja: EURO 6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,034 – 0,0259 g/km, trdi delci: 0,00102 – 0,00005 g/km, število delcev: 1,26 – 0,01 x 10¹¹. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

Poberimo odpadke vzdolž svojih dnevnih poti

V zadnjih 10 letih smo se na Kočevskem navadili, da s pomladjo pride tudi čistilna akcija Očistimo Kočevsko, ki je z leti postala veliko več kot čistilna akcija. Čistilna akcija je vsekakor pomemben generator sprememb miselnosti ljudi, njihovih navad pa tudi naše kulture. Ta dan smo vsi tisti prostovoljci, ki smo se čistilne akcije udeležili, namenili skupnemu dobremu – pobirali smo smeti, čistili divja odlagališča, urejali vaška središča, okolico vaških domov, športnih igrišč ...

Čistilna akcija Očistimo Kočevsko je v preteklih letih povezala več kot 16.000 občanov in občanov. S pomočjo rok teh ljudi in njihovo ozaveščenostjo nam je od leta 2008 do danes uspelo iz narave odstraniti več kot 550 ton tja nelegalno odloženih odpadkov.

Da je odlaganje vseh vrst odpadkov nedovoljeno in prepovedano, danes vemo vsi. To je dejstvo, ki pa samo po sebi seveda ne more pojasniti stanja na terenu, v naravi.

V občini Kočevje je v Registru divjih odlagališč (www.register.ocistimo.si) trenutno evidentiranih 97 lokacij divjih odlagališč. Glede na ponovno veliko pojavnost novih kupov raznovrstnih odpadkov na najrazličnejših lokacijah (od kupa cunj, odvrženih pred hlod na obračališču na Mrtvicah, do vzmrtnic in plastične strešne kritine, odpeljane globoko v gozd) lahko z zanesljivostjo trdim, da je lokacij divjih odlagališč vsaj 20 do 30 % več. Onesnaževanje narave z odpadki (nelegalna divja odlagališča) v občini Kočevje ostaja velik problem!

Foto: Tina Kotnik

Kaj lahko naredimo kot posameznik?

Predlagam naslednje:

- poberimo smeti vzdolž svojih vsakdanjih poti. Naj bo naš sprehod zelen, ker je tak veliko lepši;
- kompostirajte bioodpadke s svojega vrta in na ta način pridelajte lasten kompost preverjenega izvora;
- veje dreves in grmovij po obrezu odpeljite na lokacijo Kotlovnice na Trati oz. v Zbirni center za odpadke v Mozelj;

- vse druge odpadke zbirajte ločeno oz. jih odpeljite v Zbirni center za odpadke v Mozelj.

Kaj moramo narediti kot lokalna skupnost?

- Še naprej aktivno ozaveščati občanke in občane ter izvajati čistilne akcije Očistimo Kočevsko;
- voditi aktiven nadzor, preganjati in kaznovati povzročitelje različnih oblik onesnaževanj narave;
- nastale lokacije divjih odlagališč pospraviti oz. sanirati v čim krajšem času;
- uvesti sistem ločenega zbiranja odpadkov v romskih naseljih.

Čisto in zeleno okolje nikakor ni dobrina, ki bi bila sama po sebi umevna. Zanj si je treba prizadevati, se boriti!

Pri tem pa lahko sodeluje vsak. Naj zgornji prispevek postane poziv za vsakega izmed nas kot za lokalno skupnost, da skupaj in v sodelovanju naredimo več za reševanje omenjene pereče problematike v Občini Kočevje.

Tina Kotnik

ZBIRANJE NEVARNIH

ODPADKOV Z MOBILNO ZBIRALNICO

Odpadna olja (jedilna, motorna) in maščobe, barve, lake, čistila, razredčila, škropiva, pesticide, ostanke

kozmetike, prehranskih dopolnil in druge nevarne odpadke boste lahko oddali v mobilno zbiralnico po razporedu:

ZBIRANJE ODPADNE ELEKTRONSKE OPREME Z MOBILNO ZBIRALNICO

Orodja in naprave, ki delujejo na baterije ali električni tok, baterije in sijalke zbiramo skupaj s podjetjem ZEOS, d.o.o. v sklopu projekta Life Gospodarjenje z e-odpadki po razporedu:

SOBOTA, 23. 5. 2020

KRAJ IN LOKACIJA	URA
Predgrad - pri Kulturnem domu	8:00 – 9:30
Kočevje - pri Športni dvorani	10:30 – 13:30
Stara Cerkev - pri pokopališču	14:00 – 16:00

SOBOTA, 30.5.2020

KRAJ IN LOKACIJA	URA
Fara - na prireditvenem prostoru	8:00 – 9:00
Banja Loka - pri ekološkem otoku	9:30 – 10:30
Kočevska Reka - pri igrišču	11:15 – 12:45
Kočevje - na parkirišču v Kidričevi	13:30 – 16:00

KRAJ IN LOKACIJA	ČETRTEK, 28.5.	PETEK, 29.5.	SOBOTA, 30.5.
Banja Loka - pri ekološkem otoku			9:15 - 10:15
Breg - pri ekološkem otoku (trafo.)		9:00 - 9:15	
Brezovica - pri tabli Brezovica, v križišču	11:30 - 11:45		
Cvišlerji (spodnji) - na avtobusnem postajališču	8:00 - 8:15		
Cvišlerji (zgornji) - pri ekološkem otoku	8:30 - 8:45		
Črni Potok - pri kapelici			13:00 - 13:15
Dolga vas - pri Gasilskem domu			13:30 - 13:45
Fara - na prireditvenem prostoru			8:00 - 9:00
Gorenje - pri ekološkem otoku pri kapelici		13:45 - 14:00	
Klinja vas - pri Gasilskem domu		13:15 - 13:30	
Knežja Lipa - pri ekološkem otoku	12:45 - 13:00		
Kočevje - pri Športni dvorani	14:15 - 16:00		
Kočevje - na parkirišču v Kidričevi ulici			14:00 - 15:30
Kočevje - na parkirišču pri TUŠ-u		10:00 - 12:00	
Kočevska Reka - na igrišču pri Kulturnem domu			11:30 - 12:15
Koprivnik - pri ekološkem otoku	9:30 - 10:00		
Livold - pri trgovini	13:45 - 14:00		
Ložine - na parkirišču pri Tušku			15:45 - 16:00
Mačkovec - v križišču na začetku vasi	9:00 - 9:15		
Mahovnik - pri Gasilskem domu		9:30 - 9:45	
Mlaka pri Kočevju - pri ekološkem otoku pri HŠ 2		14:15 - 14:30	
Morava - pri ekološkem otoku			10:30 - 10:45
Mozelj - pri ekološkem otoku	13:15 - 13:30		
Koblarji - pri ekološkem otoku pri barju		8:00 - 8:15	
Nemška Loka - pri ekološkem otoku	11:00 - 11:15		
Novi Lazi - pri ekološkem otoku			11:00 - 11:15
Predgrad - pri Kulturnem domu	12:00 - 12:15		
Slovenska vas - pri ekološkem otoku		8:30 - 8:45	
Stara Cerkev - na parkirišču ob pokopališču		14:45 - 15:30	
Šalka vas - pri Gasilskem domu		12:15 - 12:30	
Štalcerji - pri Gasilskem domu			12:30 - 12:45
Željne - pri bivši trgovini		12:45 - 13:00	

Za ohranitev zdravja vseh naprošamo, da ob oddaji odpadkov **nosite maske in zaščitne rokavice ter ohranjate varnostno razdaljo!**

Komunala Kočevje

NAROČNIK OGLASNEGA SPOROČILA: KOMUNALA KOČEVJE

V sosednji Kostel

Kostelska pokrajina je dobila ime po grajskem kompleksu, ki še vedno velja za drugega največjega na Slovenskem. Ta združuje grad, naselje pod njim in cerkev sv. treh kraljev. V pisnih virih je bil Kostel prvič omenjen v letih 1333 in 1336 – slednja letnica je danes tudi poštna številka tega kraja. Sicer pa so arheološke raziskave pokazale, da ima območje krepko daljšo zgodovino, odkrili so namreč tudi najdišče iz bakrene dobe. Značilnost tega majhnega, a naravno in kulturno bogatega dela je tudi posebno narečje, ki je od 16. stoletja dalje nastajalo pod vplivom Hrvaške in nemških sosedov. Skupaj s Kočevskim rogom in Gorskim kotarjem predstavlja ta pokrajina energijsko najbogatiji del evropskega prostora, iz katerega izvirajo zdravilne sile.

Reka Kolpa je mejna reka, ki izvira pod Risnjakom na Hrvaškem in se pri Sisku izliva v Savo. Dolga je 292 kilometrov, njeno ime pa ima več narečnih različic - v Kostelu ji rečejo Kupa, v Beli krajini pa Kupa. Nekoč je bilo na reki okoli 20 mlinov, umirjalo pa jo je več kot 50 jezov. Propadati so začeli hkrati, danes je delujoč le še mlin Grbac pod slapom Nežica na Prifarskem jarku. Ravno slap Nežica – imenovan tudi Tišenspoljski slap – je prva naravna znamenitost, ki jo je tu mogoče videti. Leži v bližini vasi Fara, ime pa je dobil po legendi o deklici s tem imenom. Ta naj bi napajala par volov pri Drežniku, a je voda poniknila in jih potegnila v globino. Po močnem naliivu je pri izviru Prifarskega jarka voda vrgla volovski jarem, ki je bil ovit z dekličinimi lasmi (prirejeno po J. Žagarju). Ob levem bregu potoka se je mogoče povzpeti nad slap do njenega izvira. Med vzponom opazimo še dva približno 10-metrski slapa in nekaj manjših, brzice, tolmane ter lehnjakove pragove. Lehnjak, ki se izloča iz potoka, so nekoč uporabljali celo za zidavo hiš. Prifarski jarek je potok, ki pod cesto teče do Fare, tam pa se izliva v Kolpo.

A anekdota o Nežici ni edina na tem območju. Na poti se lahko ustavimo na manjšem počivališču, kjer opazimo Kurjo glavico. Lokalno ustno izročilo pravi, da so na tem območju Turki – tedanji tatovi v dolini Kolpe – obglavljali pokradene kokoši, da bi jih spekli in pojedli. Kurja glavica tako ni nič drugega kot spominsko obeležje – dobesedno kokoš, izklesana na skali.

Naslednja naravna znamenitost je obvezna in neizogibna destinacija pohodnikov. Nahaja na približno 874 metrov visoki Kuželjski steni, ki je dobila ime po tamkajšnjem naselju Kuželj. V njeni okolici najdemo števil-

Grad Kostel • Foto: Žiga Marin za Zavod za kulturo in turizem Kostel

ne redke in ogrožene rastline, del stene pa je zavarovan kot gozdni rezervat Stružnica. Gozd, ki steno porašča, je sestavljen iz bukve in črnega gabra, na plitkih legah pa iz hrasta graden. Tukaj lahko najdemo redke vrste ptic – sokola selca in planinskega orla, pogosti so tudi medvedji brlogi. V so-

Gre za eno najnižjih rastišč jelke v Evropi na nadmorski višini manj kot 300 metrov. Čeprav prevladuje jelka, najdemo tudi bukev, smreko in ostalo drevje. Skozenj nas vodi tudi Kostelska-Trška pešpot. Ta, pod markacijo simbola gradu, je dolga tri kilometre, za katere potrebujemo tri ure hoje.

Kuželjsko okno • Foto: Vasja Marinč za Zavod za kulturo in turizem Kostel

teski nad Kuželjem sta se izoblikovala tudi kamna v obliki zvonikov, ki sta poimenovana Veliki in Mali turn. Največja posebnost stene pa je Kuželjsko okno, gre za približno 7 metrov veliko odprtino v njej – tja jo je postavila prav narava. S te razgledne točke vidimo dolino Kolpe in vrhove Gorskega kotarja. Je pa Kuželjska stena svoj čas v preteklosti imela prav posebno funkcijo: na podlagi tega, kolikšen del nje je v senci, so tamkajšnji prebivalci vedeli, koliko je ura.

Na severozahodnem pobočju gradu Kostel stoji Gozdni rezervat Krajč-Bukovje, ki obsega skoraj 16 hektarov in postopoma postaja pragozd.

Pohodnikom sta na voljo tudi Kostelska planinska pot, Kostelska grajska pešpot in Kostelska meditativna pot. Prva je najdaljša, 19-kilometrski pot - vodi nas od vasi Potok pri Fari do žičnice Stružnica, zajame pa tudi znamenito Kuželjsko steno. Nato nadaljujemo do vasi Rake in sledimo toku Kolpe, ko pa se pot razcepi, imamo do konca dve možnosti. Naposled se prek vrha Kosa povzpemo nazaj do izhodišča. Kostelska grajska pešpot poteka v prvem delu po trasi prejšnje poti, nato pa v vasi Suhor zavije do vasic Kaptol in Ajbelj. Pot nadaljujemo skozi vasi do razvalin gradu in nazaj do Žage. Ker poteka večinoma

po poteh in cestah, je primerna tudi za kolesarje. Šteje skoraj 15 kilometrov, predviden čas, ki ga potrebujemo za to pot, pa je 5 ur. Zadnja, Kostelska meditativna pot je krožna, dolga 10 kilometrov in se začne ter konča v Fari. Kolesarjem je namenjena Zgornjekolpska pot, dolga 22 kilometrov. Večinoma poteka po ravnem, z enim zahtevnejšim vzponom. Ta del pa Sloveniji ponuja tudi Zgornjekolpsko vodno pot, ki poteka od Osilnice do Fare. Po njej lahko veslamo, raftamo, se vozimo v kanuju ali kajaku. Za plezalce, predvsem za začetnike, je primerna tudi Hribska stena.

A naravnim znamenitostim še ni konca – najdemo lahko tudi nekaj jam. Jelovička jama je prva in največja od njih. Najdemo jo blizu Žage, iz nje pa izvirajo potoki Kotnice, ki se zlivajo v Kolpo. V njej prebivajo ogroženi netopirji, znana pa je tudi po tem, da ob večjih naliivih iz nje bruha podzemni tok, ki jo zalije skoraj do stropa. Mihova jama je v bližini prejšnje – ob deževju se v njej pojavi jezerce, iz katerega voda odteka v ponikalnico. Blizu je še Kobilna jama, ki je dobila ime po kobili, ki naj bi prav tu čakala svojega gospodarja – tega je vzelo podzemlje.

Kostel nam tako ponuja obilo različnih doživetij za vsakogar. Ob raziskovanju pokrajine nam pogled krade bujna reka Kolpa, katere spremenljivi tok se prepleta s skrivnostnostjo gozdov in drugih bogastev naravne dediščine. Zaradi reke Kolpe, ki velja za eno od najčistejših pri nas, in številnih pritokov in ponikalnic je to območje vse bolj poznano tudi kot dežela vode.

Neja Jerebičnik

Rolica papirja

Toaletni papir je postal ena od najbolj osnovnih dobrin, kar kažejo tudi nedavna pomanjkanja in panična nakupovanja po Ameriki, Evropi in Avstraliji. To se ni zgodilo prvič, za pomanjkanje toaletnega papirja na Japonskem je bila leta 1973 kriva naftna kriza, enako paniko so takrat sprožili tudi Američani. Na zvitke večslojnega papirja smo se že tako navadili, da pozabljamo, da gre za precej nov izum.

Če ste se olajšali na javnem stranišču v starodavnem Rimu, ste verjetno poprijeli za tesorium ali xylospongium, leseno palico s spužvo na enem koncu, ki so jo po uporabi odložili v vedro s slano vodo ali kisom. Tessorium se pojavi na številnih mestih v rimski literaturi, najbolj nenavadno omembo najdemo v Senekovih pismih rimskemu uradniku Luciliusu, kjer opisuje samomor nekega gladiatorja, ki se je raje kot za vstop v areno odločil za kruto smrt in končal življenje tako, da se je zadavil s tessoriumom. "Resnično z namenom, da bi užalil smrt!" doda Seneka.

Arheologi predvidevajo, da je skupna raba tessoriuma imela vpliv na zasnovo rimskih javnih stranišč, kjer je pred latrinami vedno teklo potoček vode, vse za boljšo higieno, čeprav so bila rimska stranišča izvori številnih bolezni. Arheologi še vedno niso povsem prepričani, ali je bila rimska straniščna metlica namenjena čiščenju zadnjice ali sanitarij, so pa odkrili še eden nadomestek toaletnega papirja iz antičnih časov. 'Pessoī' ali prodnike, okroglaste koščke keramike so našli v številnih ruševinah antičnih javnih stranišč.

Podobne 'higienske palice' so našli tudi leta 1992 na Kitajskem na nekdanji postaji Svilne ceste. Na dva tisoč let starih bambusovih palicah, na enem koncu ovitih s tkanino, so našli ostanke človeških iztrebkov, ki so vsebovali pester nabor črevesnih zajedavcev.

Kitajci so iznajditelji papirja in zato tudi njegovi prvi uporabniki za toaletne namene. Najzgodnejša omemba toaletnega papirja je iz šestega

stoletja. Učenjak Yen Chih-Thui, ki je imel na voljo obilo starih zapisov, si ni drznil obrisati zadnjice z 'imeni starodavnih modrecev'. Arheologi predvidevajo, da so ostanki papirja iz konoplje, ki so jih našli v grobnici iz 2. stoletja, namenjeni za higiensko rabo, saj so pregrobi za pisanje. Do leta 1393

je masovna proizvodnja toaletnega papirja že stekla, vsaj za namene kitajske kraljeve družine.

Prva omemba toaletnega papirja na Zahodu se pojavi v 16. stoletju, ko satirik François

Rabelais zapiše, da ta ne služi najbolje svojemu namenu. Papir je bil takrat težko dosegljiv, zato avtor navaja načine, odvisne od lokalnih navad in podnebja: "vodo (npr. uporaba bideja), listje, travo, kamenje, koruzne storže, živalsko krzno, palice, sneg, školjke in ne nazadnje roke." Eskimi naj bi uporabljali mah ali sneg, Vikingom pa se je za brisanje zadnjice zdelo primerna volna. Masovna proizvodnja toaletnega papirja se na Zahodu začne leta 1857, ko Američan J. C. Gayetty uvede Zdravilni

papir J. C. Gayettyja za uporabo na stranišču, ki je bil tudi odišavljen z aloe vero. Posebej – mogoče ne ravno priljubljeni – priročni so bili do takrat koruzni storži. Američani so prišli tudi za papir, stare časopise ali odslužene prodajne kataloge. Prodajalna Sears je tako prejela kar precej pripomb, ko so svoje kataloge začeli tiskati na sijajnem papirju. Z razcvetom časopisja so odsluženi dnevniki končali med fekalijami, kar še vedno ni bilo povsem higiensko, a vseeno boljše kot

slama ali listje, uporaba časopisa na stranišču je tako služila več namenu. V rolo zavit perforirani toaletni papir je leta 1891 patentiral Američan Seth Wheeler, zasnova pa se od takrat praktično ni spremenila.

A večina svetovnega prebivalstva toaletnega papirja ne uporablja, ampak za čedenje po veliki potrebi uporablja vodo. Uporaba vode pri straniščni higieni se je v Evropi uveljavila z bideji, ki so jih po vsej verjetnosti iznašli francoski izdelovalci pohištva v 17. stoletju. Besedo 'bide'

naj bi skovali leta 1710, najprej pa so bili v uporabi le v najpremožnejših hišah, zaradi česar so njihovi izdelavi posvetili veliko časa. Izdelani so bili iz dragih materialov in imenitno okrašeni, kar je verjetno eden prvih primerov, da so opravilo, kamor gre še cesar peš, podvrgli tako prefinjenemu estetskemu čutu. Napoleon Bonaparte je s seboj na vojaške kampanje vlačil tudi svoj srebrni bide, zaradi neprestanega jahanja so mu verjetno težave povzročali hemoroidi. Srebro je imelo antiseptični učinek, Napoleonu pa se je bide zdel tako pomemben, da ga je v oporoki zapustil svojemu sinu. Posebno pozornost zasnovi cesarskega stola posvečajo Japonci, še posebej so znana njihova stranišča z vgrajenim bidejem, ki naj bi si ji lastilo vsaj 80 odstotkov gospodinjstev.

V naših krajih je bila straniščna higiena dolgo zanemarjana, predvsem zaradi slabih kanalizacijskih sistemov. Fekalijske so v mestih tako – če se že niso olajšali kar zunaj – odvažali kar v sodčkih, Ljubljana pa je kanalizacijo dobila šele z obnovo po uničujočem potresu leta 1895. Na kmetih je bila situacija še bolj grozna, izboljševati se je začela šele po Veliki vojni. V knjižici Higijena na kmetih iz leta 1910, ki so jo cesarske oblasti delile po okrajih, o javnih straniščih zapišejo tako: "Gostilniška stranišča so navadno v takem stanju, da se človeku, vajenemu snage in reda, kar gabi, če je prisiljen na takih krajih opravljati svoje potrebe. Po nekod stranišč še sploh nimajo, česar posledic tu ne maramo opisovati."

Žarko Nanjara

Stari Grki so uporabljali 'pessoī', okroglaste koščke keramike.
Foto: Museum of Arts, Boston

TRADICIONALNA KITAJSKA MEDICINA BLAŽ ABRAHAMSBERG

Vzemimo si čas za svoje zdravje in dobro počutje.

- TUI NA trad. kitajska terapevtska masaža
- ŠPORTNA MASAŽA
- REFLEKSNA MASAŽA (se dela na stopalih)
- ANTISTRESNA - SPROSTILNA MASAŽA
- AKUPRESURA

Informacije in naročanje: gsm 031 260 358,
Blaž Abrahamsberg s. p., Tomšičeva 13, Kočevje

DARILNI BONI

Dobite jih v
Mestni cvetličarni,
Reška cesta 10A

Kam je izginil kvas?

V minulih tednih razglašene epidemije je RTV že poročala o nacionalnem zakladu – kvasu. Poleg toaletnega papirja je bila ravno ta dobrina tista, ki so jo ljudje množično nakupovali. Celo do te mere, da ga, ker je bil tako težko dobavljiv, na neki točki na trgovskih policah skorajda nismo imeli. Številnim šalam na račun vrednosti kvasa se posledično nismo mogli izogniti. Koliko pravzaprav vemo o kvasu, kdaj je nastal in ali lahko preživimo tudi brez njega?

Kvas so za peko kruha uporabljali že Egipčani pred več kot pet tisoč leti. Ker o procesu njegovega nastanka niso vedeli ničesar, so to kemično reakcijo razumeli kot čudež. Šele leta 1857 je Louis Pasteur, francoski mikrobiolog in kemik, pojasnil nastanek kvasa s fermentacijo. Kvas je torej biološko vzhajalno sredstvo, ki vsebuje kvasovke. Pekovski kvas sestavljajo kvasovke vrste *Saccharomyces cerevisiae*, ki spadajo med glive, poleg pekovskih izdelkov pa imajo te kvasovke veliko vlogo tudi pri izdelavi vina, kefirja in piva. Če kvasovkam zagotovimo ustrezne pogoje, kot sta sladkor in ustrezna temperatura, se začne znotraj njih proces fermentacije. V tem procesu se sladkor pretvori v ogljikov dioksid in alkohol. Pri peki ta alkohol zaradi visokih temperatur izhlapi. Posledica fermentacije, ki jo povzročajo mikro-

Foto: www.pixabay.com

organizmi, je vzhajanje testa. Kvasovke hkrati proizvajajo tudi mnogo arom.

Poznamo več vrst kvasa. Sveži kvas je na prodaj v obliki kock v zavojčkih, ta je bolj aktiven kot suhi kvas. Pri suhem kvasu pa moramo kvasovke v njem najprej aktivirati. To dosežemo tako, da kvas zmešamo s toplo vodo in malo sladkorja, da se čim hitreje namnožijo. Pri instantnem kvasu so kvasovke še žive, zato ga lahko takoj dodamo preostalim sestavinam.

Podatek o pomanjkanju kvasa na trgovskih policah se zdi še bolj bizaren

zaradi naslednjega dejstva. Kvasovke se, kot že omenjeno, konstantno množijo. Tako za običajne prehranjevalne potrebe ne potrebujemo več zavitkov kvasa, saj ga lahko množimo sami. Za kvasni nastavek potrebujemo le manjši kos testa, ki ga posušimo in uporabimo naslednjič. To naredimo tako, da posušen kosček zalijemo s toliko vode, kolikor je potrebujemo za hlebček in dodamo malo moke. Postopoma naj bi testo spet vzhajalo. A tudi to še ni edini način za peko kruha. Testo lahko naredimo tudi s

pecilnim praškom, vinskim kamnom ali sodo bikarbono. Predvsem pa z divjim kvasom oziroma drožmi, za katere se zdi, da so hit te karantene. Droži naredimo le z moko in vodo, ki v pravem razmerju fermentirata. Ta proces sprožijo mikroorganizmi, ki so naravno prisotni povsod okoli nas. Zato v gospodinjstvu ne potrebujemo velikih količin kvasa, saj kvasovke lahko vzgajamo sami. Res pa je, da nam kvas ta proces nekoliko olajša in skrajša.

Neja Jerebičnik

Jagnjetina iz pečice

RECEPT

Sestavine:

- 1000 g jagnjetine (ovčetine)
- 3 manjše čebule
- 2 korenčka
- 1 večje jabolko
- 1 dl olivnega olja
- 40 g masla
- pribl. 3 dl čiste goveje juhe
- 2 žlici gorčice
- sol
- poper
- 5 strokov česna
- 2 lovorova lista
- 3 vršički rožmarina ali žlička suhega
- 3 vejice majarona ali žlička suhega

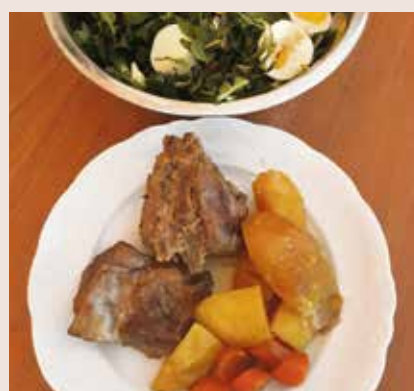
Mlada jagnjetina je ena izmed najokusnejših in najkakovostnejših vrst mesa, a še vedno premalo uporabljena in znana. Poznamo premalo informacij o pozitivnih lastnostih mesa, o možnosti uporabe, pomanjkljivo je tudi naše znanje o hranilni in kulinarčni vrednosti jagnjetine in procesih obdelave mesa. Premalo je poudarka na oblikovanju ponudbe jedi iz lokalno pridelane jagnjetine, še posebej se malo uporablja meso starejših živali (ovčetine in bravina), saj se najpogosteje peče jagnje na ražnju. Reja drobnice je v zadnjih desetih letih močno porasla, s tem pa tudi priložnost za izboljšanje kakovosti kulinarčne ponudbe.

Predpriprava marinade in mariniranje

Meso operemo in obrišemo. Namažemo ga z gorčico in potresemo s poprom. Korenček očistimo, ostrgamo in narežemo na večje koščke. Čebulo olupimo in razrežemo na četrtine. Jabolko operemo in razrežemo tudi na četrtine. Meso položimo v večji pekač skupaj z narezano zelenjavo in jabolkom. Dodamo česen in vsa zelišča, nekoliko premešamo, pokrijemo in čez noč mariniramo v hladnem prostoru ali hladilniku.

Peka

Pečico segrejemo na 160 °C. Olje pristavimo in močno segrejemo. Meso z vseh strani posolimo, potem prelijemo z vročim oljem. Pekač potisnemo v segreto pečico in meso pečemo glede na velikost kosov: 60 do 120 minut (ovčetine pečemo še 30 minut dlje), da se zlahka loči od kosti. Meso med pečenjem postopoma polivamo z govejo juho in prelivamo s pečenkinim sokom z dna pekača. Maslo narežemo in ga položimo na kose mesa v pečici. Odlična priloga je pečen krompir zraven mesa ali mlinci, politi z omako od pečenja. Kot solato lahko pripravimo regrat.

Recept je pripravila Bojana Klepac

Varstvo narave in lovstvo

Slovenska lovska organizacija je bila ustanovljena leta 1907. Njen prvi predsednik je bil Ivan Hribar, ki je bil med najuglednejšimi osebnostmi tistega časa, med drugim je bil tudi župan mesta Ljubljana. Zdaj ima Lovska zveza Slovenije več kot 20.000 članov in status naravovarstvene organizacije. V založbi Zlatorogova knjižnica je bilo za vse člane natisnjenih že 37 knjig s področja lovstva in varstva narave. Slovenska lovska organizacija je bila prva na svetu, ki je že leta 1998 sprejela in uveljavila Etični kodeks slovenskih lovcev, ki obvezuje vse člane s slavnostno zaprisego, da spoštujejo etične odnose med seboj in do države, do narave in okolja, do divjadi, lovskih psov in do strokovne in splošne javnosti. Kršitve tega kodeksa obravnava Odbor etičnega kodeksa, ki mora svoje odločitve predstavljati javnosti.

V zadnjih dveh desetletjih so se razmere v naši družbi spreminjale tudi v odnosu do narave pod vplivom neoliberalizma, s tem pa tudi zahteve po maksimalnih donosih, kar je močno vplivalo tudi na lovstvo. Stopnjevali so se redukcijski odstrel parkljaste divjadi, zato velike zveri nimajo več divjadi za svojo prehrano, kar zveri sili, da napadajo drobnico in druge domače živali. Število divjadi in velikih zveri za letne plane odstrela določajo politiki pod pritiski kmetijskega lobija, lovske organizacije namreč o tem ne odločajo več, zato so samo še izvajalci odstrela. Ni znano, da bi vodstvo Lovske zveze Slovenije ali Strokovno znanstveni svet pri tej organizaciji kdaj uspešno nastopila s strokovnimi argumenti proti nerazumnim redukcijskim odstrelom. Lovišča s posebnim namenom (prejšnja gojitvena lovišča) na Notranjskem in Kočevskem so v osrednjem območju

za varstvo velikih zveri. Ta lovišča so bila že leta 1995 določena za varstvo narave v rangu regijskih parkov, vendar to še vedno ni uresničeno. To območje se prek Kolpe in Čabranke navezuje na Gorski kotar in po Dinaridih do osrednje Bosne, kar je

bilo za odstrel določenih 175 medvedov in 11 volkov. Večji del te kvote so lovci že odstrelili, ko je Ustavno sodišče z veliko zamudo šele 6. aprila 2020 razveljavilo interventni zakon. Novela tega zakona, ki bi morala biti uveljavljena letos, pa je predvidevala

ki je najštevilčnejša nevladna organizacija s statusom naravovarstvene organizacije v naši državi, se ob tem ni niti oglasila, ampak je ubogljivo streljala strogo zavarovane velike zveri. Odbor etičnega kodeksa ob tem ni obravnaval nobenih kršitev, niti ko so

Foto: www.pixabay.com

prava genska zakladnica v evropskem in širšem merilu, zato so se v tem obsežnem in redko poseljenem območju tudi ohranile velike zveri. Pri nas v teh območjih za varstvo velikih zveri kmetijska oblast pospešuje rejo drobnice, vendar brez obveznega varovanja s pastirji, ograjami in psi, ampak zahteva samo redukcijske odstrel divjadi in velikih zveri. S spornim interventnim zakonom v letu 2019 je

celo odstrel 220 medvedov od maja do konca aprila prihodnjega leta in 30 volkov do konca januarja. Pravno-informacijski center nevladnih organizacij in Društvo za ohranjanje naravne dediščine sta vložila pobudo za presojo ustavnosti interventnega zakona o odstrelu medvedov in volkov. Ustavno sodišče je intervencijski zakon razveljavilo, ker krši načelo delitve oblasti. Lovska zveza Slovenije,

bile podane prijave z utemeljitvami za odgovorne lovce. Redukcijski odstrel divjadi in odstrel velikih zveri so bili v nasprotju z določbami Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Odstrel medvedov po intervencijskem zakonu so lovci izvajali skozi vse leto, celo v poletnih mesecih, kar ni bilo dopustno nikoli v zadnjih dveh stoletjih – niti v času fevdalnih vladarjev!

Mag. Janez Černač

POLICIJSKA POSTAJA KOČEVJE – OBVESTILO ZA OBČANE

Policija v zadnjem obdobju beleži več protipravnih odvzemov motornih vozil. Ugotavljamo, da so vozila odtujena s pomočjo kontaktnih ključev, ki so bili puščeni v vozilu ali spravljani na lahko dostopnem nezavarovanem mestu. Občanom svetujemo, da svoja vozila zavarujejo tako, da jih zaklepajo, kontaktne ključe pa hranijo na primernem mestu, tudi če je vozilo parkirano na dvorišču lastne hiše ali vikenda. Prav tako svetujemo, da zavarujejo svoje premoženje tako, da zapirajo in zaklepajo vrata hiš, delavnic in drugih objektov, če ni nikogar v bližini. Za svojo varnost lahko s previdnostjo največ naredite sami.

HUD-PA®KET
PARKETARSTVO IN MALA HIŠNA POPRAVILA

GREGOR HUDOBIVNIK s.p.
Bršljanova pot 4 1330 Kočevje
gsm 031 653 361 e hud.parket@gmail.com

GV SERVIS d.o.o., Reška cesta 21a, 1330 Kočevje

DELOVNI ČAS
8:00 – 16:00

KONTAKT SERVIS
041-532-666
podpora@vidrih.si
www.vidrih.si

Svetovanje pri nakupu nove opreme
Namestitev operacijskega sistema
Vzdrževanje programske in strojne opreme
Vzpostavitev domačega ali brezžičnega omrežja
Postavitev računalniškega omrežja na domu
Nastavitev in priklop omrežnih naprav
Namestitev gonilnikov
Odstranitev virusov, trojanskih konjev, spyware in adware
Čiščenje registra

Domoznanska zbirka je naše skupno bogastvo

Dejavnost sodobnih splošnih knjižnic še zdaleč ni samo izposojanje knjižničnega gradiva, ampak zajema celo paleto dejavnosti, ki potekajo tudi takrat, ko so vrata knjižnice za uporabnike zaprta. Seveda je še vedno eden izmed temeljnih ciljev dejavnosti usmeritev k temu, da bo uporabnik z našo pomočjo čim lažje in čim hitreje prišel do želenega gradiva in informacij. Zato imamo knjižnice organizirane več dejavnosti, izmed katerih je zelo pomembna domoznanska dejavnost.

V knjižnicah je domoznanstvo posebna dejavnost, ki obsega zbiranje, nabavo, obdelavo, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva za območje, kjer knjižnica deluje. Domoznanstvo je po definiciji veda, ki proučuje, raziskuje in opisuje določeno geografsko oziroma upravno območje. Domoznanska zbirka knjižnice sistematično prikazuje zgodovinski, geografski, etnološki, biološki, kulturni ter družbeni utrip tega območja tako v preteklosti kot danes. V domoznanske zbirke v knjižnicah vključujemo gradivo, ki vsebuje podatke o določenem območju in ljudeh, katerega avtorji izhajajo z določenega območja ali so z njim kakorkoli povezani, in je bilo izdano na določenem območju.

O prvih zametkih domoznanske zbirke Knjižnice Kočevje lahko govorimo že od leta 1951. Na Trgu zbora odposlancev 8 se odprejo vrata Knjižnice Kočevje s prvo poklicno knjižničarko in 1543 knjigami. V Knjižnici Kočevje se je že od prvih začetkov delovanja razvijal čut za domoznan-

sko literaturo in njeno shranjevanje za bodoče rodove. V domoznanski zbirki je ohranjeno in vezano tedanje kočevsko glasilo Novice, ki je bilo glasilo Socialistične zveze delovnega

Foto: Žarko Nanjara

ljudstva okraja Kočevje iz leta 1956 in Dolenjski list iz leta 1964. Trenutno šteje celotna knjižnična zbirka Knjižnice Kočevje blizu 97.000 izvodov, od tega je 1752 enot gradiva vključeno v domoznansko zbirko po zgoraj naštetih kriterijih.

Domoznanska dejavnost v splošnih knjižnicah ni povezana samo z bibliografskim zbirnim pojmom, ampak pomeni tudi pridobivanje domoznanskega gradiva, spremljanje aktualnega trga in novosti ter strokovno urejanje in skrb za zaščito, varovanje in hranjenje domoznanskega gradiva in gradiva kulturne dediščine. Gradiva je treba tudi strokovno bibliografsko

obdelati in digitalizirati. Knjižnica mora izobraževati in skrbeti za promocijo domoznanskega gradiva in dejavnosti ter spremljati in uvajati novosti na strokovnem področju. Pri

tem sodeluje s sorodnimi kulturnimi ustanovami: knjižnicami, muzeji, arhivi ter seznanja uporabnike z drugimi domoznanskimi zbirkami v okolju prek predavanj, prireditvev in razstav. Uporabnikom svetuje, ponuja strokovno pomoč pri iskanju gradiva ter jim ga izposoja.

Najprej je domoznanska zbirka vsebovala samo knjižnično gradivo, časopise in kartografsko gradivo. Danes v domoznansko zbirko sodijo še rokopisi, notno gradivo, slikovno gradivo (fotografije, razglednice), videoposnetki in zvočni posnetki, polpublicirano gradivo: diplomske, magistrske naloge, doktorske diser-

tacije, raziskovalne naloge, razni katalogi, brošure podjetij, drobni tisk: prospekti, plakati, vabila ipd.

Med domoznansko zbirko v širšem pomenu spadajo tudi osebne zapuščine nekaterih znanih osebnosti, ki so živele v Kočevju. Knjižnica Kočevje se lahko pohvali z zapuščino Vekoslava Figarja, pravnika in velikega kočevskega kulturnika, ki je formirana v posebno Figarjevo zbirko in ima približno 1030 izvodov. Zbirka je skoraj v celoti vnesena v knjižnični informacijski sistem Cobiss. V letu 2012 smo dobili v dar tudi del zapuščine slovenskega športnega junaka in dobitnika olimpijske medalje v sabljanju Rudolfa Aleksandra Cvetka, in sicer približno 50 izvodov.

Veselimo se sodelovanja pri dopolnjevanju domoznanskih zbirk, zato vas prosimo, da nam posredujete gradivo, ki je tematsko vezano na naše področje, nas obveščate o lastništvu takšnega gradiva, če ste njegov ustvarjalec, in nam posredujete informacije o ustanovah, ki so pomembni ustvarjalci takšnega gradiva. Vaše ustvarjalno delo bo uvrščeno med domoznansko zbirko Knjižnice Kočevje, ustrezno obdelano in prek slovenskega knjižničnega kataloga (COBISS) dostopno najširši javnosti. Pri pospravljanju predalov, knjižnih omar in podstrešij se lahko najde marsikaj, kar bi bilo zanimivo za domoznansko zbirko knjižnice. Zato vas vabimo k sodelovanju in vas prosimo, da nam takšno gradivo posredujete v trajno last ali pa nam ga odstopite začasno in vam ga po obdelavi vrnemo.

Cirila Pekica, Knjižnica Kočevje

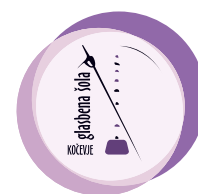
Glasbena šola Kočevje vabi k vpisu v novo šolsko leto 2020/21

GS Kočevje vabi k vpisu učencev za šolsko leto 2020/2021. Učenci, ki se želijo vpisati, morajo pred vpisom opraviti preizkus glasbenih sposobnosti. Termini preizkusov so objavljeni na spletni strani šole in bodo 9., 11., 13. in 17. junija 2020. Na preizkus se lahko prijavite preko spletnega obrazca na www.gs-kocevje.net s klikom na zavihek INFORMATIVNI VPIS. Prijavnico s podatki o prijavljenem kandidatu, ki jih boste vnesli v spletni obrazec, bomo natisnili v šoli in se z vami po telefonu oziroma elektronski pošti dogovorili za natančen termin opravljanja sprejemnega preizkusa. Inštrumente, ki se jih učijo lahko otroci v GŠ Kočevje lahko spoznate v filmu Predstavitev inštrumentov, ki je objavljen na spletni strani šole, prav tako tudi kratek video, kako se pripraviti na preizkus glasbenih sposobnosti.

Prednost pri sprejemu v glasbeno šolo bodo imeli učenci sprejeti na inštrumente: klarinet, trobenta, pozavna, tuba, rog in druga konična glasbila, saksofon, kontrabas, viola, violina, harmonika, diatonična harmonika, petje, ter balet in sodobni ples.

Otroci, ki so se rodili v letu 2014 in 2015, se lahko vpišejo v program predšolska glasbena vzgoja oziroma glasbena pripravnica. Prav tako se lahko plesa željni otroci vpišejo v glasbeno šolo Kočevje v program plesna pripravnica (leto rojstva od 2015 do 2012). V vse tri programe lahko vpišete otroke **brez predhodnega preizkusa glasbenih sposobnosti, do zapolnitve mest.** Izpolnite PRIJAVNICO (zavihek INFORMATIVNI VPIS) hkrati pa izpolnite še **VPISNI LIST (zavihek DOKUMENTI)** ter ga pošljite na sedež šole ali odložite v poštni nabiralnik pred vhodom v šolo. Oba dokumenta lahko podpisate tudi z digitalnim potrdilom in pošljete po e-pošti na info@gs-kocevje.si.

Veselimo se srečanja!

Glasbena šola Kočevje
Reška cesta 16, 1330 Kočevje
Tel.: 01/895 17 79
Faks: 01/ 893 10 28
E-pošta: info@gs-kocevje.si
Splet: www.gs-kocevje.si

Imena mesecev

Slovenci smo eden redkih narodov, ki imamo stara imena za mesece še živa. Občasno jih še vedno uporabljamo, sicer pa prevladuje uporaba mednarodnih. Stara imena so bila tesno povezana z dogajanjem v naravi in vremenskimi spremembami, mednarodni izrazi pa večinoma izhajajo iz rimskega koledarja.

JANUAR – PROSINEC

Januar je dobil ime po rimskem bogu začetka in konca Janusu, ki je imel dva obraza. S prvim je gledal v prihodnost, z drugim pa nazaj v preteklost. Slovensko ime za januar je prosinec, to je bil namreč mesec lakote, zato so kmetje prosili za proso, ki je nekoč bilo simbol blaginje.

FEBRUAR – SVEČAN

Februar je poimenovan po rimskem prazniku očiščevanje 'febra'. Rimljani so namreč novo leto praznovali 1. marca, in pred tem je bilo na vrsti obredno čiščenje. Svečan pomeni svečo, in sicer ledeno ali iz voska. Obe sta značilni za mrzli zimski čas.

MAREC – SUŠEC

Po rimskem koledarju je bil to prvi mesec v letu, ime pa je dobil po bogu vojne Marsu. Slovensko ime za marec je sušec in pomeni čas, ko zemlja pije snežnico, se začne sušiti in se pripravljati na pomladno rast.

APRIL – MALI TRAVEN

V latinščini 'aprire' pomeni odpreti. Takrat se namreč začne zemlja odpirati za novo rast. Slovensko poimenovanje je povezano z 'malo travo'. To je namreč čas za mlado in majhno zelenje na travnikih, v gozdovih in na poljih.

MAJ – VELIKI TRAVEN

Maja je bila rimska boginja pomladi, plodnosti in rodovitnosti. Rimljani so jo počastili s tem, da so najlepšemu mesecu v letu nadeli njeno ime. Tudi slovensko ime tega pomladnega meseca pomeni bujno pomladno rast.

JUNIJ – ROŽNIK

Junij je dobil ime po Junoni, boginja neba, sicer pa ženi Jupitra, najvišjega rimskega boga. Slovensko ime rožnik je povezano z rožicami, ko polja in travniki dehtijo od njih.

JULIJ – MALI SRPAN

V juliju se je rodil rimski vojskovodja Julij Cezar, ki je med drugim dal prenoviti stari rimski koledar. Novi, julijanski koledar je imel 12 mesecev in je v Evropi veljal več kot 1.500 let. Za kmete je visoko poletje čas žetve s srpom, od tod tudi ime meseca mali srpan.

AVGUST – VELIKI SRPAN

Ime je dobil po cesarju Avgustu, ki je tako kot njegov stric Julij Cezar hotel videti svoje ime v koledarju (poleg tega je zahteval, da ima tudi njegov mesec 31 dni). Med poljedelci in kmeti je to mesec, ko je čas velike žetve s srpom, torej veliki srpan.

SEPTEMBER – KIMAVEC

Po latinsko 'septem' pomeni sedem. September je bil namreč sedmi mesec po starem rimskem koledarju, ki je imel le deset mesecev in se je začel z marcem. Slovensko kimavec pomeni mesec, ko sadje dobesedno visi ali kima z dreves, ker ga je v tem času obilno.

OKTOBER – VINOTOK

'Octo' v latinščini pomeni osem in po starem koledarju je bil oktober osmi mesec. Za kmete in vinogradnike pa je vinotok mesec, ko zaradi vesele trgatve vino teče v sode.

NOVEMBER – LISTOPAD

Po starem rimskem koledarju je bil november deveti mesec. Beseda 'novem' v latinščini namreč pomeni devet. Ime meseca listopad sporoča, da je to mesec, ko se narava pripravlja na zimo in listje pada z dreves.

DECEMBER – GRUDEN

'Decem' v latinščini pomeni deset in je deseti mesec po starem rimskem koledarju. Kmetje pa so v 12., zadnjem mesecu leta opazovali zemljo in ugotovili, da je pozimi zaledenela v grude, ki ležijo po polju. Od tu ime gruden.

Kočevska je časopis Občine Kočevje, vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1955 • Kočevska, št. 55, maj 2020 • Naklada 6500 izvodov • Gospodinjstva na območju občine Kočevje jo prejmejo brezplačno • Izdajatelj: Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje / zanj župan dr. Vladimir Prebilič • Odgovorni urednik: Žarko Nanjara • Oblikovna zasnova, prelom in priprava za tisk: MARCI, Marjan Turk s. p. / zanj Marko Vovk • Lektorica: Saša Erjavec Kobe • **Kontakt: info@kocevska.si • Časopis Kočevska, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje** • Trženje: Matej Kosten, 040-652-837, marketing@kocevska.si • Tisk: DELO časopisno in založniško podjetje, d. d., Dunajska cesta 5, 1509 Ljubljana • Ponatis celote ali posameznih delov in njihova uporaba v drugih medijih je dovoljena le s predhodnim pisnim dovoljenjem izdajatelja. Uredništvo si pridružuje pravico sprejeti v objavo ali zavrniti poslano gradivo v skladu s svojo uredniško politiko. Pridružujemo si tudi pravico spreminjanja naslova ter krajšanja člankov. Kadar gre pri naštetem za večje spremembe, se bomo skušali posvetovati z avtorjem, vendar je končna odločitev naša. ISSN številka tiskane izdaje: 2591-0744; ISSN številka spletne izdaje: 2591-0752

KNJIŽNICA KOČEVJE PRIPOROČA

Antoine de Saint-Exupery

Mali princ

Mladinska knjiga, 2015

Kdor hoče gledati, mora videti s srcem:

najlepše misli Antoina de Saint-Exuperyja

Mladinska knjiga, 2012

Saint -Exupery je bil francoski pilot in pisatelj. Napisal je več knjig za odrasle, a je največji uspeh doživel z Malim princem. Njegovo resnično življenje je vplivalo na vse njegove knjige, na knjigo Mali princ pa predvsem doživetje, ko je na poletu proti Indokini njegovo letalo strmoglavilo v libijsko puščavo in so ga po nekaj dnevih srečno našli. Mali princ je ena tistih knjig, h katerim se vedno vračamo. To je knjiga, ki združuje otroke in odrasle. Je prava knjiga za današnji čas, da jo beremo in o njenih sporočilih razmišljamo skupaj z otroki. Ne glede na to, da je nastala davnega leta 1943, nas danes lahko veliko poduči, predvsem pa nas opomni, kaj so prave vrednote v življenju. Zgodba o pilotu in zlatolasem dečku z malega samotnega planeta, ki se sredi puščave zapleteta v nekako nenavaden pogovor, ima pridih fantastike. Vprašanja, odgovori in razmišljanja Malega princa nam puščajo prostor in preprosto vabijo k razmišljanju o vsem, kar nas obkroža, a zaslepljeni z nepomembnimi stvarmi tega ne opazimo.

Najpomembnejše sporočilo zgodbe se zato glasi: »Kdor hoče videti, mora gledati s srcem.«

V knjigi, ki jo krasi prav tak naslov, pa si lahko preberete še druge lepe misli in življenjske modrosti.

»Čeprav je človeško življenje nekaj najbolj neprecenljivega, se vedno obnašamo tako, kot da bi obstajalo kaj še vrednejšega.«

Nočni let

» Prav čudežno je, kako se prilagodimo vsakim razmeram.«

Letalo in planet

»Kaj nam bo življenje prineslo, ne moremo predvideti. Največje veselje doživiš vedno tam, kjer ga najmanj pričakuješ.«

Letalo in planet

Morris Gleiztman

Dobrota ni sirota

Miš, 2020

Če od koga, bi od priznanega avstralskega pisatelja M. Gleiztmana pričakovali, da nas popelje na oder in zakulisje ljudi, ki se ukvarjajo s politiko. Glavnemu junaku, enajstletnemu Ludu, se življenje popolnoma spremení. Umre mu mati, kmalu zatem pa očeta izvolijo za poslanca, zato se morata preseliti v glavno mesto Canberro. Na pretanjen in humoren način pisatelj opisuje življenje politikov z vsem razkošjem in privilegiji, ki so jih deležni, pa tudi o soočanju s sovraštvom, ki ga čutijo in izražajo državljani. Toda Ludo se ne da, upre se privilegijem in se odloči pomagati tistim, ki so pomoči res potrebni. S prijatelji se zaplete v napeto kriminalno zgodbo in postanejo naključne priče uboja. Počasi odkrivajo, da gre za zapleteno zaroto, ki sega v visoke politične kroge. Ali bo očka poslanec lahko ubežal svojim političnim botrom in pomagal pri razkritju resnice, se sprašujemo prav do konca romana ... Roman je namenjen bralcem zadnje triade osnovne šole, toda z zanimanjem ga bodo prebrali tudi starejši in se ob njem nasmejali.

Damijan Šinigoj

Kjer veter spi

Miš, 2020

Vedno smo veseli, ko lahko predstavimo slovenske avtorje. Damijan Šinigoj je bogate jamarske izkušnje uspešno prenesel v jamarsko zgodbo s pravo pustolovščino, v katero se zapleteta glavna junaka, srednješolca Irena in Blaž. Všeč sta si, a sramežljivi Blaž ne najde prave poti do srca lepe Irene. Da bi ga spodbudila in mu dvignila samozavest, ga Irena nagovori, da jo popelje v podzemno jamo, kjer se lahko Blaž, navdušeni jamar, četudi še pripravek, pokaže v najboljši luči. Na začetku gre vse po načrtih, mladi par se zabava in zbližuje, vse do trenutka, ko kamenje zasuje izhod. Naenkrat postane resno. Blaž je očitno pozabil na nekaj osnovnih pravil jamarstva in zato nihče ne ve, v kateri jami v Kočevskem rogu sta obtičala. Zgodba je razdeljena na dva dela, ki potekata istočasno: dogodivščine mladega para in organizacija iskalne akcije izkušenih jamarjev. Konec je nepričakovan, kot se za dober roman spodobi. Branje je namenjeno osnovnošolcem in srednješolcem, lahko pa ga vzamejo v roke tudi starejši, še posebno tisti, ki jih zanima vse, kar je povezano z jamarstvom.

Utrinek

"Nekateri ljudje so taki, da nosijo jok in smeh v istem žepu. Tem je najtežje."

(Vitomil Zupan)

Zanimivosti

Kečap, priljubljena omaka, izvira iz Kitajske. Tam so namreč v 17. stoletju začeli mešati vložene ribe z začimbami in omako poimenovali 'kôe-chiap', recept pa so v sosednji Maleziji prevzeli Angleži. Ti so 'catchup' izdelovali iz vložnih gob, paradižnik pa se prvič pojavi leta 1824 v neki popularni ameriški kuharici. Tam je postajal vse bolj priljubljen, kmalu pa so ga začeli serijsko proizvajati in prodajati v steklenicah. Stari recepti kažejo, da je bil takratni kečap dosti bolj redek, a bolj popularen od svežega paradižnika, ki je še takrat slovel kot neužitni plod.

Na začetku 19. stoletja je v ZDA galona (3,79 litra) viskija stala 25 centov, kar je bilo ceneje od vina, piva, čaja ali kave in tudi mleka. Povprečni Američan je tako letno spil 90 steklenic viskija. Ogromne količine žgane pijače so bile posledica razcveta kmetijstva na jugu Amerike, saj je bila prodaja viskija bolj dobičkonosna kot transport pokvarljive koruze na vzhodne trge. Že kmalu po osamosvojitvi je ameriška oblast uvedla zvezni davek na viski, a so se prebivalci dajatvi hitro uprli, upor pa je trajal tri leta. Zaradi ogromne porabe alkohola so gibanja za abstinenco, predvsem v verskih skupnostih, postajala vse glasnejša, kar je privedlo do vsesplošne prepovedi izdelave, prodaje in uvoza alkohola leta 1920. Prohibicija je veljala do leta 1933.

Kinin je bil prvič uporabljen kot zdravilo za malarijo v Rimu v 17. stoletju, kamor so ga jezuiti prinesli iz Južne Amerike. Indijanci Quechua so izvlečke kininovca uporabljali za lajšanje bolečin. Z 19. stoletjem je lubje kininovca postalo pomembna dobrina, predvsem pri Britancih, ki so ga samo v Indiji porabili 700 ton letno. Vojski so zdravilo grenkega okusa mešali s sodavico in sladkorjem ter seveda ginom, Švicarju Johannu Jacobu Schweppu pa je prvega uspelo izdelati ustekleničeni gazirani tonik.

Veseloigra

Na nekem koncu sveta, v pokrajini, ki jo je pred leti razrila vojna, je pastir pasel svoje ovce, ko se mu je približal uglašen in lepo oblečen mestni človek in ga vprašal.

"Natančno vem, koliko ovc imate v čredi! Bi stavili z menoj? Če zmagam, za nagrado dobim eno od njih! "Pastir je precej začuden nad neposrednim in kar neprimernim predlogom, a sklene, da bo vseeno sprejel nenavadno povabilo. Mestni ljudje so malo čudni, si misli: "No, povejte, koliko ovac imam?"

"V vaši čredi je 132 ovc!"

"No, to pa je impresivno! Izvolite, ena je vaša."

Tujec prime ovco v naročje in se odpravi nazaj po poti, a pastir zakliče za njim. "Poskusiva še enkrat! Če jaz uganem, kaj ste po poklicu, mi vrnete ovco." Tujec se strinja.

"Vi ste mednarodni uradnik, ki dela za mirovno organizacijo!"

Tujec je začuden: "Pa je res! Neverjetno, kako ste to vedeli?"

"Preprosto, prišli ste nepovabljeni, povedali ste mi nekaj, kar že vem, in potem ste mi vzeli psa."

Skok čez plot

Foto: www.pixabay.com

Gibraltar spada med Britanska čezmorska ozemlja, a ni del Združenega kraljestva, ima pa tudi lepše vreme. Ozemlje so leta 1704 zasedle angleško-nizozemske sile, Velika Britanija pa je izkoristila zmešnjavo okoli nasledstva španske krone in si Gibraltar priključila leta 1713.

Španija strateško pomembno točko, ki nadzoruje Gibraltarsko ožino, široko le 14,3 kilometra, ves čas zahteva zase, na referendumih pa so Gibraltarci že zavrnili predloge o deljeni suverenosti med Španijo in Veliko Britanijo. Na teritoriju, velikem le 6,8 kvadratnega kilometra, živi 33 tisoč ljudi. Pred desetletji je bila največja gospodarska dejavnost Gibraltarja vojaška ladjedelnica, a danes prevladujejo predvsem finančne storitve, turizem, pomorstvo ter spletne igralnice, kjer je zaposlenih več kot 3.000 ljudi. Ima tudi eno od najmanjših cestnih omrežij, ozemlje prepređa le 29 kilometrov cest, kjer tako kot v Španiji vozijo po desni strani ceste.

Gibraltar je edini kraj v Evropi, kjer na prostem živijo divje opice. Na Gibraltarski skali živi približno 300 opic vrste magot, ki so postali tudi že naravna znamenitost, navdušujejo turiste ter jim kdaj pa kdaj tudi kaj izmaknejo. V iskanju hrane nadlegujejo prebivalce, kar je oblasti prisililo, da so 30 najhujših opičjih prestopnikov leta 2014 kar preselili, in sicer v živalski vrt na Škotskem. Gibraltar je priljubljen tudi med opazovalci ptic, saj številne vrste prečkajo gibraltarsko ožino med selitvami. UNESCO je leta 2016 na svoj seznam uvrstil tudi Gorhamovo jamo, ki jo je morje izdolblo v apnenčasti obali in je bilo eno zadnjih bivališč neandertalca v Evropi.

Gibraltar ima tudi svoj jezik. Prebivalci govorijo jezik ilanito, ki je svojevrsten dialekt španščine z množico mediteranskih in angleških izposojenk.

Foto: www.pixabay.com